

371.596
ร. 658 ๑
ร. 3

ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม

ปริญญานิพนธ์

ของ

นิสุล ฝือกขวัญดี

ร. 6 พ.ศ. 2535

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะศึกษาศาสตร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2529

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

178226

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... <i>elma</i>	ประธาน	 <i>elma</i>	ประธาน
..... <i>[Signature]</i>	กรรมการ	 <i>[Signature]</i>	กรรมการ
		 <i>[Signature]</i>	กรรมการ

ประกาศบุญการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกติพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเขียนและทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณนี้เป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. มลิินทร์ สำเภาเงิน รองศาสตราจารย์ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์ อาจารย์ผาณิต บิลมาศ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณ อาจารย์ธนรุทธ บุตรแสนคม อาจารย์เสรีมวุฒิ ปานมาก อาจารย์ปรีชา เพื่อกชวัณดี ที่ได้คำแนะนำช่วยเหลือในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลอง และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มิ่งอร เสตนนท์ ที่กรุณาเป็นกรรมการร่วมสอบปากเปล่า

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการและคณาจารย์โรงเรียนสารคามพิทยาคม ผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนมหาวิทยาลัยนุกูล จังหวัดมหาสารคาม ที่กรุณาให้ความสะดวกในการ ดำเนินการทดลองและช่วยเหลือในการสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการทดลอง

ขอขอบคุณอาจารย์บุญ ชมภู อาจารย์ทวีศักดิ์ ศูนย์กลาง อาจารย์เฉลิมวุฒิ แก่นเวียงรัตน์ คุณชาติชาย ปิยะนันท์ และเพื่อน ๆ ทุก ๆ ท่าน ที่ได้ช่วยเหลือและให้ กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณพระโยชคเณที่พึ่งได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้แก่มารดา พี่น้อง ๆ และครอบครัว ซึ่งคอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยให้ศึกษาค้นคว้าจน ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

นิลุบล เพื่อกชวัณดี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ	8
	ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ	8
	จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้การแสดงบทบาทสมมติ	9
	การนำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้	11
	ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติ	11
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ	14
	งานวิจัยในต่างประเทศ	14
	งานวิจัยในประเทศ	15
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจนักกีฬา	17
	ความหมายของน้ำใจนักกีฬา	17
	ความรู้เกี่ยวกับการดูหรือการเล่นกีฬา	19
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจนักกีฬา	22
	งานวิจัยในต่างประเทศ	22
	งานวิจัยในประเทศ	24
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	27

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	28
	ประชากร	28
	กลุ่มตัวอย่าง	28
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	28
	วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	29
	โปรแกรมการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความ มีน้ำใจนักกีฬา	29
	โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา	31
	แบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา	31
	แบบแผนการทดลอง	34
	วิธีดำเนินการทดลอง	34
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
	การวิเคราะห์ข้อมูล	36
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	39
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	39
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	39
	กลุ่มตัวอย่าง	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	40
	การดำเนินการทดลอง	40
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	41

บทที่	หน้า
อภิปรายผล	41
ข้อเสนอแนะ	45
บรรณานุกรม	46
ภาคผนวก	52

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 เปรียบเทียบความมั่นใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากการใช้
บทบาทสมมติกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการใช้การสอนแบบปกติ .. 36
- 2 เปรียบเทียบความมั่นใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง
การใช้บทบาทสมมติ 37
- 3 เปรียบเทียบความมั่นใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง
การสอนแบบปกติ 38

ภูมิหลัง

ในการจัดการศึกษาของประเทศไทย วิชาพลศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งมีผลทำให้สามารถมีชีวิตรอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 กำหนดให้วิชาพลศึกษาเป็นวิชาบังคับ สำหรับในระดับประถมศึกษา นั้นวิชาพลศึกษาอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้มีสมรรถภาพทางกายดี และเกิดคุณธรรมในตัวบุคคล ดังได้ระบุไว้ในหัวข้อ 1.6 ว่า "เพื่อให้มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น" (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 2) ส่วนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นวิชาพลศึกษาอยู่ในหมวดพลานามัยได้กำหนดจุดประสงค์ส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพไว้ในข้อ 7 ว่า "เพื่อให้มีคุณธรรมและพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ โดยเน้นถึงความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ความสามัคคี ความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา ความมีระเบียบวินัย ความสามารถแก้ปัญหาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์" (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 81) นอกจากนี้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้กล่าวไว้ในจุดประสงค์ข้อ 1 ว่า "เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่นและประเทศชาติ" (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 8) จะเห็นได้ว่า หลักสูตรพลศึกษาในแต่ละระดับได้กำหนดจุดประสงค์ของวิชาพลศึกษา โดยเน้นลักษณะที่สำคัญ ๆ ที่มุ่งหวังจะปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนแต่ละบุคคล

ความมีน้ำใจนักกีฬา หลักสูตรแต่ละระดับต้องการที่จะส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพราะเป็นลักษณะที่สำคัญลักษณะหนึ่ง ซึ่งได้แก่ การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย รวมทั้งการต่อสู้และแข่งขันกันด้วยวิถีทางของกีฬาอย่างเต็มความสามารถ เคารพในกติกาและยอมรับคำตัดสินโดยไม่มีข้อโต้แย้ง (ฉัตรชัย เถกิมมิสระชัย 2524 : 6) น้ำใจนักกีฬามีให้อยู่ในวงจำกัดเฉพาะในการแข่งขันกีฬานั้น ยังรวมไปถึงการนำคุณธรรมข้อนี้ไปใช้ในชีวิ-

ประจำวัน และในสังคมด้วย (ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ 2521 : 35) กล่าวได้ว่า น้ำใจนักกีฬาก็คือ คุณธรรมที่เรายึดถือปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันนั่นเอง และควรจะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลไม่ว่าจะเป็นนักกีฬา ประชาชนทั่วไปที่เป็นทั้งผู้ดูหรือผู้เชียร์ก็ตาม หากปรารถนาที่จะมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสุข ก็ควรจะมีน้ำใจนักกีฬาด้วยกันทั้งสิ้น

เนื่องจากความมีน้ำใจนักกีฬาสามารถที่จะปลูกฝังให้เกิดในตัวบุคคลได้ (ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ 2521 : 36) ดังนั้น จึงควรที่จะปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาตั้งแต่เด็กเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยเป็นผู้กีฬาเป็น มีน้ำใจในการแข่งขันกีฬา และถ้าครูจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้อย่างแท้จริงแล้ว ผู้เรียนจะสามารถถ่ายทอดนำไปใช้ในชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี (จรรณู วิลิษฐ์ 2523 : 59)

สำหรับจุดมุ่งหมายในการเล่นกีฬานั้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เป็นการพัฒนาจิตใจและอารมณ์ ทำให้มีความกล้าหาญ มีระเบียบวินัย มีความยุติธรรม มีน้ำใจนักกีฬา เล่นกันตามกฎระเบียบกติกา เน้นการได้ร่วมเล่น ให้ออกกำลังกาย และมีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจกว้างขวาง หนักแน่น อ่อนน้อม มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน รู้จักเล่นและทำงานร่วมกัน รู้จักปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ เพื่อจะได้ปรับตัวและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ (กณอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร 2525 : 94) มิใช่เพียงแต่จะเอาชัย อยากได้น้ำใจตลอดกาล (วารสารนักเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน 2528 : ปกหลัง) นอกจากนี้ ในการแข่งขันกีฬานั้น ถ้ามุ่งหวังการชนะเลิศเป็นเป้าหมายสำคัญ จะทำให้การแข่งขันเป็นไปอย่างจริงจัง ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทหรือการเล่นที่ไม่เป็นไปตามยุทธวิธีของการกีฬา อันเป็นการแข่งขันที่ผิดไปจากวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ (จรินทร์ ธาณิรัตน์ 2527 : 107) ดังนั้น ครูผู้สอน ผู้ฝึก หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรระลึกรถึงประโยชน์เหล่านี้และควรพยายามเน้นคุณธรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในตัวของนักกีฬา จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการแข่งขันกีฬานั้นลดน้อยลง ซึ่งในเรื่องนี้ วีระพงษ์ บางท่าไม้ (วีระพงษ์ บางท่าไม้ 2524 : 53) ให้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการจัดและดำเนินการแข่งขันกีฬาจังหวัดเพื่อศึกษาถึงปัญหาการจัดและดำเนินการกีฬาจังหวัดของเจ้าหน้าที่กีฬาทุกจังหวัด พบว่า "ในเรื่องการแข่งขันกีฬา ผู้ควบคุมทีมนักกีฬามุ่งผลแพ้ชนะมากกว่าการเข้าร่วมแข่งขัน ไม่สามารถ

จัดกีฬาได้เต็มที่ ประชาชนไม่เข้าใจกติกาและวิธีตัดสินกีฬา แต่ประชาชนในเกือบทุกจังหวัด นิยมเล่นกีฬามาก" และ พัทธพงศ์ พลจันทร์ (พัธพงศ์ พลจันทร์ 2524 : บทคัดย่อ) ได้ ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดและดำเนินการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนในสวนกลาง" พบว่า ปัญหาที่โรงเรียนประสบในเรื่องการเล่นและดูกีฬา ได้แก่ การแข่งขันที่มุ่งเอาชนะกัน เป็นสำคัญ ทำให้เกิดความยากลำบากในการควบคุมความประพฤติ มารยาทในการดูกีฬาใน สนามแข่งขันและความยากลำบากในการอบรมให้นักเรียนเข้าใจถึงการเป็นผู้เล่นและผู้ดูที่ดี

จากปัญหาเหล่านี้ เป็นแรงจูงใจประการหนึ่ง ที่ทำให้ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาวิจัยปลูกฝัง ความมีน้ำใจนักกีฬาให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาและเป็นนักเรียนชาย ที่กำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งมักจะเป็นต้นเหตุก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการแข่งขันและดูกีฬา อยู่เสมอ ในการศึกษาจะศึกษาจากโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม เพราะเป็นจังหวัดที่เป็น ศูนย์กลางการกีฬาแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากนี้กีฬาในสนามเป็นเสมือนแบบฝึกหัดในกีฬาชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 36) การดำเนินชีวิตของคนเราทุกอย่างเต็มไปด้วยการแข่งขันเหมือนการเล่น กีฬา แต่กฎกติกาของชีวิตนั้นจะออกมาในรูปกฎหมาย จารีตประเพณี ศีลธรรม ผู้ไม่ปฏิบัติตาม ได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่มีน้ำใจนักกีฬา การเล่นกีฬาในสนามจึงเป็นบทเรียนแก่ชีวิต ถ้าเรารับบทเรียน นั้นมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ก็จะเห็นการช่วยพัฒนาให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น (กระทรวง ศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2521 : 36)

เอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการจะพัฒนาหรือยกระดับ จิตใจของเยาวชนในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความมีน้ำใจนักกีฬา ซึ่งเป็น คุณธรรมที่สำคัญที่ควรปลูกฝังแก่นักเรียนเป็นอย่างยิ่ง สำหรับวิธีการปลูกฝังคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ นั้น ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2525 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อการสร้างคุณธรรมได้อย่างดียิ่ง และมาร์ค (Mark. 1980 : 217) กล่าวว่า เป็นการสอนอีกแบบหนึ่งที่กำลังเป็นที่นิยมใช้กันมากในวงการศึกษา เป็นการเรียนแบบ "การเรียนรู้ด้วยการกระทำ" หรือเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการแสดงออกโดยตรง ในต่างประเทศ ได้นำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอน และปรากฏว่า นักเรียนที่ได้เรียนโดย การใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลการเรียนดีกว่าเดิม มีความตั้งใจและสนใจเรียนดีขึ้น

(Handley. 1975 : 3384) นอกจากนี้ โคโนเลย์ (Conoley. 1977 : 4977) ได้ศึกษาผลการใช้การแสดงบทบาทสมมติในการสอนระดับประถมศึกษาระดับ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้เวลาทดลองสองสัปดาห์ วันละ 30 นาที ทุกวัน มีการทดสอบก่อนและหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่าการใช้การแสดงบทบาทสมมติในการสอน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีสังคมมีดีขึ้น และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไปสู่บุคคลอื่นมากขึ้น

จากการศึกษาผลการวิจัยที่ผ่านมา แสดงว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมติมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจกว้างขวางขึ้น ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น และทำให้นักเรียนสนุกสนานในการเรียน (ฉวยศรี มีใจเย็น 2526 : 44) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงคาดหวังว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมติจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้ ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ก็จะเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ เด็กหรือ เยาวชนที่จะปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2529 จำนวนประมาณ 100 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกผู้ที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ซึ่งผู้วิจัยจัดให้เป็นกลุ่มที่มีน้ำใจนักกีฬาคำ

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายในระดัชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2529 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีสอนซึ่งจำแนกเป็น 2 วิธี ได้แก่

3.1.1 การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีน้ำใจนักกีฬา

4. ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการทดลอง

4.1 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 15 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์

4.2 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการสอนแบบปกติ จำนวน 15 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์

5. เนื้อหาที่กำหนดขึ้นในโปรแกรมการสอนครั้งนี้ ใช้เป็นสื่อในการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นเนื้อหาเดียวกัน และเกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจนักกีฬา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทสมมติ (Role Playing) หมายถึง กิจกรรมการแสดงของเด็กในสถานการณ์สมมติ ซึ่งกำหนดบทบาทเฉพาะตัวให้แก่เด็กแต่ละคนในกลุ่มแสดง เป็นการแสดงที่ไม่มีการขอมลล่วงหน้า แสดงไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และถือ

เอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของตัวละครมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ สำหรับขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมตินี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่ม และขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

2. การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การสอนที่ใช้กับกลุ่มทดลอง โดยให้สมาชิกในกลุ่มส่วนหนึ่งแสดงบทบาทของตัวละคร ในสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นตามโปรแกรมการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และสมาชิกอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้แสดง จะเป็นผู้สังเกตการณ์ ทั้งนี้ สมาชิกจะหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันแสดงบทบาทในครั้งต่อไป เพื่อทุก ๆ คน จะได้มีโอกาสและมีประสบการณ์ในบทบาทเท่า ๆ กัน

3. การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนที่ผู้สอนใช้การบรรยายและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและตอบคำถาม การสอนนี้ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม และเป็นการสอนเกี่ยวกับเรื่องความมีน้ำใจนักกีฬาและครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ตามโปรแกรมการสอนแบบปกติ

4. ความมีน้ำใจนักกีฬา หมายถึง คุณธรรมที่แสดงถึงความรู้สึกในเรื่องต่อไปนี้

4.1 การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย หมายถึง คุณธรรมที่แสดงความรู้สึกในการเป็นผู้ยอมรับสภาพความเป็นจริงอย่างกล้าหาญ

การรู้แพ้ หมายถึง การยอมรับสภาพความเป็นจริง คือ เมื่อเป็นฝ่ายแพ้ก็ไม่เกรง ไม่อาฆาต ไม่อิจฉาริษยา ไม่แสดงความเสียใจมากจนเกินไป ไม่เสียกำลังใจ ไม่โทษผู้อื่นหรือสิ่งต่าง ๆ ยอมรับสภาพและผลการเล่นด้วยความเต็มใจ ตั้งใจเล่นต่อไป แสดงความยินดีกับฝ่ายชนะ ยอมรับความสามารถของฝ่ายชนะ

การรู้ชนะ หมายถึง การยอมรับสภาพความเป็นจริง คือ เมื่อได้รับชัยชนะก็ไม่แสดงความดีใจมากจนเกินไป ไม่เหยียดหยันหรือดูถูกเหยียดหยามฝ่ายแพ้ ทั้งทางวาจาและการกระทำ พยายามเอาชนะโดยใช้ความสามารถของตน ไม่ว่าจำจริงหรือขอร้องให้ฝ่ายตรงข้ามแพ้ เห็นอกเห็นใจฝ่ายแพ้ด้วยความจริงใจ

การรู้ภัย หมายถึง การยอมรับสภาพความเป็นจริง คือ รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกันในความพลั้งพลาดที่เกิดขึ้น

4.2 การปฏิบัติตามกฎระเบียบชั้นบังคับ หมายถึง คุณธรรมที่แสดงถึงความรู้สึกที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบและกติกาของการเล่น เคารพและยอมรับคำตัดสินของผู้ตัดสินโดยเคร่งครัด

4.3 การไม่เห็นแก่ตัว หมายถึง คุณธรรมที่แสดงถึงความรู้สึกที่ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมเล่นด้วยกัน แสดงความเป็นมิตรและให้เกียรติกัน ตลอดจนรู้จักให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจ ใจกว้างขวาง ซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมเล่นด้วยกัน มีความสามัคคีกัน

4.4 ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณธรรมที่แสดงถึงความรู้สึกในการรู้จักบทบาทหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายและปฏิบัติตามหน้าที่นี้อย่างเต็มความสามารถ เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ฝึกสอน

4.5 การควบคุมความประพฤติของตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ หมายถึง คุณธรรมที่แสดงถึงความรู้สึกเป็นผู้มีสติ รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองให้เป็นผู้มีใจคอกหนักแน่น อดกลั่น ไม่แสดงอารมณ์โกรธแค้นต่อเพื่อนร่วมเล่นและบุคคลอื่น ไม่ได้ตอบ มีจิตใจเข้มแข็ง มีมานะอดทน มีมารยาทในการเล่นและดูกีฬา

4.6 การต่อสู้ด้วยวิธีทางของการกีฬา หมายถึง คุณธรรมที่แสดงถึงความรู้สึกที่จะเข้าร่วมแข่งขันด้วยอุดมการณ์ของการกีฬา โดยไม่หวังผลอื่นใด ไม่เน้นเรื่องผลแพ้ชนะเป็นสำคัญ เล่นด้วยชั้นเชิงและยุทธวิธีของการกีฬา

ความมีน้ำใจนักกีฬา วัดได้จากแบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในต่างประเทศ ได้มีผู้นำการแสดงบทบาทสมมติไปใช้ในกิจกรรมหลายประเภท นอกเหนือจากการฝึกอบรม เช่น การรักษาทางจิต การศึกษา การแพร่ข่าวสาร และการทดสอบ เป็นต้น (เดชา แก้วชาญกิจ 2515 : 1)

ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติเป็นเทคนิคที่นำมาใช้ในการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

แชฟเทิล และ แชฟเทิล (Shaftel and Shaftel. 1967 : 83 - 84) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคม โดยก่อกำเนิด การแสดงบทบาทสมมติเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแฝงไว้ซึ่งมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้าน หลายทาง เช่น การอภิปราย วิเคราะห์ปัญหา และให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ การแสดงบทบาทที่เหมาะสม และการสรุปนำไปใช้

ลี (Lee. 1974 : 316) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง การเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์สมมติขึ้น การแสดงบทบาทสมมติต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูด และแสดงท่าทางโดยไม่มีบทเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทสมมติจะกระทำซ้ำใหม่ได้ จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับ

ประกอบ ระกิติ (ประกอบ ระกิติ 2523 : 145) กล่าวถึง การแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นการแสดงแบบหนึ่งโดยการสร้างสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขึ้น แล้วให้บุคคล

ตั้งแต่สองคนขึ้นไปแสดงบทบาทตามสถานการณ์ซึ่งโดยปกติ มักไม่ใช้บทบาทของตน ชั่วระยะเวลานั้น ๆ ต่อหน้าผู้ชม เพื่อพิสูจน์สิ่งที่สมมติขึ้นว่า ผู้แสดงจะประพฤติต่อกันอื่น ๆ ในสถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร ผู้ชมมีส่วนร่วมในการนึกคิด เพื่อนำเอาความเกี่ยวข้องของการแสดงไปประยุกต์ต่อสถานการณ์หรือประยุกต์ในการแก้ปัญหา

สำหรับ ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร 2525 : 24) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปราย เพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

นอกจากนี้ ทิศนา แคมมณี (ทิศนา แคมมณี 2519 : 41) กล่าวถึง การแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่ป็นจริงนั้น มักจะมีปัญหา และข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผงมาด้วย การที่ให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยที่ไม่รู้ว่า ผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไรนั้น นับว่าเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรม และหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ

จากความหมายของบทบาทสมมติที่มีผู้ให้คำจำกัดความไว้แตกต่างกันออกไป พอจะสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนอย่างหนึ่ง ที่ให้นักเรียนออกมาแสดงท่าทางเป็นบุคคลต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน ได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่า จะเป็นไปตามธรรมชาติ และถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ทิศนา แคมมณี (ทิศนา แคมมณี 2519 : 42) กล่าวว่า บทบาทสมตินับว่าเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ช่วยในการสอนได้มาก ครูสามารถนำบทบาทสมมติไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ หลายด้าน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีสาเหตุ
2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
3. ช่วยลดความรู้สึกดิ่งเกรียบของผู้เรียน
4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน
5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี
6. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสรวาค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน
7. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้น
8. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม
9. ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ
10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาท
11. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน "รู้สึก คิด กระทำ"

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ 2522 : 10 - 13) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงความขัดแย้ง ความเป็นจริงของโลก จากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยฝึกนักเรียนให้แสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางกาย ทางสังคม ทางภาษา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ ผกา สัตยธรรม (ผกา สัตยธรรม 2524 : 52) กล่าวว่า การแสดงบทบาทจะทำให้การเรียนสนุกสนานและมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา เช่น การพูดเก่ง การแสดงบทบาทเหมาะสม ไหวพริบในการแสดง

จากจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้การแสดงบทบาทสมมติที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศของการเรียน ทำให้

ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่จะเรียนได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น นักเรียนมีโอกาสทดลอง และเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่อตน สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ และทำให้ครูรู้จักนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

การนำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้

การนำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มี 2 วิธี คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบาทบ้าง คืบทบาทขึ้นแสดงเองบ้าง แต่ต้องตรงกับเรื่องที่กำหนด
2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อน เมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตอนใด ก็ออกมาแสดงได้ทันที โดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2525 : 20)

ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ทิตนา แชมมณี (ทิตนา แชมมณี 2519 : 47) กล่าวถึง กระบวนการในการใช้การแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ก. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูจะต้องวิเคราะห์ แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่า อะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็น และเรียนเพื่อความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

ข. การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนี้ ครูจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหา และข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

ก. การอ่านเครื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่ศึกษา หรือบทให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

ข. การเลือกตัวผู้แสดง อาจเป็นไปในสองลักษณะ คือ อาจจะเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้นการเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย การแสดง และการสอนเป็นสำคัญ

ค. การจัดหาการแสดง เป็นการจัดหาสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงความเป็นจริง การจัดหาอาจเป็นไปในลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียวไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

ง. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ การเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ เป็นสิ่งจำเป็นไม่เช่นนั้น การอภิปรายและวิเคราะห์หลังแสดงนั้น จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

จ. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติ ให้เป็นไปอย่างธรรมชาติ ได้มากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้น ครูจำเป็นต้องช่วยขจัดความตื่นเต้น ประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

ฉ. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากนี้ กรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

ช. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครูควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเินเยื่อไป จะทำให้เสียเวลา และผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำให้ในกรณีต่อไป

1. เมื่อการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอธิบายได้
2. กลุ่มพอจะเข้าใจว่า เรื่องราวจะเป็นอย่างไร ถ้ามีการแสดงต่อไป
3. ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอธิบายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอธิบายร่วมกันระหว่างผู้แสดงกับผู้สังเกตการณ์ การอธิบายจะเป็นไปในรูปใดนั้น มักจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียนบางครั้ง อาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก และเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอธิบายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยปกติ การอธิบายจะไม่มุ่งถึงว่า ใครแสดงดีไม่ใช้อย่างไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือ การฝึกทักษะการแสดงการเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงขั้นนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอธิบายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา หรือตัดสินใจ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังไม่ได้ผลเป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อดูผลอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น ครูจะสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อธิบายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับ

กับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะสรุป หรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนเองสามารถเข้าใจได้ทุกอย่าง

จากขั้นตอนในการใช้การแสดงผลแบบทบทวนที่ดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การแสดงผลแบบทบทวนนั้น ครูจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหา สถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติ ครูอธิบายให้ผู้แสดงเข้าใจถึงบทบาทที่ตนเองจะต้องแสดงว่า ทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม ส่วนผู้สังเกตการณ์นั้นครูจะต้องช่วยให้รู้จักสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในตอนอภิปราย และวิเคราะห์หลังการแสดง

หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

1. การแสดงผลแบบทบทวนควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงอย่างเดียว
2. ในการแสดงผลแบบทบทวนไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป
3. เรื่องที่นำมาใช้ไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากเกินไป ควรเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การแสดงผลแบบทบทวนจะได้ผลเต็มที่ เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่เป็นเพียงการค้นการเรียนรู้ เพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้การแสดงผลแบบทบทวน เมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และมีทักษะในการปฏิบัติตนในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์ (วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 27 - 29)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทบาทสมมติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

ทราวิสส์ และปีเตอร์ (Traviss and Peter. 1974 : 3581 - A) ได้ศึกษาการปลูกฝังความยุติธรรมกับนักเรียนระดับ 5 โดยใช้การแสดงผลแบบทบทวนประกอบการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางศีลธรรมในเรื่องความยุติธรรมดีขึ้นกว่าเดิม

เลเซอร์ (Layzer. 1976 : 7342 - A) ได้ศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีสังคมมีดต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 3 ถึง 5 จำนวน 65 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง ผลการศึกษาพบว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนสามารถช่วยเด็กที่มีสังคมมีดต่ำ มีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูงได้ดีขึ้น ครูเข้าใจเด็กดีขึ้นและมีผลดีมากสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม

ลอนนอตตี (Lonnotti. 1977 : 142) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติกับการเห็นประโยชน์ของผู้อื่น และมีความเห็นใจต่อผู้อื่น โดยทำการทดลองกับเด็กอายุ 6 - 9 ปี ภายหลังจากการทดลอง ปรากฏว่า เด็กที่ได้รับการฝึกตัวอย่างบทบาทสมมติมีพฤติกรรมที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติประกอบการเรียน เพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังกับนักเรียนจำนวน 91 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ใช้บทบาทสมมติมีการเชื่อฟังมากกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศ

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 66 - 67) ได้ศึกษาการแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการรักษาความสะอาดและความสวยงามของธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ กับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมดาไม่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติมีความสนใจและกระตือรือร้นต่อการเรียนมากกว่าแสดงออกมากขึ้น สนุกสนานในการเรียน และพฤติกรรมที่ดีในการช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน และบริเวณสนามหน้าห้องเรียน

สุนีย์ ชุ่มจิต (สุนีย์ ชุ่มจิต 2528 : 72 - 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้การแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 132 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อน

การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ส่วนทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์นั้น ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยการแสดงบทบาทสมมติมีทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่สอนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ

รัตนา นฤภัทร (รัตนา นฤภัทร 2524 : 79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำ ด้วยวิธีการบรรยาย การให้ตัวแบบและบทบาทสมมติแก่นักเรียนจิตวิทยาการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า วิธีสอนแบบบทบาทสมมติให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการทวนซ้ำที่สูงกว่าวิธีสอนแบบให้ตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 วิธีสอนแบบให้ตัวแบบให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนทักษะการทวนซ้ำไม่แตกต่างจากวิธีสอนแบบบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสอน 2 ครั้ง จะให้ผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าการสอนครั้งเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (จิราภรณ์ หุ่นตระกูล 2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ที่มีการปรับตัวทางสังคมต่ำ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยใช้บทบาทสมมติ มีพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภฎี ทรัพย์บำรุง (ศุภฎี ทรัพย์บำรุง 2529 : 54) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้าที่การทำงานของนักเรียน โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการให้แสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีพัฒนาการความรับผิดชอบต่อน้าที่การทำงานมากกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความสนใจ กระตือรือร้นต่อการเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จึงเป็นการเรียนการสอนวิธีหนึ่งที่ไม่ประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงและมีสาระความรู้ ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจนักกีฬา

ความหมายของน้ำใจนักกีฬา

น้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรมที่นักวิชาการทางพลศึกษาได้พยายามศึกษาและวิจัยไว้ และได้สรุปลักษณะที่สำคัญของน้ำใจนักกีฬาไว้มากมาย บรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องลักษณะที่สำคัญของน้ำใจนักกีฬา มีดังนี้

ในปี พ.ศ. 2477 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) นามปากกา "ครูเทพ" ได้ประพันธ์เพลงกราวกีฬาในโอกาสที่กรมพลศึกษาได้เปิดการอบรมครูพลศึกษาทั่วราชอาณาจักร ซึ่งในบทเพลงกราวกีฬาได้สรุปสาระสำคัญของน้ำใจนักกีฬาไว้ดังนี้

1. นักกีฬาเป็นผู้มีจิตใจกล้า มีความชำนาญในการเล่น หากมีโอกาสชนะคู่แข่งนั้นก็อย่าปล่อยโอกาส และถ้าแพ้หรือสู้ไม่ได้ ก็ต้องแข่งขันอย่างสุดฝีมือ ไม่ให้ออกอวย หรือออกจากการแข่งขัน
2. นักกีฬาจะต้องเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง สมรรถภาพทางกายดี
3. นักกีฬาจะต้องเป็นผู้มีจิตใจหนักแน่น รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถอย เป็นที่ไว้วางใจได้กับทุก ๆ คน ไม่ว่ามิตรหรือศัตรู
4. นักกีฬาต้องไม่เอาเปรียบคู่แข่ง เล่นด้วยความยุติธรรม ไม่เอาเด่นเพียงคนเดียว
5. นักกีฬาต้องยึดหลักความสามัคคี ทั้งในด้านการงานและการกีฬา

(บรรจบ สุพรรณพิทักษ์ 2529 : 64)

ในปี พ.ศ. 2516 ชูจิตต์ รัตนสาร ณัฐ อินทรปาน และ ประพันธ์ กิ่งมิ่งแสง (ชูจิตต์ รัตนสาร ณัฐ อินทรปาน และ ประพันธ์ กิ่งมิ่งแสง 2516 : 35 - 36) ได้กล่าวถึงลักษณะของความมีน้ำใจนักกีฬาไว้ดังนี้ 1) เล่นด้วยความยุติธรรม ได้แก่ การเล่นตามกฎกติกาที่บัญญัติขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร 2) มีเมตตาจิตต่อผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามตลอดเวลาของการแข่งขัน 3) ปฏิบัติตามคำตัดสินชี้ขาดของกรรมการ 4) จะต้องควบคุมอารมณ์ของตนไว้ให้ได้ และ 5) ความมีน้ำใจนักกีฬานี้ถือว่าเป็นหลักธรรมเบื้องต้นของการกีฬา

ในปี พ.ศ. 2521 ประพันธ์ ลักษณะพิเศษ (ประพันธ์ ลักษณะพิเศษ 2521 : 36) กล่าวว่า น้ำใจนักกีฬา คือ คุณธรรมข้อหนึ่งที่จะส่งเสริมให้มีการปลูกฝังขึ้นใน ตัวบุคคล ได้แก่ การรู้แพ้ การรู้ชนะ การรู้ภัย เคารพกติกา และยอมรับคำตัดสินโดยไม่มี ข้อโต้แย้ง นอกจากนี้ยังได้สรุปความคิดรวบยอดของคำว่า น้ำใจนักกีฬาเป็น 3 องค์ประกอบ ด้วยกัน คือ ความรับผิดชอบ (Responsibility) กริยาท่าทาง (Manners) และ ค่านิยมทางจิตใจ (Moral Values)

ในปี พ.ศ. 2522 กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ กรมพลศึกษา (กรมพลศึกษา 2522 : 67) ได้รวบรวมความหมายของคำว่า "น้ำใจนักกีฬา" สรุปได้ดังนี้ รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกัน รู้จักการเสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น รักความ ยุติธรรม เป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา มีความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่คิดอาฆาต มีความโอบอ้อมอารี ไม่เป็นผู้มีอคติ มีความอดทนอดกลั้น มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีระเบียบวินัย มีความสุภาพอ่อนน้อม และถ่อมตนเสมอ ให้เกียรติผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามอัธยาศัย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความ สำนึกในหน้าที่ การทำให้สังคมมีความสุขสงบและมีความเจริญเกิดขึ้น พลเมืองที่ปฏิบัติและ เคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ต้องเข้าใจกฎกติกาอย่างแท้จริง เป็นผู้ยอมรับในสภาพความ เป็นจริง ให้โอกาสผู้อื่น การชนะคู่ต่อสู้ตามกติกา ไม่แก่งัดโกง ไม่ได้ว่าจ้างให้คู่ต่อสู้แพ้ ชนะด้วยเทคนิคที่เหนือกว่า ชนะด้วยพลังกำลังที่ดีกว่า ชนะด้วยสมองที่ดีกว่า ชนะด้วยกำลังใจ ที่เหนือกว่า ไม่เยาะเย้ย ถูกเหยียดหยามคู่ต่อสู้ทางวาจาและการกระทำ แข่งขันในเกม ยอมรับการพ่ายแพ้ตามเหตุและผลที่แท้ เมื่อแพ้ก็ไม่พาลเกรง มีความปิติยินดีต่อสิ่งที่พบเห็น ในด้านส่งเสริมสนับสนุนตามจุดมุ่งหมายจากผู้ให้ต่อสู้อย่างภาคภูมิใจไม่มีที่สิ้นสุด มีการ สรรเสริญผู้อื่น ปฏิบัติตามกติกาของการเล่นต่าง ๆ

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2523 วรศักดิ์ เพียรชอบ (วรศักดิ์ เพียรชอบ 2523 : 20 - 22) กล่าวว่า น้ำใจนักกีฬาเป็นน้ำใจที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งอย่างหนึ่งที่เป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้บุคคลสามารถมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างปกติสุข เป็นหลักหรือคุณธรรมที่ยึดถือปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ยินดีที่จะปฏิบัติ ตามกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับ มีความรักความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

ถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน ไม่พยายามเอาเปรียบซึ่งกันและกัน แม้จะเป็นฝ่ายเดียวกันหรือฝ่ายตรงข้าม เล่นด้วยชนะเชิงของการกีฬาเต็มกำลังความสามารถ ให้อภัยซึ่งกันและกันในความพลั้งพลาดที่เกิดขึ้น เล่นด้วยความสุภาพเรียบร้อย ไม่เย่อหยิ่งจองหองหรือโอ้อวด พยายามควบคุมอารมณ์ของตนเอง ให้เป็นผู้มีน้ำใจหนักแน่น อดกลั่นและยับยั้งใจ ต่างคนต่างเล่นกันอย่างฉันทมิตร ให้เกียรติแก่ผู้ร่วมเล่นด้วยกันทั้งฝ่ายเดียวกันและฝ่ายตรงข้าม มีการหักทลายปราศรัยหรือจับมือกัน ทั้งก่อนและหลังการเล่น ให้เกียรติยอมรับคำตัดสินของผู้ตัดสิน ตลอดจนผลของการแข่งขันกีฬานั้น ๆ ด้วยความเห็นใจ และบริสุทธิ์ใจอย่างแท้จริง ถ้าแพ้หรือชนะก็ไม่แสดงออกนอกหน้ามากเกินไป เล่นกีฬาตามอุดมคติของการเล่นกีฬาอย่างแท้จริง โดยไม่หวังผลตอบแทนอย่างอื่นนอกจากความสนุกสนาน และสุขภาพอนามัยที่เกิดขึ้นจากการเล่นกีฬาเป็นที่ตั้งเท่านั้น

ความรู้เกี่ยวกับการดูหรือการเล่นกีฬา

สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ (กรมพลศึกษา 2516 : ปกหลัง) ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมในการดูกีฬา ดังนี้

1. ผู้ดูพึงปรบมือแสดงความยินดี ต้อนรับผู้แข่งขันทุกฝ่าย ขณะเข้าสู่สนามและปรบมือให้เกียรติแก่ผู้เล่นดีไม่ว่าฝ่ายไหนด้วย
2. ผู้ดูไม่ควรเหยียดหยันผู้แข่งขันและเจ้าหน้าที่แข่งขันด้วยประการใด ๆ
3. ผู้ดูไม่สมควรรบกวนผู้แข่งขันหรือเจ้าหน้าที่ และไม่ควรก่อให้เกิดความแตกแยกสามัคคีระหว่างผู้แข่งขันด้วยกันหรือกับผู้ดู
4. ผู้ดูพึงยอมรับคำตัดสินของเจ้าหน้าที่อย่างเด็ดขาด และเคารพกฎข้อบังคับและกติกาที่วาง
5. ผู้ดูไม่ควรเบเล้งวาทจาสนับสนุนผู้เล่นไปในทางที่ผิด

มงคล พรหมสาขา ณ สกลนคร (มงคล พรหมสาขา ณ สกลนคร 2493 : 76) ได้นำความรู้เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬาของ ชาร์แมน (Sharman) มาเผยแพร่ โดยกล่าวถึงข้อปฏิบัติของผู้ดูกีฬาไว้ดังนี้

1. ข้าพเจ้าถือว่า คู่แข่งขันและเจ้าหน้าที่ผู้ตัดสินเป็นเสมือนแขกที่มีเกียรติของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าจะต้องปฏิบัติต่อเขาเหล่านั้นเสมอ
2. ข้าพเจ้าจะเปล่งเสียงแสดงความยินดี หรือปรบมือให้แกทั้งสองฝ่าย เมื่อลงสู่สนามแข่งขัน
3. ฝ่ายใดที่เล่นดี ข้าพเจ้าจะปรบมือให้ทั้งสองฝ่าย
4. ข้าพเจ้าจะไม่ให้ร้องหรือเขียนบนฝ่ายที่ทำผิดพลาดหรือถูกลงโทษ
5. ข้าพเจ้าจะไม่ "ซาป้า" ต่อผู้เล่น หรือตะโกนว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
6. ข้าพเจ้าถือว่า เจ้าหน้าที่ทั้งหลายเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจโดยแท้จริง ข้าพเจ้าจะยอมรับคำตัดสินนั้น ๆ
7. ข้าพเจ้าจะไม่พยายามปลุกปั่นยุยงให้เกิดความบาดหมางกันขึ้นระหว่างผู้ดูหรือผู้เล่น
8. ข้าพเจ้าจะไม่พยายามก่อกวน ยั่วเข้าผู้เล่น หรือกรรมการเจ้าหน้าที่คนใด
9. ข้าพเจ้าถือว่าเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เล่นและกรรมการเจ้าหน้าที่ตัดสินใจปฏิบัติตามกฎกติกาของการเล่น
10. ข้าพเจ้าถือว่า เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะส่งเสริมให้กำลังใจทุกคนให้ "เป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา" ในที่ทุกแห่ง

กรมพลศึกษา (กรมพลศึกษา 2513 : ปทหลัง) ได้นำคำติพจน์ของ "ครูเทพ" ในหมวดสนามกีฬามาเผยแพร่ไว้ดังนี้

1. ชัยของประเทศเริ่มเกิดที่สนามกีฬา
2. น้ำใจนักกีฬาย่อมเพาะได้ทั้งในและนอกสนามกีฬา
3. จากเมล็ดข้าวกล้าที่เพาะในสนามและรอบ ๆ สนามกีฬานั้นเอง เราได้ธัญญาหารเลี้ยงโลก
4. พื้นสนามและรอบสนามกีฬาปลูกด้วย "แฟร์เพลส" แต่ผู้เหยียบย่ำบนพื้นนั้น ๆ ผลอดัวบ่อย ๆ
5. ประทีปแห่งสนามกีฬาให้ความสว่างถึงบริเวณรอบสนามด้วย แต่พายุรอบบริเวณสนามบางสนามบางที่พัดให้ประทีปนั้นดับไป

6. สนามกีฬาควรรัฐสภาเป็นสมรภูมิที่คู่ใจมาตริวิพากันได้ด้วยสามัคคี
7. ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชท่านปกครองให้เรา สนามกีฬาของเราไม่สำคัญเลย แต่ในระบอบรัฐธรรมนูญ ราษฎรปกครองตนเอง ทุกคนต้องมีน้ำใจนักกีฬา สนามกีฬาสำคัญนัก
8. เมื่อผู้ปกครองมีน้ำใจนักกีฬา ผู้อยู่ในปกครองไว้วางใจได้ เพราะน้ำใจนักกีฬากับความเป็นธรรมเดินกอดคอกันไป
9. กีฬาธรรมและมารยาทเพาะที่สนามกีฬาได้คล่องกว่าเพาะในห้องเรียน

กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ กรมพลศึกษา (กรมพลศึกษา 2522 : 68)
ได้กล่าวถึง "ลักษณะของผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา" ไว้ดังนี้

1. พึงปรบมือ แสดงความยินดี ต้อนรับผู้แข่งขันทุกฝ่าย ขณะเข้าสู่สนามและปรบมือให้เกียรติแก่ผู้เล่นที่แสดงความสามารถดีเยี่ยม ไม่ว่าฝ่ายไหนก็ตาม
2. ไม่เย้ยหยันผู้แข่งขัน และเจ้าหน้าที่ด้วยประการใด ๆ
3. ไม่บังคับรบกวนผู้แข่งขันหรือเจ้าหน้าที่ และไม่ทำให้เกิดการแตกสามัคคีระหว่างผู้แข่งขันด้วยกันหรือผู้ดู
4. พึงยอมรับคำตัดสินของเจ้าหน้าที่อย่างเด็ดขาด เคารพกฎข้อบังคับและกติกาที่ขบง
5. ไม่บังคับรบกวนเปล่งวาจาสนับสนุนผู้เล่นไปในทางที่ผิด
6. เป็นผู้รู้แพ้ รู้ชนะ ผู้ดูจะต้องรู้จักคำว่า แพ้และชนะ ยอมรับเมื่อฝ่ายตนเองแพ้ ไม่โวยวายหรือแสดงที่ทำอันจะก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้น ควรปรบมือแสดงความยินดีต่อฝ่ายที่ชนะและไม่พูดจาเยาะเย้ยฝ่ายที่แพ้ ควรให้กำลังใจโดยการปรบมือให้แก่ฝ่ายแพ้ด้วย ผู้ดูต้องเข้าใจว่า การแพ้ชนะสำหรับกีฬาเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ถือผลแพ้ชนะเป็นสำคัญ ควรจะดูกีฬาเพื่อความสนุกสนานมากกว่าที่จะดูอย่างเอาจริงเอาจัง ชนิดที่เรียกว่า "แพ้ไม่ได้"
7. เป็นผู้ที่ไม่เคารพและเชื่อฟังคำตัดสินของกรรมการในการตัดสิน ที่มีการผิดพลาดขึ้น ผู้ดูจะต้องเคารพเชื่อฟังคำตัดสินของกรรมการ ไม่ควรแสดงอาการไม่พอใจ
8. ให้กำลังใจผู้เล่นทั้งสองฝ่าย แสดงความยินดีต่อผู้ชนะและแสดงความเห็นใจต่อผู้แพ้ เมื่อจบการแข่งขัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจนักกีฬา

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1954 บิดดูล์ฟ (Biddulph. 1954 : 1 - 7) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ผลการกีฬาส่ง มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ผลการกีฬาน้อย และเขายังเป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความแตกต่างทางด้านจิตใจของนักเรียนที่เป็นนักกีฬาและที่ไม่ได้เป็นนักกีฬาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า นักกีฬาในแต่ละระดับมีคุณสมบัติทางจิตใจเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา

ในปีเดียวกัน แมคอาฟี (Robert A. Mc-Afee. 1954) ได้ศึกษาทัศนคติความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชายในระดับ 6, 7 และ 8 โดยใช้แบบทดสอบ (The Sportsmanship Preference Record) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบเท่ากับ .80 แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยสถานการณ์ 20 อย่างรวมกัน ผลของการทดสอบ ปรากฏว่า เด็กนักเรียนชายในระดับ 6 - 8 มีทัศนคติด้านความมีน้ำใจนักกีฬาต่ำ ต้องปรับปรุงวิธีการสอนและการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาใหม่

โบเยอร์ (George Boyer. 1963 : 282 - 287) ได้วิจัยทดลองเพื่อหาวิธีปลูกฝังความรู้เรื่องน้ำใจนักกีฬาแก่เด็ก โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องน้ำใจนักกีฬาของเด็ก ๆ และการเจริญงอกงามในความรู้นั้น หลังจากเด็กได้ฟังนิทานสั้น ๆ เกี่ยวข้องกับน้ำใจนักกีฬา โดยนำมาจากหนังสือหลาย ๆ เล่ม ซึ่งเด็ก ๆ ยังไม่เคยอ่านมาก่อน จำนวน 12 เรื่อง ทั้งก่อนและหลังจากที่เด็กฟังนิทานทั้ง 12 เรื่อง เด็กได้รับการขอร้องให้เขียนความหมายของน้ำใจนักกีฬาอย่างอิสระ โดยให้นักเรียนระดับชั้นที่ 4, 5 และ 6 เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ใช้วิธีนับจำนวนความคิดเกี่ยวกับน้ำใจนักกีฬาที่แตกต่างกันจากเรียงความของเด็ก ส่วนการเปลี่ยนแปลงความรู้ วัดได้โดยดูความแตกต่างระหว่างจำนวนความคิดที่แสดงออกมาก่อน และหลังการฟังนิทาน สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า จำนวนความคิดที่เขียนออกมาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญ กิจกรรมการเล่นและนิทานเกี่ยวข้องกับน้ำใจนักกีฬา อาจจะช่วยหรือไม่ช่วยให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้าช่วยให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็เล็กน้อยจนแทบจะวัดไม่ได้

แมสเซนเกล (John D. Massengale. 1969) ได้ทำการทดลองเพื่อชี้ให้เห็นระดับความแตกต่างของน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งที่มีการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาอย่างเป็นทางการและมีระเบียบ กับการปลูกฝังอย่างไม่เป็นทางการและไม่มีระเบียบ โดยใช้ครูพลศึกษา ประจำชั้น 2 คน เป็นผู้ให้การปลูกฝัง ในชั้นแต่ละชั้นจะได้รับการสอนโดยครูคนเดียวกัน โดยใช้นักเรียนระดับชั้นที่ 7 กลุ่มหนึ่ง และนักเรียนระดับชั้นที่ 9 อีกกลุ่มหนึ่ง แต่ละชั้นจะมีกลุ่มควบคุมอยู่ด้วยชั้นละ 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองจะได้รับการปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาก่อนการเรียนกิจกรรมพลศึกษาทุกครั้งในตอนต้นชั่วโมง ครึ่งละ 10 นาที เป็นเวลา 6 วันติดต่อกัน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการปลูกฝังในเรื่องสุขภาพส่วนบุคคล (Personal Health) หลังจากครบกำหนด 6 สัปดาห์ นำเด็กมาทำแบบสอบถาม เอส พีอาร์ (SPR Sportsmanship Preference Record) ของ แมคอาฟี (Mc-Afee) และประเมินค่าเพื่อนในกลุ่มจากแบบประเมินค่าซึ่งผู้ทดสอบสร้างขึ้นเอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นอกจากนี้ ยังพบว่าแม้จะใช้ครูคนละคน ผลก็ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จอห์นสัน (Marion Lee Johnson. 1969 : 312 - 316) ได้สร้างแบบวัดความมีน้ำใจนักกีฬา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม 2 ชุด ประกอบไปด้วยพฤติกรรมเกี่ยวกับความมีน้ำใจนักกีฬา โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ในการแข่งขันกีฬาฟุตบอล บาสเกตบอล และเบสบอล จำนวน 42 ข้อ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของชุดเอ และชุดบี เท่ากับ .86 สัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้ของชุดเอ เท่ากับ .81 สัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้ของชุดบี เท่ากับ .82

สมิธ (Essie Dell Smith. 1978 : 4028 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินค่าความมีน้ำใจนักกีฬาของผู้เป็นนักกีฬา และผู้ที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แบบทดสอบของฮาสกินส์ (Haskins Action Choice) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นักกีฬายาว จำนวน 120 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ชายที่

ไม่ได้เป็นนักกีฬา จำนวน 120 คน กลุ่มที่ 3 นักกีฬาหญิง จำนวน 120 คน และกลุ่มที่ 4 ผู้หญิงที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา จำนวน 120 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. หญิงมีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่าชาย
2. ผู้ที่เป็นนักกีฬาและผู้ที่ไม่เป็นนักกีฬามีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาไม่แตกต่างกัน
3. นักกีฬาหญิงมีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่านักกีฬาชาย
4. ผู้หญิงที่ไม่ได้เป็นนักกีฬามีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่าผู้ชายที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา
5. ประสบการณ์ในการแข่งขันกีฬาไม่มีผลต่อการพัฒนาความมีน้ำใจนักกีฬาในแต่ละเพศ

จากผลการวิจัยข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า ในต่างประเทศนั้นได้พยายามค้นหาวิธีการที่จะปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬา ให้แก่นักเรียน โดยการใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ทางการกีฬาสูงจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดี และนักเรียนส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติด้านความมีน้ำใจนักกีฬาค่ำ และยังพบว่านักเรียนหญิงกลับเป็นผู้มีระดับความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่าชาย ส่วนประสบการณ์ในการแข่งขันกีฬาไม่มีผลต่อการพัฒนาความมีน้ำใจนักกีฬาในแต่ละเพศ จึงเห็นว่า ควรจะมีการปรับปรุงวิธีการสอน และการปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาใหม่

งานวิจัยในประเทศ

ชนินทร์ชัย อินทிரานนท์ (ชนินทร์ชัย อินทிரานนท์ 2523 : 61 - 63) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะที่สำคัญของน้ำใจนักกีฬา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำไปทดลองใช้และหาความเที่ยงของแบบสอบถามกับนิสิตปริญญาโท ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ ปรากฏว่า กำหนดหาความเที่ยงของแบบทดสอบที่สอบถามได้ความเที่ยงเท่ากับ .97 และนำไปใช้กับคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 125 ท่าน นำผลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์หาความเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ปรากฏลักษณะของน้ำใจนักกีฬาประกอบไปด้วยการรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะต่าง ๆ อีกรวม 50 ข้อ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ได้แก่

เมื่อชนะไม่เสียทัย หรือถูกเหยียดหยามฝ่ายแพ้ทั้งทางวาจา และการกระทำ เมื่อแพ้ไม่พาลเกรง ให้อภัยซึ่งกันและกันในความพ่ายแพ้ที่เกิดขึ้น ปฏิบัติตามกฎหมาย เคารพข้อบังคับและกติกากฎของการเล่นโดยเคร่งครัด มีระเบียบวินัยในตนเอง เคารพและเชื่อฟังคำตัดสินของผู้ตัดสินและกรรมการในการตัดสินตลอดเวลา มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีน้ำใจหนักแน่น มีความอดกลั้น ไม่แสดงอาการโมโหหรือโกรธแค้นต่อเพื่อนร่วมเล่นและบุคคลอื่น เล่นด้วยใจเชิงและยุทธวิธีของการเล่นกีฬานั้น ๆ โดยแท้จริง เชื่อฟังผู้ฝึกสอนเป็นต้น

พิทักษ์ พลจันทร์ (พิทักษ์ พลจันทร์ 2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดและดำเนินการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนในส่วกลาง" เพื่อศึกษาถึงปัญหาการจัดและดำเนินการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนส่วนกลางในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน 238 คน อาจารย์หัวหน้าหมวดพลานามัย 238 คน และเจ้าหน้าที่พลศึกษา 24 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน เน้นวัตถุประสงค์ในการปลูกฝังนักเรียนให้รักการออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬา การเพิ่มพูนทักษะและใช้ความสามารถในการเล่นกีฬาที่แท้จริง การส่งเสริมความสามัคคีกลมเกลียวของนักเรียนและการฝึกฝนให้นักเรียนเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา 2) ปัญหาที่โรงเรียนประสบในเรื่องการเล่นกีฬาและการดูกีฬา ได้แก่ การแข่งขันที่มุ่งไปที่การเอาชนะกันเป็นสำคัญ มีความยากลำบากในการควบคุมความประพฤติ และมารยาทในการดูกีฬาในสนามแข่งขัน รวมทั้งความยากลำบากในการอบรมให้นักเรียนเข้าใจถึงการเป็นผู้เล่นและผู้ดูที่ดี และ 3) ปัญหาที่กรมพลศึกษาประสบในเรื่องการเล่นและการดูกีฬา ได้แก่ การควบคุมนักเรียนนำอาวุธหรือสิ่งของที่มีลักษณะเป็นอาวุธมาเป็ยรกีฬา นักเรียนส่งเสียงเชียร์กีฬาไม่สุภาพและหยาบคาย

วีระพงษ์ บางท่าไม้ (วีระพงษ์ บางท่าไม้ 2524 : 41) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดและดำเนินการกีฬาส่งจังหวัด" เพื่อศึกษาถึงปัญหาการจัดและดำเนินการกีฬาส่งจังหวัดของเจ้าหน้าที่กีฬาจังหวัดทุกจังหวัด โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังเจ้าหน้าที่กีฬาจังหวัดทุกจังหวัด จำนวน 144 คน การวิจัยพบว่า ในเรื่องการแข่งขันกีฬา ผู้ควบคุมทีม

นักกีฬามุ่งผลแพ้ชนะมากกว่าการเข้าร่วมแข่งขัน ไม่สามารถจัดกีฬาได้เต็มที่ ประชาชนไม่เข้าใจกติกาและวิธีตัดสินกีฬา แต่ประชาชนในเกือบทุกจังหวัดนิยมการเล่นกีฬามาก

ฉัตรชัย เฉลิอิสรชัย (ฉัตรชัย เฉลิอิสรชัย 2525 : 36 - 37) ได้ทำการวิจัยค้นคว้าสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ปรากฏว่า แบบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬา มีค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) เท่ากับ 0.83 และมีความเที่ยงตรง (Validity) โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่รู้ลักษณะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมลักษณ์ สมบุรณดิษฐ์ (สมลักษณ์ สมบุรณดิษฐ์ 2526 : 83 - 86) ได้ทำการวิจัยสำรวจความคิดเห็นของนักกีฬาที่มีต่อการเชียร์กีฬา โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักกีฬาชายกับนักกีฬาหญิงที่เล่นกีฬาประเภททีม และประเภทบุคคล จำนวน 360 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการเชียร์กีฬานักกีฬาชอบมาก ได้แก่ แบบมีผู้นำในการเชียร์ แบบปรบมือ แบบมีผู้นำในการร้องเพลง แบบมีการแปรอักษร แบบการพูดชมเชยและปลุกใจ แบบทำตลกและการแต่งกายแปลก ๆ และแบบการใช้เครื่องดนตรีประกอบ (กลอง ฉิ่ง แตร) 2) วิธีการเชียร์กีฬาแบบมีผู้นำในการเชียร์ แบบมีผู้นำในการร้องเพลง แบบปรบมือ แบบมีการแปรอักษร และแบบการพูดชมเชยและปลุกใจ มีผลต่อการเล่นของนักกีฬามาก คือ ทำให้มีกำลังใจและกล้าเล่นกีฬา ทำให้มีความตั้งใจและมีมานะในการเล่นกีฬา ทำให้ร่วมสามัคคีกัน และมีน้ำใจนักกีฬาในการเล่น ทำให้อารมณ์เยือกเย็นในการเล่นกีฬาและทำให้มีสมาธิในการเล่นกีฬา 3) วิธีการเชียร์กีฬาแบบการร่อน การคำหมิ การยั่วเหย และแบบการโห่ร้อง กระพ่นพื้นเป่าปาก มีผลต่อการเล่นของนักกีฬามากคือ ทำให้มีการทะเลาะวิวาทกันในการเล่นกีฬา ทำให้เล่นรุนแรงขึ้น ทำให้มีโมโหในการเล่นกีฬา ทำให้มีความประหม่าในการเล่นอาจเล่นไม่ดีและผิดพลาด ทำให้มีความรำคาญ หงุดหงิด และเบื่อหน่ายในการเล่น 4) วิธีการเชียร์กีฬาแบบไม่มีการเชียร์หรือดูเฉย ๆ มีผลต่อการเล่นของนักกีฬามาก คือ ทำให้มีสมาธิในการเล่นกีฬา ทำให้มีอารมณ์เยือกเย็นในการเล่นกีฬา ทำให้ร่วมสามัคคีและ

มีน้ำใจนักกีฬาในการเล่น 5) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความคิดเห็นของนักกีฬาชายกับนักกีฬาหญิงและนักกีฬาประเภททีมกับประเภทบุคคล เกี่ยวกับวิธีการเชียร์กีฬาที่นักกีฬาชอบและวิธีการเชียร์กีฬาที่มีผลต่อการเล่นของนักกีฬา พบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

จากผลการวิจัยที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่าปัญหาที่ประสบในเรื่องการจัดการแข่งขันกีฬา และการดูกีฬาในประเทศไทย ได้แก่ การแข่งขันที่มุ่งไปที่การเอาชนะกันเป็นสำคัญ และผู้ดูขาดความรู้เกี่ยวกับกติกาและวิธีการตัดสินกีฬา ทำให้เกิดความยากลำบากในการควบคุมอารมณ์ ความประพฤติและมารยาทในการดูกีฬา รวมทั้งการอบรมให้นักเรียนเข้าใจถึงการเป็นผู้เล่นและผู้ดูที่ดี นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการควบคุมนักเรียนนำอาวุธ หรือ สิ่งของที่มีลักษณะเป็นอาวุธมาเชียร์กีฬา และการส่งเสียงเชียร์กีฬาที่ไม่สุภาพและหยาบคาย อันเป็นผลทำลายสมาธิในการเล่นของนักกีฬ่อีกด้วย ส่วนการเชียร์กีฬาที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ส่งเสริมมีผลดีต่อกำลังใจและการเล่นของนักกีฬามาก

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้ค้นคว้าศึกษามาแล้วนี้ แสดงให้เห็นว่า "ความมีน้ำใจนักกีฬา" เป็นเรื่องที่น่าสนใจวิจัย เพราะเป็นลักษณะสำคัญที่มีคุณค่าสมควรที่จะปลูกฝังให้เกิดในตัวบุคคล ซึ่งนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการแข่งขันกีฬาแล้ว ยังเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติโดยทั่วไปในชีวิต ทั้งในด้านการศึกษา การงาน และสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันโดยแท้จริง และผู้วิจัยคิดว่า วิธีที่เหมาะสมที่สุดที่จะปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาได้นั้นน่าจะได้แก่ การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมตินั่นเอง

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติมีความมีน้ำใจนักกีฬาสีงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอน โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
3. นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2529 จำนวน 98 คน ที่มีความสนใจนักกีฬาตัว

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2529 จำนวน 30 คน ที่มีความสนใจนักกีฬาตัว โดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามความสนใจนักกีฬาไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 391 คน แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ได้จำนวน 98 คน จึงผู้วิจัยให้เป็นกลุ่มที่มีความสนใจนักกีฬาตัว

2. ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียน 98 คน ในข้อ 1 มาจำนวน 30 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อจำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความสนใจนักกีฬา
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความสนใจนักกีฬา
3. แบบสอบถามความสนใจนักกีฬา

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. โปรแกรมการสอนโดยการใช้การสังเกตบทบาทสมมติเรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความมีน้ำใจนักกีฬา และบทบาทสมมติ จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเนื้อหาและกิจกรรม ในการสร้างโปรแกรมการสอนโดยการใช้การสังเกตบทบาทสมมติเรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา

1.2 สร้างโปรแกรมการสอนโดยการใช้การสังเกตบทบาทสมมติ ซึ่งโปรแกรมการสอนจะประกอบไปด้วยสถานการณ์ และบทบาทสมมติที่ส่งเสริมความมีน้ำใจนักกีฬา

1.3 นำโปรแกรมการสอนโดยการใช้การสังเกตบทบาทสมมติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ชี้แจงให้แก่ อาจารย์รพีพร อนุธรรมคุณ อาจารย์เสริมวุฒิ ปานมาก และอาจารย์ปรีชา เพ็ชรขวัญ ติตรวจสอบ เพื่อให้สอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

1.4 นำโปรแกรมการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนมหาวิชานุกูล อ.เมือง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านการดำเนินการ อุปกรณ์ และเวลาที่ใช้

1.5 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป
ขั้นตอนในการสังเกตบทบาทสมมติของการสอนแต่ละครั้ง มีขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน หรือจุดที่ต้องการให้นักเรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ

2. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติ และเขียนบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. การอุ่นเครื่อง หมายถึง ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนาซักถามหรือเล่าประสบการณ์ให้กันและกันฟัง เพื่อนำนักเรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือปูพื้นให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน
2. การเลือกตัวผู้แสดง ในการทดลองนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงในแต่ละครั้ง
3. การจัดฉาก เป็นการจัดสถานที่เหมาะสมขึ้นมาเพื่อให้การแสดงดูใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งเป็นการจัดแบบง่าย ๆ เช่น ใช้สนามขนาดเล็ก อุปกรณ์กีฬาที่จำเป็น และโต๊ะ เก้าอี้ ที่มีใช้อยู่แล้ว เป็นต้น
4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงในครั้งนั้น ๆ เป็นผู้สังเกตการณ์ คือช่วยกันสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ในการแสดง เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและวิเคราะห์ผลการแสดงร่วมกันในขั้นที่ 3
5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้ผู้แสดงลองแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น โห่ร้อง ดีใจ โกรธ ข้างปาด ชกต่อย เป็นต้น เพื่อช่วยขจัดความประหม่า และวิตกกังวล ก่อนการแสดง
6. การแสดง ให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อผู้แสดงแสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ อภิปรายร่วมกันว่าสิ่งที่ตัวละครแสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีวิธีการแก้ปัญหาที่ดีและเหมาะสมหรือไม่ มีอะไรที่ควรแก้ไขเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยจะช่วยพูดเสนอแนะหรือกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มพูด และผู้วิจัยอาจแทรกการวิจารณ์เพิ่มเติมบ้าง ทั้งนี้การอภิปรายจะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา โดยเน้นที่เหตุผลของการแสดง และพฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยไม่มุ่งว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ผู้วิจัยอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลายครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ แต่ถ้าผู้วิจัยเห็นว่าการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นอาจจะข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ส่วนมากจะให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้ จะช่วยให้นักเรียนได้รับความคิดและความรู้กว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้อง ความเป็นจริง ทำให้นักเรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้ดี

รายละเอียดในการสอนแต่ละครั้งดังแสดงในโปรแกรมการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติเรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา ซึ่งอยู่ในภาคผนวก

2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจนักกีฬา เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติเรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา

2.2 สร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเช่นเดียวกับบทบาทสมมติ แต่การสอนตามปกติจะใช้วิธีการบรรยาย และซักถามเป็นส่วนใหญ่

รายละเอียดในการสอนแต่ละครั้งดังแสดงในโปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา ซึ่งอยู่ในภาคผนวก

3. แบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจนักกีฬา

3.2 สร้างแบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬาโดยปรับปรุงจากแบบสอบถามวัดทัศนคติความมีน้ำใจนักกีฬาของ มาเรียม ลี จอห์นสัน โดยดัดแปลงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการแข่งขันกีฬา ซึ่งครอบคลุมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจนักกีฬานิยามศัพท์เฉพาะจำนวน 45 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามมีมาตราการวัด 4 ระดับ เพื่อวัดความรู้สึกเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลในสถานการณ์นั้น

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน แบบสอบถามมี 2 ลักษณะ คือ สถานการณ์ทางบวก เป็นสถานการณ์ที่เห็นด้วยกับการกระทำ และสถานการณ์ทางลบ คือ สถานการณ์ที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำ ในสถานการณ์ทางบวกให้คะแนน ดังนี้

- 4 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนเห็นด้วยอย่างมาก
- 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนเห็นด้วย
- 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนไม่เห็นด้วย
- 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนไม่เห็นด้วยอย่างมาก

และในข้อที่เป็นสถานการณ์ทางลบ ให้คะแนนกลับกัน

3.3 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ของแบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร. มิสรินทร์ สำเภาเงิน รองศาสตราจารย์ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ์ และอาจารย์ผาณิต บิลมาศ เป็นผู้ตัดสินว่า สถานการณ์ที่สร้างขึ้นสามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์เฉพาะที่ตั้งไว้หรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จริง

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์แล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อําเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 80 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง โดยให้ครอบคลุมองค์ประกอบตามนิยามศัพท์เฉพาะไว้ใช้ในการทดลอง ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในภาคผนวก 35 ข้อ

3.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ Coefficient Alpha ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในภาคผนวก

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงอีกครั้งหนึ่ง กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยได้จากการสังเกตของครูที่สอนพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ อําเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีน้ำใจนักกีฬาส่ง 15 คน และกลุ่มที่มีน้ำใจนักกีฬาต่ำ 15 คน ให้นักเรียนเหล่านี้ทำแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบดูว่า แบบสอบถามนี้สามารถแยกนักเรียนที่มีน้ำใจนักกีฬา และไม่มีน้ำใจนักกีฬาได้จริงหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในภาคผนวก

ตัวอย่างแบบสอบถาม

การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย

(0) หลังการแข่งขันฟุตบอล หัวหน้าที่้มที่ชนะ เข้าไปขอจับมือกับหัวหน้าที่้มที่แพ้

☐ เห็นด้วยอย่างมาก ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ

(0) ในการแข่งขันฟุตบอล ทีมนาย ก. ถูกลงโทษเพราะเล่นรุนแรง ผู้ฝึกสอนของ
ทีมนาย ก. จึงเข้าไปต่อผู้ตัดสินในสนาม

☐ เห็นด้วยอย่างมาก ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

การไม่เห็นแก่ตัว

(0) ผู้เล่นสำรองที่มาสเกตบอลตะโกนและทำเสียงเอะอะเพื่อรบกวนผู้เล่นฝ่าย
ตรงข้ามที่กำลังจะยิงลูกโทษที่สำคัญ

☐ เห็นด้วยอย่างมาก ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

ความรับผิดชอบ

(0) ในการแข่งขันเทนนิสประเภทคู่ ผู้เล่นในทีมมีเรื่องโกรธเคืองกันเป็น
การส่วนตัว ขณะทำการแข่งขันทั้งคู่จึงเล่นอย่างไม่เต็มความสามารถ จนทำให้ทีมของตนแพ้ไป
ในที่สุด

☐ เห็นด้วยอย่างมาก ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

การควบคุมความประพฤติของตนเองทั้งกาย วาจา ใจ

(0) ผู้ตัดสินเป่านกหวีดหยุดการแข่งขัน เพราะผู้เล่นมาสเกตบอลทำผิดกติกาในการ
เลี้ยงลูก ผู้เล่นนั้นจึงขว้างลูกบาสเกตบอลลงพื้นอย่างแรง

☐ เห็นด้วยอย่างมาก ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

การต่อสู้ด้วยวิธีทางของการกีฬา

(0) ก่อนการแข่งขันบาสเกตบอล ผู้เล่นคนหนึ่งรับสินบนจากฝ่ายตรงข้าม แล้วเล่นไม่เต็มความสามารถ จนทำให้ทีมของตนแพ้

☐ เห็นด้วยอย่างมาก ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้การทดลองแบบ Randomized control -- group pretest - posttest design (ชูศรี วงศ์รัศมี 2528 : 60)

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ขั้นตอนเลือกกลุ่มตัวอย่าง ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความมั่นใจนักกีฬา แล้วนำคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 (P_{25}) ลงมาสุ่มอย่างง่าย เพื่อจำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน และเก็บคะแนนความมั่นใจนักกีฬาของกลุ่มตัวอย่างเป็นคะแนน Pretest
2. ดำเนินการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติกับกลุ่มทดลอง ตามโปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติเรื่องความมั่นใจนักกีฬา ส่วนกลุ่มควบคุมสอนตามปกติตามโปรแกรมการสอนแบบปกติเรื่องความมั่นใจนักกีฬา โดยใช้เวลาสอนหลังจากโรงเรียนเลิกดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลองทุกวันจันทร์และวันพุธ จำนวน 8 สัปดาห์
 - 2.2 กลุ่มควบคุมทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี จำนวน 8 สัปดาห์
3. หลังจากการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติให้แก่กลุ่มทดลองและสอนแบบปกติให้แก่กลุ่มควบคุมแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามความมั่นใจนักกีฬาอีกครั้งหนึ่ง
4. นำคะแนน Pretest - Posttest ที่ได้จากแบบสอบถามความมั่นใจนักกีฬามาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

5. รายละเอียดของการดำเนินการทดลองในแต่ละชั้นอยู่ในภาคผนวก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 คะแนนเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 71)
 - 1.2 ความแปรปรวน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 75)
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (คณะอาจารย์
ผู้สอนวิจัย 521 2527 : 128 - 129)
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คำนวณโดยใช้สูตร Coefficient
Alpha (อนันต์ ศรีโสภา 2525 : 73)
 - 2.3 วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่า
อำนาจจำแนก โดยใช้ t - test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ (วิเชียร เกตุสิงห์
2524 : 137 - 139)
 - 2.4 หาค่าความเที่ยงตรงแบบสอบถามระหว่างกลุ่ม โดยใช้ t - test
แบบ Independent measure (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 96)
3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 ทดสอบความมีน้ำใจนักกีฬาภายในกลุ่มโดยใช้ t - test แบบ
Dependent measure (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 99)
 - 3.2 ทดสอบความมีน้ำใจนักกีฬาระหว่างกลุ่มโดยใช้ t - test แบบ
Independent measure (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 96)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

1. เปรียบเทียบความถี่น้ำใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังการสอน
โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ภายหลังการสอนแบบปกติ
2. เปรียบเทียบความถี่น้ำใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการสอน
โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
3. เปรียบเทียบความถี่น้ำใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอน
แบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความถี่น้ำใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอน
โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ กับนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติ ปรากฏ
ผลดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบความถี่น้ำใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนกลุ่มควบคุม ภายหลังการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_D$	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	15	15.9333	36.9238	2.7733**
กลุ่มควบคุม	15	9.5333	42.9809	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความมั่นใจในทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนโดยการใช้การแสดงผลบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในทักษะสูงกว่าการสอนแบบปกติ

2. เปรียบเทียบความมั่นใจในทักษะของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการสอน โดยการใช้การแสดงผลบาทสมมติ ปรากฏผลดังในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบความมั่นใจในทักษะของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้การแสดงผลบาทสมมติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
ก่อนทดลอง	15	110.0666	22.3523	10.1554**
หลังทดลอง	15	126.00	46.1428	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่า ความมั่นใจในทักษะของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้การแสดงผลบาทสมมติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การใช้การแสดงผลบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในทักษะสูงขึ้น

3. เปรียบเทียบความมั่นใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ ปรากฏดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบความมั่นใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	s^2	t
ก่อนทดลอง	15	107.4	43.6857	5.6318**
หลังทดลอง	15	116.9333	81.0666	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่า ความมั่นใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีความมั่นใจนักกีฬาส่งขึ้น

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนก่อนและหลังการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีความมีน้ำใจนักกีฬาสีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
3. นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2529 จำนวน 30 คน โดยสุ่มมาจากนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความมีน้ำใจนักกีฬาที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย แล้วสุ่มอีกครั้งเพื่อจำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความมีน้ำใจ
นักกีฬา
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา
3. แบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา

การดำเนินการทดลอง

1. ขึ้นเลือกกลุ่มตัวอย่าง ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา แล้วนำคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา สุ่มอย่างง่ายเพื่อจำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน และเก็บคะแนนความมีน้ำใจนักกีฬาของกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2. ขึ้นการทดลอง ดำเนินการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติเรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา ส่วนกลุ่มควบคุมสอนตามปกติตามโปรแกรมการสอนแบบปกติเรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา โดยใช้เวลาสอนหลังจากโรงเรียนเลิกดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองทุกวันจันทร์และพุธ เวลา 15.10 – 16.00 น. จำนวน 8 สัปดาห์

2.2 กลุ่มควบคุมทุกวันอังคารและพฤหัสบดี เวลา 15.10 – 16.00 น.

จำนวน 8 สัปดาห์

3. หลังจากการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติให้แก่กลุ่มทดลองและสอนแบบปกติให้แก่กลุ่มควบคุมแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬาอีกครั้งหนึ่ง และเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬาก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

1. เปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังการสอน โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ กับนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการสอนแบบปกติ พบว่าการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาส่งกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการสอน โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ พบว่าการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาส่งขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ พบว่าการสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาส่งขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติ ที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ความมีน้ำใจนักกีฬาระหว่างกลุ่ม

ภายหลังการทดลอง พบว่า การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติและการสอน โดยการใช้การสอนแบบปกติ ทั้งสองวิธีนี้ทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาส่งขึ้น แต่เมื่อ เปรียบเทียบความมีน้ำใจนักกีฬาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแล้ว พบว่าการสอนโดย การใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาส่งขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลวยศรี มีใจเย็น (ฉลวยศรี มีใจเย็น 2526 : 114) ที่ได้ศึกษาการทดลองใช้

การแสดงผลบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความถูกต้องทเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีแสดงผลบาทสมมติมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความถูกต้องทเวทีสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของสุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2525 : 51 - 53) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงผลบาทสมมติกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 74 คน ผลการศึกษาพบว่า การสอนด้วยการใช้การแสดงผลบาทสมมติทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนด้วยการไม่ใช้การแสดงผลบาทสมมติ และจากผลงานการวิจัยของ เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219 - 235) ที่ได้ทดลองใช้สถานการณ์จำลองมาแสดงผลบาทสมมติเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังโดยทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ใช้การแสดงผลบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองมีความเชื่อฟังเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ใช้การแสดงผลบาทสมมติประกอบการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า บทบาทสมมติเป็นการเรียนการสอนที่วิธีหนึ่งที่จะช่วยปลูกฝังให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้านความมีน้ำใจนักกีฬาดีขึ้นกว่าเดิม และดีกว่าการเรียนรู้แบบปกติ ทั้งนี้เพราะการแสดงผลบาทสมมติทำให้นักเรียนมีโอกาสสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งทำให้ผู้แสดงได้มองเห็นแง่มุมของพฤติกรรมบางประการที่เป็นตัวอย่างทั้งที่ดีและไม่ดี ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น สามารถเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองได้ทั้งสามารถตัดสินใจ และรู้จักแก้ปัญหา สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นต่อการเรียน เกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ ซึ่งนักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติหรือสวมบทบาทใด ๆ เลย ไม่มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ไม่ทราบถึงสิ่งที่ดีหรือบกพร่องของตนเอง เพื่อนำไปปรับพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้การแสดงผลบาทสมมติมีพัฒนาการในด้านความมีน้ำใจนักกีฬาส่งกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

2. ความมีน้ำใจนักกีฬาภายในกลุ่ม

2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการทดลองโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ที่ครูกำหนดสถานการณ์ให้ มีพัฒนาการในด้านความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนัย ชุ่มจิต (สุนัย ชุ่มจิต 2523 : 72 - 76) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 132 คน ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ Lonnotti. (1977 : 142) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติกับการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และมีความเห็นใจผู้อื่น โดยทำการทดลองกับเด็กอายุ 6 - 9 ปี ภายหลังการทดลอง ปรากฏว่า เด็กที่ได้รับการฝึก ด้วยการใช้บทบาทสมมติมีพฤติกรรมที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพิ่มอันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยของทราวิสส์ และปีเตอร์ (Traviss and Peter. 1974 : 3581 - 3582 - A) ได้ได้ศึกษาการใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนในการปลูกฝังความยุติธรรม ผลการศึกษพบว่า การพัฒนาทางศีลธรรมเกี่ยวกับความยุติธรรมของนักเรียนดีขึ้นกว่าเดิม

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมติสามารถช่วยปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้สูงขึ้นกว่าเดิม และยังช่วยพัฒนาลักษณะบางประการของบุคคลให้มีความมีน้ำใจนักกีฬาเพิ่มขึ้นอีกด้วย ก็ต้องเป็นผู้มีใจโอบอุ้มอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสุภาพอ่อนโยน ใจกว้างขวาง มีการเชื่อฟัง เคารพต่อเหตุผล และรักความยุติธรรม ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำความสุขมาสู่สังคม ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการใช้บทบาทสมมติ ดังผลงานวิจัยที่กล่าวมา เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการตามบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตนให้ถูกต้อง ซึ่งการเรียนรู้ในสิ่งนี้ จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความมีน้ำใจนักกีฬาสูงขึ้น

2.2 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีความมั่นใจนักกีฬาสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องผลการวิจัยของ สุภาพรรณ พวงจันเพชร (สุภาพรรณ พวงจันเพชร 2520 : ง,จ,ณ) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาที่ธรรมชาติหน่วย "คุณธรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธีการสอนทั้งสองแบบมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น และผลการวิจัยของ กันยา ประสงค์เจริญ (กันยา ประสงค์เจริญ 2526 : 29) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาวิสัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ โดยกลุ่มทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนตามปกติ ซึ่งได้มีการศึกษาผลการเปรียบเทียบความวิสัยในตนเอง ด้านความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองแล้วกลุ่มควบคุมมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้เด็กมีความมั่นใจนักกีฬาสูงขึ้นกว่าเดิม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองสอนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม ในกลุ่มควบคุมนั้นผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนดี สังเกตจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เล่าสู่กันฟัง และให้ความร่วมมือในการซักถาม และตอบคำถามดี หลังจากการบรรยายเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกลุ่มทดลอง และในการบรรยายสรุปครั้งสุดท้าย นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้เด็กได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของความมั่นใจนักกีฬา และตั้งใจที่จะนำความรู้ไปปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองที่ยังบกพร่องอยู่บางอย่างเรื่องให้ดีขึ้น ในการทดลองครั้งนี้กลุ่มควบคุมให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี โดยเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติสามารถปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีน้ำใจนักกีฬาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ จึงเป็นแนวทางให้ครูแนะแนว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเลือกใช้วิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติหรือวิธีสอนแบบปกติวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาได้

1.2 ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้การแสดงบทบาทสมมติแก่ครูผู้ปกครอง และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือเยาวชน เพื่อให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีน้ำใจนักกีฬาต่อไป

1.3 ถึงแม้จะพบว่าการใช้บทบาทสมมติและการสอนแบบปกติ สามารถปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีน้ำใจนักกีฬาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ แต่ในการแนะแนวก็ควรศึกษาความมีน้ำใจนักกีฬาเป็นรายบุคคลและรายชั้น เพื่อการปรับปรุง หรือพัฒนาความมีน้ำใจนักกีฬาในด้านที่แต่ละคนบกพร่องได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรนำการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนหญิงหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสหศึกษา เพื่อศึกษาคุณธรรมด้านความมีน้ำใจนักกีฬา

2.2 ควรนำการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬาไปดัดแปลงเพื่อทดลองใช้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อหาวิธีการปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีน้ำใจนักกีฬาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกระดับชั้น

2.3 ควรศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬา แต่เปลี่ยนวิธีการวัดตัวแปรตามเป็นแบบสอบถามที่เป็นสถานการณ์หรือการสังเกต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กันยา ประสงค์เจริญ ผลการใช้เทคนิค “แม่แบบ” เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึก
ผิดชอบ ปริญาทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 85 หน้า
อัครสำเนา
- คณะอาจารย์ผู้สอนวิจัย 521 เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัย 521 วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์
และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527,
212 หน้า
- จรินทร์ ธาณิรัตน์ “แนวคิด การพัฒนากีฬาแห่งชาติ” วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและนันทนาการ
3 : 70 กรกฎาคม 2521
- จรรยา มิลินทร์ “ข้อคิดเห็นและทัศนะในการนิเทศพลศึกษาและสุขศึกษาของประเทศไทยใน
สายตากกรมการฝึกหัดครู” วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และนันทนาการ 6 : 59
ตุลาคม 2524
- จิราภรณ์ หุ่นตระกูล การทดลองใช้บทบาทสมมติเพื่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับ
เพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี ปริญาทิพย์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 134 หน้า อัครสำเนา
- อัครชัย เจริญอิสระชัย การสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับความมั่นใจ
นักกีฬา วิษยานุพนธ์ ค.ม. ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2525, 72 หน้า อัครสำเนา
- ฉลวยศรี มีใจเย็น การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความ
กตัญญูต่อเวทีของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปริญาทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2526, 114 หน้า อัครสำเนา
- ชนินทร์ชัย อินทிரารณ ลักษณะที่สำคัญของน้ำใจนักกีฬา วิษยานุพนธ์ ค.ม. ภาควิชาพลศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 83 หน้า อัครสำเนา
- ชม ภูมิภาค ชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย 2525, 331 หน้า

ยูจิตต์ รัตนสาร ธีร อินทรปาน และ ประพันธ์ กิ่งมิ่งแยะ "ประกาศ สัญญาทางการกีฬา"

วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ 2 : 35 - 36 กรกฎาคม 2509

ชูศรี วงศ์รัตนะ แบบแผนการทดลองและสถิติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2528, 309 หน้า

ชูศรี สนิทประยากร วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่ วัชรการพิมพ์
2525, 78 หน้า

คุณิ ทรัพย์รุ่ง ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร ปรียาณิพนธ์ กศ.ม.
2529, 180 หน้า อัสสัเนา

เดชา แก้วชาญศิษฐ์ การแสดงผลบทบาทสมมติ เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อันลัทธิ 267 ธันวาคม 2515, 32 หน้า

ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร "พัฒนาการพลศึกษาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2325 - 2525

รายงานผลการวิจัยภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 439 หน้า

ทิศนา แชนมณี "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน" การศึกษา 6(2) : 41 - 48
กรกฎาคม - สิงหาคม 2519

นายร้อยตำรวจสามพราน, โรงเรียน วารสารโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน ปกหลัง
โรงพิมพ์อักษรสมัย 2528, 102 หน้า

บรรจบ สุพรรณพิทักษ์ "จิตใจของนักกีฬา" วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ
12 : 64 กุมภาพันธ์ 2529

ประกอบ ระกิติ กระบวนการกลุ่ม องค์การส่งเสริมเกราะห้ทหารผ่านศึก 2523, 149 หน้า

ประพัฒน์ ลักษณะสุหิ "พลศึกษาช่วยปลูกฝังน้ำใจนักกีฬาได้จริงหรือ" วารสารสุขศึกษา
พลศึกษา และสันทนาการ 4 : 35 มกราคม 2521

ผกา สัตยธรรม เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สารคดีฯ (ฝ่ายประถม)

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 198 หน้า

พลศึกษา, กรม กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ "ลักษณะของผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา"

วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ 5 : 68 มกราคม - ตุลาคม 2522

พลศึกษา, กรม "น้ำใจนักกีฬา" วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ 5 : 67

มกราคม - ตุลาคม 2522

_____ "คติพจน์ของครูเทพ" ข่าวสารกรมพลศึกษา 2 : ปกหลัง เมษายน 2513

_____ "คติพจน์ของครูเทพ" ข่าวสารกรมพลศึกษา 5 : ปกหลัง เมษายน 2516

_____ "น้ำใจนักกีฬา" ข่าวสารกรมพลศึกษา 4 : 70 - 71 ตุลาคม 2522

พิทักษ์ พลชัย ปัญหาการจัดและดำเนินการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนในส่วนกลาง

วิทยานิพนธ์ ค.ม. ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524,

288 หน้า อัดสำเนา

มงคล พรหมสาธิต ฅ สกลนคร การพลศึกษาแผนใหม่สำหรับโรงเรียน หน้า 76

วัฒนาพานิช 2493

รัตนา นฤภัทร การเปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีการบรรยายการให้

ตัวแบบและบทบาทสมมติแก่นักศึกษาจิตวิทยาการปรึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. ภาควิชา

จิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 122 หน้า อัดสำเนา

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา หวีกิจ 2524, 286 หน้า

วรศักดิ์ เพียรชอบ "น้ำใจนักกีฬา" วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ 6 : 20 - 22

มกราคม 2523

วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรือนอักษร

2524, 153 หน้า

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ การแสดงผลบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 135 หน้า อัดสำเนา

วีระพงษ์ บางท่าไม้ ปัญหาการจัดและดำเนินการแข่งขันกีฬาจังหวัด วิทยานิพนธ์ ค.ม.

ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 84 หน้า อัดสำเนา

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ "การใช้บทบาทสมมติในห้องเรียน" วิทยาสาร 30(7) : 10 - 13

เมษายน 2522

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์

คุรุสภา 2520

ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จงเจริญการพิมพ์
2520, 252 หน้า

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 อมรินทร์การพิมพ์ 2524
วัฒนธรรมแห่งชาติ, สภา "วัฒนธรรมในการศึกษา" ข่าวสารกรมพลศึกษา 5 : ปกหลัง
กุมภาพันธ์ 2516

สุจิตรา บัวคำภา การศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงผลบาทสมมติ
ในระบอบขึ้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2525, 126 หน้า อัดสำเนา

สุนีย์ ชุ่มจิต การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้
การแสดงผลบาทสมมติ ปริญญาทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2523, 182 หน้า อัดสำเนา

สุภาพรณ พวงจันเพชร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรมเสริมสร้าง
ลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถม-
ศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 145 หน้า อัดสำเนา
สมลักษณ์ สมบูรณ์สิงห์ ความคิดเห็นของนักกีฬาที่มีต่อการเชียร์กีฬา วิทยานิพนธ์ ก.ม.

ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526, 108 หน้า อัดสำเนา
อนันต์ ศรีโสภา สถิติเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 2 ไทยวัฒนาพานิช 2525, 436 หน้า

Bidduph, A.G. "The Study of Athletic Achievements and Social
Adjustment of High School Boys," "Research Quarterly" 25 : 1 - 7,
1954.

Bovyer, George. "Children's Concept of Sportsmanship in 4th, 5th,
and 6th Grades," The Research Quarterly 34 : 282 - 287, October,
1963.

Conoley, Jane Close. "The Effects of Interdependent Learning Tasks
and Role Play on Sociometric Patterns, Work Norm Measures and
Behavior in the Elementary Classroom," Dissertation Abstracts
International 37 : 4977 - A, February, 1977.

- Geller, Danial M. "Involvement in Role - Playing Simulations : A Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology. 36 : 219 - 235, March, 1978.
- Handlay, Leslie Mills. "The Relationship of Role Playing and Opinion Change in Elementary School Children," Dissertation Abstracts International 36 : 3383 - 3384 - A, December, 1975.
- Johnson, Marion Lee. "Construction of Sportsmanship Attitude Scales," The Research Quarterly 40 : 312 - 316, May 1969.
- J.W. Pffieffer and J.E. Jones. Reference Guide to Handbook and Annuals 2d ed. California : University Press, 1977. P. 2
- Lee, John R. Teaching Social Studies in the Elementary School. New York, Free Press, 1974. 367 p.
- Leyzer, Yona. "The Effects of Role Playing in Elementary School Classroom on Children with Low Sociometric status." Dissertation Abstracts International. 36 : 7342 - A, May, 1976.
- Lonnotti, Ronald J. "A Longitudinal Investigation of Role - Taking, Altruism and Empathy," Resources in Education (ERIC). 12 - 142, August, 1977.
- Mark. J. Miller, "Role Playing as a Therapeutic Strategy : A Research Review," School Counselor 27 : 217, January, 1980.
- Massengale, John D. "The Effects of Sportsmanship Instruction on Junior High School Boys," (Unpublished Doctor's Dissertation, University of New Mexico, 1969).
- Mc-Afee, Robert A. "A Study of Sportmanship Attitude of 6th, 7th and 8th Grade Boys." (Unpublished Master's Thesis, University of California at Los Angeles, 1954).
- Shaftel, Fannie R. and George Shaftel, Role Playing for Social Value : Decision Making in the Social Studies. New Jersey, Englewood, Cliffs, Prentice - Hall, 1967. 431 p.
- Smith, Essic Dell. "Sportsmanship Evaluation of Athletes and Non-Athletes in Junior High School," Dissertation Abstracts International 38 : 4028 - A, January, 1975.
- Traviss, O.P. and Sister Mary Peter. "The Growth of Moral Judgement of Fifth Grade Children through Role Playing," Dissertation Abstracts International. 35 : 3581 - A, December, 1974.

การผนวก

ภาคผนวก ก.

โปรแกรมการสอนและแผนการสอน โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
เรื่องความมั่นใจนักกีฬา

และ

โปรแกรมการสอนและแผนการสอนแบบปกติ เรื่องความมั่นใจนักกีฬา

โปรแกรมการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
1	ปฐมนิเทศ		1. เพื่อทำความรู้จักระหว่างครูและสมาชิก 2. เพื่อชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจวิธีการของการแสดงบทบาทสมมติ 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการฝึกการแสดงบทบาทสมมติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา
2	การสร้างมนุษยสัมพันธ์	“มารู้จักกันเถอะ”	เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองภายในกลุ่ม
3-4	การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย	“แพ้แล้วพาล” “ผู้แพ้”	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับสภาพความเป็นจริงอย่างกล้าหาญ ทั้งในฐานะของผู้แพ้ ผู้ชนะ และรู้ภัย 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของความมีน้ำใจนักกีฬา
5-6	การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ	“กรรมของผู้ตัดสิน” “กำลังใจ”	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของกฎกติกาที่กำหนดไว้ 2. ให้นักเรียนเคารพและยอมรับคำตัดสินของผู้ตัดสินโดยเคร่งครัด 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตามกฎกติกาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ 4. เพื่อให้นักเรียนเป็นทั้งผู้เล่นและผู้กีฬาเป็น

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
7-8	การไม่เห็นแก่ตัว	"เมื่อเขาเก่งกว่าผม" "น้ำใจเพื่อน"	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นมิตร รู้จักให้เกียรติและไม่เอาเปรียบผู้อื่น 2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับว่าการเห็นแก่ตัวเป็นสิ่งที่ไม่ดี 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือให้กำลังใจและเห็นใจผู้อื่น
9-10	ความรับผิดชอบ	"คิดก่อน" "คาราคว่งแทน"	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมาย 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ฝึกสอน
11-12	การควบคุมความประพฤติของตนเองทั้งกาย วาจาใจ	"ขอสนุกด้วยคน" "กรรมของเราเห็น ๆ"	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เมื่อเกิดการปะทะหรือถูกยั่วโทสะ 2. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีใจหนักแน่น อุดมคติ 3. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาทในการเล่นและถูกกีฬา

ครั้งที่	หัวข้อ	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
13-14	การต่อสู้ด้วยวิถีทางของ การกีฬา	“เห็นแก่เพื่อน” “กีฬานั้น”	1. เพื่อให้นักเรียนซึ่งในอุดมการณ์ของการแข่งขันกีฬาว่า การแข่งขันกีฬาไม่ใช่เพียงเพื่อหวังเอาชัยชนะแต่เพียงอย่างเดียว 2. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจวิธีการแข่งขันกีฬา ที่ต้องเล่นด้วยความสามารถ ทุ่มเทเต็มที่และบุคลิกของการกีฬาอย่างแท้จริง 3. เพื่อไม่ให้ให้นักเรียนเห็นแก่ค่าจ้างหรือสินบนใด ๆ
15	ปัจฉิมนิเทศ์ และทดสอบ		1. เพื่อให้นักเรียนสรุปบทบทเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้แสดงทัศนะของตนเกี่ยวกับความมีน้ำใจนักกีฬา 3. สรุปอภิปรายสิ่งที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติ 4. ทดสอบโดยใช้แบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา

หมายเหตุ แต่ละกิจกรรมใช้เวลา 50 นาที

แผนการสอนโดยการใช้การสังเกตพบาพสมมติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา

แผนการสอนครั้งที่ 1

เรื่อง การประณินโทษ

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีสอนวิธีหนึ่ง ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการให้การศึกษา เพื่อปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬาให้นักเรียน เป็นการจับประสบการณ์เรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถรับผิดชอบต่อตนเองให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม

จุดมุ่งหมาย

1. ผู้เรียนสามารถบอกจุดมุ่งหมายของการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติได้ถูกต้อง
2. ผู้เรียนสามารถบอกวิธีการแสดงบทบาทสมมติได้
3. ผู้เรียนสามารถแสดงบทบาทสมมติในกลุ่มได้

สื่อการเรียน

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูแนะนำตัวเองให้นักเรียนรู้จัก
2. ครูให้นักเรียนแนะนำตัวเองเพื่อให้ครูรู้จัก
3. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ในการพบกันครั้งนี้
4. ครูอธิบายความหมายคำว่า “ความมีน้ำใจนักกีฬา”
5. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายและวิธีการแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนทราบเป็นขั้น ๆ
6. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย
7. ครูนัดหมายกับนักเรียนเกี่ยวกับสถานที่ และ เวลา ที่จะพบกัน
ในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่นักเรียนมีต่อบทเรียน
2. สังเกตการแสดงออกของนักเรียน ว่ามีความพร้อมที่จะแสดงบทบาทสมมติได้
3. ให้นักเรียนออกจุดมุ่งหมาย และวิธีการแสดงบทบาทสมมติหลังการสอน

แผนการสอนครั้งที่ 2

เรื่อง การสร้างมนุษยสัมพันธ์

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด การรู้จักกัน ความคุ้นเคยซึ่งกันและกันของนักเรียนเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีผลต่อการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มได้รู้จัก และคุ้นเคยกันดีขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนบอกชื่อ และประวัติของเพื่อนได้อย่างน้อย 5 คน

สื่อการเรียนรู้ เกม "มารู้จักกันเถอะ"

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ให้สมาชิกแต่ละคนจับคู่กับผู้ที่ตนคิดว่า รู้จักเขาเป็นอย่างดีที่สุดหรือไม่รู้จักเลย แล้วให้แต่ละคู่แนะนำตัวเองให้คู่ของตนรู้จัก ตามหัวข้อต่อไปนี้
 1. ชื่อ - นามสกุล
 2. ลำดับการเกิด (เป็นลูกคนที่เท่าไร)
 3. นิสัยเป็นคนเช่นไร (ชอบหรือไม่ชอบอะไร)
 ใช้เวลา 5 - 10 นาที (ผู้สอนเข้าร่วมด้วย เพื่อให้ครบคู่)
2. ให้แต่ละคู่รวมกับคู่อื่น ๆ เป็นกลุ่ม 4 คน จากนั้นให้สมาชิกแต่ละคนผลัดกันแนะนำคู่ของตนตามที่ได้รับฟังมา เป็นเวลา 10 นาที
3. ให้กลุ่ม 4 คน รวมกับกลุ่มอื่น ๆ เป็นกลุ่ม 8 คน จากนั้นก็ผลัดกันแนะนำคู่ของตนตามแบบที่ได้ทำมาในข้อ 2 เป็นเวลา 15 นาที
4. ครูสนทนากับนักเรียนเพื่อเน้นให้สมาชิกเกิดความเข้าใจ และความเป็นกันเอง เพื่อให้เกิดความอบอุ่นในกลุ่ม

การประเมินผล

1. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมการจับคู่ และแนะนำตัว
2. ให้นักเรียนออกชื่อของเพื่อน ๆ

แผนการสอนครั้งที่ 3

เรื่อง การรู้แพ้ ผู้ชนะ

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิรวบยอด ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา จะรู้แพ้รู้ชนะ ยอมรับผลการเล่นด้วยความเต็มใจ ไม่เายาะเหยียดผู้แพ้ และยอมรับความสามารถของผู้ชนะ ไม่พาลเกร

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนยอมรับผลของการแพ้ ถือเป็นเรื่องธรรมดา
2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับความสามารถของผู้ชนะ

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "แพ้แล้วพาล"
2. โต้ะแข่งขันเทเบิลเทนนิส ลูกบิงปอง และไม้บิงปอง ฝ่ายละ 2 อัน

การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ

- ก. ขั้นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องจุดมุ่งหมายในการแข่งขันกีฬา นักเรียนเข้าใจว่าอย่างไร และที่พบเห็นในปัจจุบันนี้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายนี้หรือไม่
- ข. ขั้นสอน
 1. เลือกตัวผู้แสดง โดยวิธีหาผู้อาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดง
 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งดู และสังเกตการแสดง เช่น
 - 4.1 สังเกตนิสัยของตัวเองละครว่า เป็นคนอย่างไร
 - 4.2 สังเกตการพูด การกระทำของตัวเองละครนั้น เหมาะสมและถูกต้องหรือไม่
 - 4.3 ผลดีและผลเสียของการกระทำในเหตุการณ์นั้น ๆ

5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทของแต่ละคน โดยใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที
6. เมื่อการแสดงจบลง ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่อง "แพ้แล้วพาล"
7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการแสดงออกของสุจิตตั้งแต่ต้นจนจบ
 - 7.2 ลักษณะของตัวละครที่นักเรียนเห็นว่า เป็นลักษณะของบุคคลที่มีความมีน้ำใจนักกีฬา มีใครบ้าง และมีน้ำใจนักกีฬาในลักษณะใด
 - 7.3 ให้นักเรียนวิจารณ์การกระทำของครู สายัณห์ ในฐานะเป็นผู้ฝึกสอนว่าสมควรหรือไม่ที่จะกระทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด
 - 7.4 ในตอนท้ายของเรื่อง นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของฝ่ายชนะหรือไม่
 - 7.5 นักเรียนคิดว่า ถ้านักเรียนเป็นฝ่ายแพ้ นักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร
8. ครูให้นักเรียน เล่าประสบการณ์ของตนว่ามีความรู้สึกอย่างไรในขณะที่เป็นผู้แพ้และชนะ ยอมรับสภาพนั้นได้หรือไม่
9. ครูสรุป ในการอยู่ร่วมกันในสังคมก็มักจะมีการแข่งขัน เช่นเดียวกับการกีฬา ซึ่งมีทั้งแพ้และชนะ บุคคลที่รู้จักยอมรับสภาพของตนเองได้ทั้งเมื่อเป็นฝ่ายชนะและฝ่ายแพ้นั้น ถือว่าเป็นบุคคลที่มีน้ำใจอันประเสริฐ ทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมซึ่งในลักษณะนี้ก็คือลักษณะของความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจนักกีฬานั้นเอง

ก. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. การประเมินผล

1. สืบเนื่องจากการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง แพ้แล้วพาล
2. สืบเนื่องจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนขณะอภิปรายพฤติกรรมของตัวละคร
3. สืบเนื่องจากการให้นักเรียนประเมินผลตัวเองจากสถานการณ์ที่ครูตั้งขึ้น ดังนี้

3.1 ถ้าโรงเรียนของเราชนะการแข่งขันกีฬา เรารู้สึกอย่างไร

- ก. ดีใจที่โรงเรียนของเราเก่งกว่าโรงเรียนอื่น
- ข.ภูมิใจที่เราได้เล่นอย่างเต็มความสามารถแล้ว

3.2 ถ้าโรงเรียนของเราแพ้การแข่งขันกีฬา เราควรปฏิบัติตนอย่างไร

- ก. ยอมรับความสามารถของผู้อื่นและพยายามปรับปรุงตนเอง
- ข. ยกพวกไปดักทำร้ายอีกฝ่ายหนึ่งเป็นการแก้แค้น

ให้นักเรียนเลือกคำตอบข้อ ข. ในข้อ 3.1 และข้อ ก. ในข้อ 3.2

แสดงว่า นักเรียนเป็นผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา ในลักษณะของการยอมรับผลของการแข่งขัน และยอมรับความสามารถของผู้อื่นแพ้แล้วไม่พาลเถร

เอกสารเรื่องอื่น เรื่อง "แพ้แล้วพาล"

ในการแข่งขันเทเบิลเทนนิสระหว่างห้อง เป็นการพบกันระหว่างทีม ม.1/1 และ ม.1/2 เป็นการแข่งขันทะลุกำแพงห้อง ทีม ม.1/1 มีสุกิจและคณัยเป็นตัวแทนห้อง มีผู้ฝึกสอน คือ ครูสายัณห์ ส่วนที่ ม.1/2 นั้น มาทศและพรชัยเป็นตัวแทนห้อง ผู้ฝึกสอนคือ ครูบุญชา

สุดใจ เป็นนักกีฬาที่มีฝีมือเหนือกว่าคนวัยเด็กน้อย และขอบคุณโอ้วรความสามารถ
 ของตนเอง ทุกครั้งที่เล่นคู่กับคนวัยและได้รับชัยชนะก็มักจะคุยข่มคนวัยว่า ชนะเพราะความ
 สามารถของตนคนเดียว ส่วนคนวัยนั้นเป็นคนพูดน้อยและไม่ถือสากับนิสัยของสุดใจ ทุกครั้งที่
 ได้ลงแข่งขัน คนวัยจะตั้งใจเล่นอย่างดีที่สุด

ในการแข่งขันครั้งนี้ครูสายัณห์ได้พบว่าทีม ม.1/2 มีการฝึกซ้อมมาอย่างดี มีความสมบูรณ์เต็มที่ ทีมของตนอาจจะเป็นฝ่ายแพ้ก็ได้ เพราะทุกครั้งที่ผ่านมาทีมของตนไม่เคยพบกับความพ่ายแพ้เลยและด้วยความกลัวว่าตนจะได้รับความขายหน้า ก่อนการแข่งขันครูสายัณห์จึงหาโอกาสเข้าไปคุยกับครูบัญชาเป็นการส่วนตัว และขอร้องให้ครูบัญชาบอกให้นักกีฬาของตนยอมแพ้เสีย ทั้งนี้เพื่อรักษาหน้าของตนไว้ แต่ครูบัญชาหัวเราะ และบอกกับครูสายัณห์ว่า ใต้เด็ก ๆ ใหล่เล่นกันอย่างเต็มความสามารถจะดีกว่า แพ้หรือชนะไม่ใช่เรื่องสำคัญเลย ครูบัญชาพูดแล้วก็ขยับตัวเดินจากไป ครูสายัณห์แม้จะไม่พอใจ แต่ก็ไม่สามารถจะทำอะไรได้ก็ไปก่อนนั้น

เมื่อถึงเวลาการแข่งขัน สุดท้ายใจคือการตื่นเต้นมาก เพราะครูสาธิตบอกว่า คู่ต่อสู้มีฝีมือเหนือกว่าตน ดังนั้นการเล่นในวันนี้สุดท้ายจึงเล่นผิดพลาดมาก บางครั้งเมื่อรับลูกปิงปองไม่ได้ เขาจะโมโหและโทษคนยี่ว่าไม่ช่วยเหลือกัน บางครั้งก็ถือว่าผู้ตัดสินว่า เข้มงวดกับทีมของตนมากเกินไป ส่วนคนยี่นั้น แม้จะตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ แต่ก็พยายามเล่นด้วยความตั้งใจและช่วยเหตุที่สุดท้ายไม่สามารถจะควบคุมอารมณ์ของตนได้ จึงทำให้เขาที่ถูกเสียอยู่ตลอดเวลาในที่สุดก็แพ้ไป ครูสาธิตก็กระโดดใจที่เล่นพลาดจนไม่สามารถจะเอาชนะคู่ต่อสู้ได้และยังเดินเข้าไปหาผู้ตัดสินและต่อว่าผู้ตัดสินว่า วันนี้ทีมของตนแพ้เพราะผู้ตัดสิน เข้มงวดกับทีมของตนมากเกินไป และไม่เคยเห็นการตัดสินครั้งใดที่แย่เหมือนครั้งนี้เลย ครูสาธิตถามผู้ตัดสินว่าได้รับสินบนมาเท่าไร พร้อมกับผลักผู้ตัดสินอย่างแรง และพูดทั้งด้วยก่อนจากกันว่า แล้วเราคงจะได้เห็นอีกกับ

ฝ่ายครูธัญญาผู้ฝึกสอนของทีมที่ชนะ เมื่อแสดงความยินดีกับผู้เล่นแล้ว จึงนำนักกีฬาของตนไปจับมือกับนักกีฬาของครูสาธิต์ สุดท้ายซึ่งกำลังนั่งเสียใจอยู่ คิดว่าครูธัญญานักกีฬามาเยาะเย้ยตน เขาลุกขึ้นชกหน้าผากจนล้มลง และจะตามไปซ้ำอีกครั้ง แต่ครูธัญญาเข้าไปขวางกั้นไว้ และนำพวงมาลัยเดินออกไปเสียก่อน แม้จะเห็นคู่แข่งยืนเดินจากไปแล้ว สุดท้ายก็ยังไม่หายโมโห เขามองคณย์ว่าตั้งแต่แข่งขันกีฬามา เขาไม่เคยรู้จักกับคำว่าแพ้ เพราะฉะนั้นในวันนี้เขาจะลงโทษตัวเอง โดยไม่ยอมกินอาหารเย็นเลย และจะไม่ลงแข่งกับคนอื่นๆ อีก คณย์ไม่ให้พูดอะไร เขาเดินจากสุดใจไปเงยหน้า ๑ ทั้งให้สุดใจมุ่งมั่นอยู่กับตัวเอง

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "ครูสาธิต"

สมมติให้ฉันชื่อสาธิต เป็นผู้ฝึกสอนของทีม ม.1/1 ซึ่งมีนักกีฬา คือ สุทธิใจ และณัณห์ ฉันรู้ว่าการแข่งขันครั้งนี้จะสู้ทีม ม.1/2 ไม่ได้ ก่อนการแข่งขัน ฉันจึงหาโอกาสเข้าไปพูดกับครูบัญชา ผู้ฝึกสอนของทีม ม.1/2 ขอร้องให้นักกีฬาของเขาออกมาเล่นได้ อย่าเล่นเต็มที่ หรือถ้าเห็นว่าสู้ทีมของฉันไม่ได้ก็ให้ยอมแพ้ไป เพื่อรักษาหน้าของฉันไว้ แต่ครูบัญชาไม่ยอมทำตาม เมื่อผลการแข่งขันทีมของฉันแพ้ ฉันบอกว่า สุทธิใจที่ไม่สามารถเอาชนะคู่ต่อสู้ได้ ฉันเดินเข้าไปทักว่าผู้ตัดสิน ฉันเห็นว่าวันนี้เพราะเขาตัดสินเข้มงวด ฉันไม่เคยเห็นการตัดสินครั้งใดเคยเหมือนครั้งนี้ ฉันกล่าวหาผู้ตัดสิน อย่างแรง และผลักดันเขาเข้าไป และก่อนจะเดินจากไป ฉันยังกล่าวหาเขาไว้อีกว่า "แล้วเราคงได้เห็นกัน"

บทบาทของ "ครูบัญชา"

สมมติให้ฉันชื่อบัญชา เป็นผู้ฝึกสอนของทีม ม.1/2 ซึ่งมีนักกีฬา คือ มานพ และพรชัย ก่อนการแข่งขัน เมื่อครูสาธิตเข้ามา พูดขอให้นักกีฬาของฉันเล่นออกมาเล่นได้ และให้ยอมแพ้เขา ฉันไม่ยอมทำตามคำขอของเขา และบอกว่าควรให้เป็นไปตามความสามารถของเด็กดีกว่า ไม่ควรเน้นผลของการแพ้ชนะ แล้วฉันก็ขอตัวเดินจากไป

เมื่อเสร็จการแข่งขัน ฉันแสดงความยินดีกับผู้เล่นในทีม ของฉัน และนำนักกีฬาไปจับมือกับผู้เล่นของครูสาธิต เพื่อ แสดงความเห็นอกเห็นใจ แต่มานพกลับถูกสุทธิใจชกหน้าจนล้มลง เพราะความเข้าใจว่า ฉันไปเขาเย้ยทีมของเขา ฉันเข้าไปขวางกันสุทธิใจไว้ เมื่อเห็นสุทธิใจจะเข้าไปทำร้ายมานพเข้า อีกครั้งหนึ่ง แล้วพญามานพเดินกลับ

บทบาทของ "สุคใจ"

สมมติให้ฉันชื่อสุคใจ ฉันเป็นนักกีฬาเทเบิลเทนนิส ทีม ม.1/1
ฉันเก่งและไฉนเพราะความสามารถของฉัน จึงทำให้ทีมของฉัน
ชนะ ฉันมักจะคุยข่มคนน้อยเสมอ ในการแข่งขันฉันเล่นพลาด
บ่อยครั้งเพราะรู้ว่าทีมคู่แข่งมีฝีมือเหนือกว่า ทุกครั้งที่เล่นพลาด
ฉันกลัวว่าเป็นเพราะคลายบ้าง ผู้ตัดสินบ้าง จนในที่สุดทีมของ
ฉันแพ้ เมื่อเสร็จสิ้นการแข่งขัน ฉันนั่งเสียใจเพราะไม่เคยเป็น
ผู้แพ้ เมื่อเห็นครูบิณฑบาตนักกีฬามาจับมือแสดงความเห็นใจ
ฉันคิดว่าพวกเขามาเยาะเย้ยฉัน ฉันจึงลุกขึ้นยกหน้ามาท
คู่แข่งฉันคนนั้นจนล้มลง และจะเข้าไปซ้ำอีก แต่ครูบิณฑบาตเข้า
มาขวางกั้นไว้ เมื่อครูบิณฑบาตพองมานทกลับไป ฉันบอกกับคนนั้นว่า
ฉันเสียใจมากที่แพ้วันนี้ ฉันจะไม่กินอาหารเย็นเลย และจะไม่
เล่นกับคนอื่นอีก

บทบาทของ "คนน้อย"

สมมติฉันชื่อคนน้อย ฉันเป็นนักกีฬาเทเบิลเทนนิส ทีม ม.1/1
ฉันมีนิสัยไม่ชอบพูด ใจเย็นและยิ้มอยู่เสมอ ทุกครั้งที่ลงแข่งขัน
ฉันจะตั้งใจเล่นอย่างดีที่สุด ฉันไม่ถือสาสุคใจ ที่ชอบคุยข่มฉัน
อยู่เสมอ แต่ในตอนสุดท้ายที่เขาบอกว่าจะไม่ยอมเล่นกีฬาคู่กับฉัน
ฉันไม่ได้พูดอะไร นอกจากเดินจากไปเงียบ ๆ

บทบาทของผู้ตัดสิน

สมมติให้ฉันเป็นผู้ตัดสิน ฉันตัดสินให้สุคใจเสียแต้ม เพราะ
เล่นผิดพลาดบ่อยครั้ง แม้สุคใจจะต่อว่าฉันในขณะที่แข่งขัน แต่
ฉันก็ทำเฉยเสีย และตัดสินไปตามหน้าที่
เมื่อเสร็จสิ้นการแข่งขัน ฉันถูกครูสายชั้นต่อว่าต่าง ๆ นานา
ฉันไม่ได้โต้ตอบแต่กลับถูกครูสายชั้น กระชากคอเสื้ออย่างแรง และ
ผลักจนฉันล้มไป

บทบาทของ "มานพ"

สมเด็จพระสันตปาปาได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนว่า มานพเป็นเด็กหนุ่มที่มีพรสวรรค์สูงมาก เขาได้แสดงให้เห็นความสามารถของเขาในการเล่นเทนนิส และเขาได้แสดงให้เห็นว่าเขาสามารถเล่นเทนนิสได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในทีมของเขา มานพได้แสดงให้เห็นว่าเขาสามารถเล่นเทนนิสได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในทีมของเขา มานพได้แสดงให้เห็นว่าเขาสามารถเล่นเทนนิสได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในทีมของเขา

บทบาทของ "พรชัย"

สมเด็จพระสันตปาปาได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนว่า พรชัยเป็นเด็กหนุ่มที่มีพรสวรรค์สูงมาก เขาได้แสดงให้เห็นว่าเขาสามารถเล่นเทนนิสได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในทีมของเขา พรชัยได้แสดงให้เห็นว่าเขาสามารถเล่นเทนนิสได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในทีมของเขา พรชัยได้แสดงให้เห็นว่าเขาสามารถเล่นเทนนิสได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในทีมของเขา

แผนการสอนครั้งที่ 4

เรื่อง การรู้ภัย

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน ในการพลาคลั้งที่เกิดขึ้น
ในระหว่างการแข่งขันกีฬา เมื่อแพ้แล้วยอมรับความสามารถของผู้ชนะ
เมื่อชนะไม่เยาะเย้ยผู้แพ้

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนแสดงออกด้วยกริยาที่ดี เมื่อเกิดการพลาคลั้งใน
การเล่นกีฬาได้ตั้งคำพูด และสีหน้า (เช่น ไม่เป็นไร และยิ้ม)
2. นักเรียนนำใบปฏิบัติเมื่อเป็นผู้ชนะไม่เยาะเย้ยผู้แพ้ และเมื่อเป็น
ผู้แพ้ยอมรับความสามารถของผู้ชนะ

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสัญญาณแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ผู้แพ้"
2. สนามาสเกตบอลในโรงยิมเอนกประสงค์
3. ลูกบาสเกตบอล
4. บทกวี

การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ ครูสนทนากับนักเรียน เรื่องการพลาคลั้งที่มักจะเกิดขึ้นในการแข่งขัน
กีฬา พร้อมทั้งยกตัวอย่างพอสังเขป

ข. ขั้นสอน

1. เลือกผู้แสดงโดยหาวิธีหาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
3. จัดสถานที่ให้เหมาะๆกับเนื้อเรื่อง
4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งดูและ
สังเกตเหตุการณ์

5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคน
ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที
 6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
 7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 นักเรียนเห็นด้วยกับการเตรียมตัวของทั้ง 2 ทีมหรือไม่
 - 7.2 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า การแข่งขันกีฬาในครั้งนี้ จุดมุ่งหมายสำคัญนั้นเป็นอย่างไร
 - 7.3 การกระทำของทีมเจ้าภาพ (ทีมเหย้า) นั้นเหมาะสมหรือไม่
 - 7.4 ลักษณะที่ไถ่โทษของทีมเยือนมีอะไรบ้างที่ควรจะต้องจำไว้เป็นตัวอย่าง
 - 7.5 ตอนสุดท้ายของเรื่อง *ผู้เล่า* นักเรียนคิดว่า ผลจากการกระทำของทีมเหย้าจะทำให้เกิดผลเสียอะไรตามมา
 8. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เคยพบเห็นผู้ที่รู้จักให้อภัยผู้อื่นในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเสมอในการแข่งขันกีฬาโรงเรียน
 9. ครูสรุป การรู้จักให้อภัยผู้อื่น เป็นนิสัยที่นักเรียนควรจะมีปฏิบัติ เพราะเป็นลักษณะที่ทำให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติครั้งนี้
- ง. การประเมินผล
- สังเกตจาก
1. ความสนใจ และความตั้งใจในการแสดงบทบาทสมมติ
 2. พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในขณะที่เกิดการคลาดเคลื่อนระหว่างการแข่งขัน ด้วยการแสดงกิริยาที่ดี
 3. การอภิปรายแสดงความคิดเห็นภายหลังการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง *ผู้เล่า*

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง "ผู้แพ้"

ทีมบาสเกตบอลจากจังหวัดขอนแก่น โดยมีครูอำนาจเป็นผู้ฝึกสอน นำนักกีฬาของตนเข้ามาแข่งขัน ในฐานะเป็นทีมเยือน มีลิขิต เป็นหัวหน้าทีม ณรงค์และสำราญ เป็นนักกีฬาค้นสำคัญประจำทีม

ทีมบาสเกตบอลซึ่งเป็นเจ้าของบ้าน หรือทีมเหย้าในการแข่งขันครั้งนี้ คือทีมของจังหวัดร้อยเอ็ด มีครูศักดาเป็นผู้ฝึกสอน มนต์วีเป็นหัวหน้าทีม เชษฐาและโกวิทเป็นนักกีฬาร่วมทีม

การแข่งขันในครั้งนี้เป็นการแข่งขันที่จัดต่อเนื่องกันมาหลายปี จนถือว่าเป็นประเพณี เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กัน ทั้งสองฝ่ายต่างก็คัดซ้อมมาอย่างดี เพื่อมุ่งหวังชัยชนะ และชื่อเสียงของจังหวัดของตนซึ่งเป็นผลที่จะได้รับตามมาอีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะทีมของจังหวัดร้อยเอ็ดในฐานะเจ้าภาพ ครูศักดาหวังจะแก้มือกับ หลังจากทีมของตนพ่ายแพ้ทีมจากจังหวัดขอนแก่นเมื่อปีที่แล้ว และเพื่อทวงหน้าในฐานะของทีมเจ้าของบ้าน ในการแข่งขันครั้งนี้กองเชียร์ของทีมเจ้าภาพจึงคึกคักมากกว่าทุกครั้ง

เมื่อผู้ตัดสินเป่านกหวีดเริ่มการแข่งขัน ทั้ง 2 ฝ่ายจึงเล่นกันเต็มที่ ฝ่ายเจ้าภาพเล่นเกมรุนแรงมาก จนทำให้เกิดปะทะกันหลายครั้ง ณรงค์ผู้เล่นในทีมจังหวัดขอนแก่นถูกเชษฐากระแทกอย่างแรงจนกำลังเลี้ยงลูกบาสเกตบอลอยู่ จนล้มลง ลิขิตซึ่งเป็นหัวหน้าทีมเข้าไปช่วยพยุงให้ลุกขึ้น กองเชียร์ฝ่ายเจ้าภาพชอบออกขบขันที่ฝ่ายของตนได้เปรียบ บางคนส่งเสียงร้องกรีดกรีด และกระทับเท้าด้วยความดีใจ แต่เมื่อใดที่เชษฐาเป็นฝ่ายถูกสำราญกระแทกบ้าง แม้สำราญจะกล่าวคำขอโทษ เชษฐากลับแสดงความไม่พอใจ และกองเชียร์ก็ส่งเสียงโห่แสดงความไม่พอใจเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะสำราญรูปร่างแข็งแรง ได้เปรียบคู่ต่อสู้ เมื่อมีการปะทะกันครั้งใดก็มักจะเป็นฝ่ายได้เปรียบเสมอ จนดูจึงโห่และตีเตียนสำราญอยู่ตลอดเวลา จนสำราญเกิดความประหม่า ทำให้รับลูกบาสเกตบอลผิดพลาดบ่อยครั้ง ผู้เล่นในทีมเดียวกันก็เสียกำลังใจ จนกุมเกมไม่อยู่ เมื่อผู้ตัดสินเป่านกหวีดยุติการแข่งขัน จึงปรากฏว่าทีมเจ้าภาพเป็นฝ่ายชนะ ครูศักดาดีใจมาก เขากล่าวชมเชยผู้เล่นของเขาอยู่ตลอดเวลา

ส่วนทีมครูอำนาจเมื่อแพ้ ครูอำนาจก็ให้กำลังใจแก่ผู้เล่นทุกคน ว่าทำดีที่สุดแล้ว คราวหน้าเราต้องฝึกซ้อมมาใหม่และบอกทุกคนไม่ต้องเสียใจ หลังจากนั้นเขาจึงเดินไปจับมือ แสดงความดีใจกับครูศีกดา และชมเชยความสามารถของผู้เล่นในทีมนี้ มทรหัสหน้าทีม เจ้าภาพ บอกครูอำนาจว่าในกีฬาให้ไปฝึกนักกีฬาในทีมให้มากกว่านี้ ครูอำนาจยิ้มและ พยักหน้าแล้วหันหลังเดินจากไป แต่กระนั้นก็ยังได้ยินเสียงหัวเราะเยาะของครูศีกดาและ ผู้เล่นของเขาแว่วมาข้างหลัง

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "ครูอำนาจ"

สมมติให้ฉันชื่ออำนาจ เป็นผู้ฝึกสอนนักกีฬาบาสเกตบอลทีมจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีชีวิตเป็นหัวหน้าทีม มีนักกีฬาคนสำคัญของทีม คือ ณรงค์และสำราญ ฉันนำนักกีฬามาแข่งขันกับทีมเจ้าภาพ คือ ทีมจังหวัดร้อยเอ็ด แต่ผลปรากฏว่าทีมของฉันแพ้ เมื่อผู้ตัดสินเป่านกหวีดหมดเวลาการแข่งขัน ฉันพูดให้กำลังใจแก่นักกีฬาว่า ไม่ต้องเสียใจ ทุกคนทำดีที่สุดแล้ว โอกาสที่จะแก้ตัวใหม่น่าจะมีอีก แล้วฉันเดินไปจับมือแสดงความยินดีกับครูฝึกและผู้ฝึกสอนของทีมเจ้าภาพ มีนักกีฬาคนหนึ่งบอกฉันให้ไปหัดซ้อมทีมมาใหม่ให้แข็งแกร่งกว่านี้ ฉันยิ้มและพยักหน้า แล้วเดินจากไป พร้อมกันนั้น ฉันยังได้ยินเสียงหัวเราะเยาะจากผู้ฝึกสอนของทีมเจ้าภาพอีกด้วย แต่ฉันก็ไม่ได้ตอบอะไรทั้งสิ้น

บทบาทของ "ครูศักดิ์"

สมมติให้ฉันชื่อศักดิ์ เป็นผู้ฝึกสอนนักกีฬาบาสเกตบอลทีมเจ้าภาพ คือจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งมีนักกีฬาสำคัญของทีม ได้แก่ ณรงค์ ชาญ และโกวิท ผลการแข่งขันปรากฏว่าทีมของฉันชนะ ฉันแสดงความดีใจกับผู้เล่นทุกคนที่สามารถนำชัยชนะมาให้จังหวัดได้ พร้อมกับพุดมေးเชิญผู้เล่นไม่ขาดปาก ในตอนหลังฉันจับมือกับครูอำนาจผู้ฝึกสอนทีมจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นคู่แข่งของฉัน และหัวเราะเยาะที่เขาไม่สามารถเอาชนะทีมฉันได้ เมื่อครูอำนาจเดินจากไป

บทบาทของ “มณฑรี”

สมมติให้ฉันชื่อมณฑรี เป็นหัวหน้าทีมมาสเกตบอลของทีมเจ้าภาพ มีครูฝึกคาเป็นผู้ฝึกสอน มีเชษฐาและโกวิทย์ เป็นผู้เล่นในทีม ผลการแข่งขันของทีมของฉันชนะ จับออกครูอำนาจผู้ฝึกสอนทีม จังหวัดขอนแก่น ให้เตรียมตัวฝึกซ้อมมาให้แข็งแกร่งกว่านี้ ในปีหน้า และหัวเราะเยาะเขา

บทบาทของ “โกวิทย์”

สมมติให้ฉันชื่อโกวิทย์ เป็นผู้เล่นคนหนึ่งในทีมเจ้าภาพ โดยมีผู้ร่วมทีมคือ ลีลิต เชษฐา มีครูฝึกคาเป็นผู้ฝึกสอน เมื่อทีมของฉันและครูอำนาจเข้ามาแสดงความคิดเห็น ฉันและผู้เล่นคนอื่น ๆ ในทีมทั้งครูฝึกคา หัวเราะเยาะครูอำนาจที่ไม่สามารถเอาชนะทีมของฉันได้

บทบาทของกองเชียร์ฝ่ายเจ้าภาพ (3 คน)

สมมติให้ฉันเป็นกองเชียร์ฝ่ายเจ้าภาพ ฉันและเพื่อนตั้งใจมาก เมื่อทีมเจ้าภาพได้เปรียบ จะตะโกนกระหึ่มเห่า ส่งเสียงดัง แสดงความตั้งใจ และจะโห่และตีเทียนผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม (ที่กระแทกหรือชนผู้เล่นฝ่ายของฉันล้มลง) จนผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามคนนั้นเกิดความไม่มั่นใจในตนเอง และเล่นพลาดบ่อยขึ้น

บทบาทของผู้ตัดสิน 1 คน

โดยให้ผู้สอนเป็นผู้เป่านกหวีด เริ่มต้นและปิดการแข่งขัน

บทบาทของ “ณรงค์”

สมมติให้ฉันชื่อณรงค์ ฉันเป็นผู้เล่นคนหนึ่งในทีมบาสเกตบอลของจังหวัดขอนแก่น โดยมีครูอำนาจ เป็นผู้ฝึกสอน มีหัวหน้าทีมคือ ลิขิต และผู้ร่วมทีมคือ ศำราญ ขณะแข่งขันฉันถูกเชษฐา ผู้เล่นทีมเจ้าภาพกระแทกอย่างแรงขณะเลี้ยงลูก จนล้มลง และลิขิตได้ช่วยพยุงฉันขึ้น ฉันจึงเล่นต่อไป

บทบาทของ “ศำราญ”

สมมติให้ฉันชื่อศำราญ ฉันเป็นผู้เล่นคนหนึ่งในทีมบาสเกตบอลของจังหวัดขอนแก่น มีครูอำนาจ เป็นผู้ฝึกสอน มีลิขิตเป็นหัวหน้าทีม และผู้ร่วมเล่นคือ ณรงค์ ในขณะที่การแข่งขันฉันกับเชษฐาวิ่งชนกันแต่เชษฐาส้มลง ฉันเข้าไปขอโทษเชษฐา แต่เชษฐาแสดงกริยาไม่พอใจ และเมื่อมีการกระทบกระทั่งกันอีก กองเชียร์ส่งเสียงโห่เพราะคิดว่าฉันเจตนาจะทำรุนแรงกับผู้เล่นฝ่ายเจ้าภาพ เมื่อฉันถูกโห่และถูกว่ามากเข้า ฉันก็ไม่กล้าเล่น เพราะไม่มั่นใจในตัวเอง จนรับลูกฝึกหัดลากอยู่เสมอ ทำให้เกมการเล่นของทีมรวมเรและแพ้ไปในที่สุด

บทบาทของ “เชษฐา”

สมมติให้ฉันชื่อเชษฐา เป็นผู้เล่นคนหนึ่งที่ทีมเจ้าภาพ โดยมีครูศักดิ์ดาเป็นผู้ฝึกสอน มีสมศรีเป็นหัวหน้าทีม และมีผู้ร่วมเล่นคือ โกวิทห์ ขณะแข่งขัน ฉันเจตนากระแทกณรงค์ผู้แข่งขันฝ่ายตรงข้ามล้มลง ขณะกำลังเลี้ยงลูกบาสเกตบอล แต่เมื่อฉันเป็นฝ่ายถูกศำราญผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามกระแทกบ้าง ฉันจะแสดงความไม่พอใจ แม้เขาจะเข้ามาขอโทษก็ถาม

บทบาทของ “ลิขิต”

สมมติให้ฉันชื่อลิขิต ฉันเป็นหัวหน้าทีมบาสเกตบอลจังหวัดขอนแก่น โดยมีครูอำนาจ เป็นผู้ฝึกสอน มีเพื่อนร่วมทีมคือ ณรงค์และศำราญ ขณะแข่งขัน ณรงค์ถูกกระแทกล้มลง ฉันเข้าไปพุงให้เขาลุกขึ้น และพูดให้กำลังใจเขา

แผนการสอนครั้งที่ 5

เรื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และกติกาของการเล่น

จุดมุ่งหมาย

1. นักเรียนเห็นความสำคัญของกฎระเบียบและกติกากการเล่น
2. นักเรียนยอมรับ และเคารพในการตัดสินของผู้ตัดสิน ซึ่งเป็นผู้รักษากฎระเบียบ และกติกาในการเล่น
3. นักเรียนปฏิบัติตามเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬปฏิบัติตามกฎกติกาที่วางไว้

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงความทศสมมติเรื่อง "กรรมของผู้ตัดสิน"
2. สนามฟุตบอลจำลองจัดในโรงยิมเนเซียม
3. ลูกฟุตบอล, ใบเหลือง, ใบแดง, นกหวีด
4. ฝ้านั่งข้างสนาม
5. ธงเหลือง หรือแดง สำหรับผู้กำกับเส้น

การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ

- ก. ขั้นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องมีกฎระเบียบกำหนดไว้เพื่อความสงบสุขในสังคม และการแข่งขันกีฬาที่เช่นเดียวกันมีการกำหนดกติกาให้ผู้เล่นได้ปฏิบัติตามเช่นเดียวกัน
- ข. ขั้นสอน
 1. เลือกตัวผู้แสดง โดยวิธีหาผู้อาสาสมัคร
 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดเตรียมนักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ และหัดสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์ในเรื่องที่แสดง

5. เมื่อผู้แสดงพร้อม จึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคน ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที
 6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
 7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 ผู้เล่นที่ไม่ปฏิบัติตามกฎมีผลเสียต่อการแข่งขันอย่างไร
 - 7.2 ผู้ดูหรือกองเชียร์ ควรปฏิบัติอย่างไรในการดูกีฬา
 - 7.3 ผู้ดูที่ขาดความรู้เรื่องกฎกติกาการเล่นมีผลต่อการแข่งขันหรือไม่
 - 7.4 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของทรงชัยและสุภาพหรือไม่ และคิดว่าเขาควรปฏิบัติตัวใหม่อย่างไร
 8. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎกติกา
 9. ครูสรุป ในการแข่งขันกีฬาหรือการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมต้องมีกฎกติกา ซึ่งทุกคนจะต้องให้ความเคารพและปฏิบัติตาม จึงจะทำให้สังคมมีความเป็นอยู่อย่างมีระเบียบ
- ก. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ
- ง. การประเมินผล
1. สังเกตการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นภายหลังการแสดงบทบาทสมมติ
 2. ครูถาม-นักเรียนตอบ โดยครูสร้างสถานการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบและกติกากการเล่น แล้วถามนักเรียนให้นักเรียนตอบตามความรู้สึกของตนที่มีต่อสถานการณ์นั้น นักเรียนเห็นความสำคัญและยอมรับกฎระเบียบข้อบังคับหรือไม่

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง "กรรมของผู้ตัดสิน"

ในการคัดเลือกนักกีฬาเพื่อเป็นตัวแทนของจังหวัด วันนี้เป็นวันแข่งขันชิงชนะเลิศระหว่างทีมโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดและทีมโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ ณ สนามกีฬาของโรงเรียนประจำจังหวัดแห่งนั้น

สมภาพ ได้รับเลือกให้เป็นผู้ตัดสิน เขาเป็นอาจารย์สอนวิชาพลศึกษา ซึ่งผ่านการอบรมการเป็นผู้ตัดสินมาแล้วจากกรมพลศึกษา

วันนี้มีคนมาชมการแข่งขันกันมากมาย รอบ ๆ ขอบสนามแข่งขันไม่มีรั้วกัน คนดูจึงยืนยัางนั่งบ้างตามขอบสนาม เมื่อได้เวลาแข่งขัน สมภาพจึงเป่านกหวีดเรียกผู้แข่งขันของทั้ง 2 ฝ่ายลงสู่สนาม กองเชียร์ทั้ง 2 ฝ่ายเริ่มส่งเสียงเชียร์ฝ่ายของตน นักกีฬาของทีมโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ ได้เปรียบในด้านการฝึกซ้อมและมีกำลังเหนือกว่า เมื่อมีการปะทะกันระหว่างผู้เล่นครั้งใดก็มักจะได้เปรียบฝ่ายตรงข้ามเสมอ และการปะทะกันทุกครั้งผู้เล่นของโรงเรียนประจำอำเภอ มักจะเป็นผู้ปะทะโดยเจตนา สมภาพ เป่านกหวีด ทำโทษผู้เล่นฝ่ายนี้หลายครั้ง ทำให้กองเชียร์คิดว่า ผู้ตัดสินเข้าข้างทีมโรงเรียนประจำจังหวัด จึงโห้ผู้ตัดสิน และส่งเสียงด่าอยู่เสมอ บางครั้งผู้ฝึกสอนทีมโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ ยังเป็นคนยุให้คนดูฝ่ายของตนโห้ประทุ้งผู้ตัดสินเสียอีก ส่วนนักกีฬาทeamโรงเรียนประจำอำเภอที่ถูกทำโทษ ก็มักจะแสดงกริยาไม่พอใจ โดยเฉพาะทรงชัย นักกีฬาที่มีนิสัยเล่นเกเร เช่น ชอบใช้เข้าและถ่มน้ำลายคู่ต่อสู้ขณะทำการแย่งลูกฟุตบอลกัน และชอบเถียงผู้ตัดสิน เมื่อถูกผู้ตัดสินเตือนไม่ให้ทำเช่นนั้น ทรงชัยทำท่าจะยกผู้ตัดสิน กองเชียร์ฝ่ายโรงเรียนประจำอำเภอส่งเสียงยุและสนับสนุนการกระทำของทรงชัย แต่ทรงชัยยังไม่กล้าทำรุนแรง เพราะกลัวผู้ตัดสินจะทำโทษโดยการไล่ใบแดง ซึ่งจะทำให้ตนหมดสิทธิ์ได้เล่นต่อไป

ในขณะที่สิริศักดิ์ ผู้เล่นคนหนึ่งของทีมโรงเรียนประจำจังหวัด ได้จังหวะเลี้ยงลูกบอลจะเข้าไปยิงประตูทีมโรงเรียนประจำอำเภอ แต่สุภาพ ผู้เล่นกองหลังของทีมโรงเรียนประจำอำเภอ เข้าไปสกัดอย่างแรงโดยเจตนา สิริศักดิ์ล้มลง ลูกฟุตบอลกลิ้งออกนอกสนามไป ผู้ตัดสินเป่านกหวีดและให้สัญญาณลูกบอลออกข้างสนาม และหันมาอุ้มเหล็องให้แก่สุภาพ สุภาพวิ่งเข้าไปผล็องกรรมการทันที และบอกว่าตนไม่ได้เจตนา ทรงชัยวิ่งเข้า

มาร่วมเกียงแทนเพื่อนด้วย สมภพผู้ตัดสิน จึงขู่ว่าหากทำโทษนักกีฬาทั้งสองคนนั้นให้ออกจากการแข่งขัน ทั้งสุภาพและทรงชัยโกรธมาก ขณะเดินผ่านหน้าผู้ตัดสิน ทรงชัยเข้าไปชกหน้าผู้ตัดสินทันที และตามด้วยหมัดของสุภาพอีกหมัดหนึ่ง ผู้ตัดสินถึงกับทรุดลง แต่สักครูก็ลุกขึ้นมาได้ และให้สัญญาณเริ่มการแข่งขันต่อไป ผู้กำกับเส้นนำลูกฟุตบอลที่ออกไปนอกสนามมาวางไว้ตรงตำแหน่งที่ถูกออก แต่ผู้ฝึกสอนของทีมโรงเรียนประจำอำเภอ เห็นว่าตำแหน่งนั้นทำให้ฝ่ายตนเสียเปรียบ เพราะอยู่ใกล้ประตูของทีม จึงนำลูกฟุตบอลไปวางไว้ที่ตำแหน่งหนึ่ง ที่ห่างประตูออกไป ผู้กำกับเส้นไม่ยอม จับลูกฟุตบอลไปวางไว้ตำแหน่งเดิม และบอกมือให้ผู้ฝึกสอนคนนั้นออกไปจากสนาม ผู้ฝึกสอนคนนั้นแค้นใจมากจึงขู่นักฟุตบอลฝ่ายของตน ให้นำประท้วงผู้กำกับเส้นอีก บางคนขว้างถุงน้ำแข็งใส่ผู้กำกับเส้นคนนั้น สมภพเห็นว่า เหตุการณ์กำลังจะรุนแรงขึ้น จึงแก้ปัญหา โดยให้สัญญาณผู้เล่นได้เล่นต่อไป เพื่อดึงความสนใจของคนดูให้มาสนใจการแข่งขัน จนกระทั่งหมดเวลาการแข่งขัน

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "สมภพ"

สมมติให้ฉันชื่อสมภพ เป็นผู้ตัดสิน ฉันเป่านกหวีดเรียกผู้แข่งขันลงสู่สนาม และเริ่มการแข่งขัน ฉันเป่านกหวีดทำโทษผู้เล่นที่เจตนาเล่นรุนแรงหลายครั้ง ส่วนมากเป็นผู้เล่นที่มาจากทีมโรงเรียนประจำอำเภอ จึงถูกกองเชียร์ฝ่ายโรงเรียนประจำอำเภอโห่ประดังฉันอยู่เสมอ มีอยู่ครั้งหนึ่งที่สุภาพผู้เล่นฝ่ายโรงเรียนประจำอำเภอเจตนาเข้าสกัดการยิงประตูของศิริศักดิ์ ซึ่งเป็นผู้เล่นฝ่ายโรงเรียนประจำจังหวัด จนทำให้ลูกฟุตบอลออกนอกสนามไป ฉันได้สั่งให้ผู้คุมฟุตบอลออกนอกสนามไป และชูใบเหลืองขึ้นเป็นการลงโทษสุภาพที่เจตนาทำผิดกติกา สุภาพเดินเข้ามาสลับอกฉันและบอกว่า เขาไม่ได้เจตนา และทรงชัยซึ่งชอบเถียงผู้ตัดสินและเล่นเกเรบ่อย ๆ เข้ามาช่วยเถียงแทนสุภาพอีกคน ฉันจึงลงโทษโดยให้ใบแดงแก่เขาทั้ง 2 คน ซึ่งหมายความว่าทั้งคู่ต้องออกจากการแข่งขัน สองคนที่ถูกทำโทษไม่พอใจมากเมื่อเดินผ่านหน้าฉันไป เขาหันมารุมข่มขู่หน้าฉัน คนละหมัด ฉันทรุดลงไป แต่สักครู่นี้ฉันก็ลุกขึ้น และให้สัญญาณเริ่มการแข่งขันต่อไป เมื่อเห็นว่าคนดูกำลังไม่พอใจผู้กำกับเส้น

บทบาทของ "ทรงชัย"

สมมติให้ฉันชื่อทรงชัย เป็นนักกีฬาฟุตบอลคนหนึ่งของทีมโรงเรียนประจำอำเภอ ฉันมีนิสัยเกเร เมื่อแพ้จะหาเรื่องกับคนอื่นเสมอ บางครั้งฉันก็เข้าไปเถียงผู้ตัดสินเมื่อถูกเตือน ในขณะที่ผู้ตัดสินให้ใบเหลืองสุภาพ ฉันเข้าไปช่วยสุภาพเถียงผู้ตัดสิน ฉันจึงถูกทำโทษโดยได้รับใบแดงทั้งสองคน ฉันจึงต้องออกจากการแข่งขัน เมื่อฉันและสุภาพเดินผ่านหน้าผู้ตัดสิน ฉันและสุภาพจึงช่วยกันรุมข่มขู่หน้าผู้ตัดสินคนละหมัดจนผู้ตัดสินทรุดลงไป

บทบาทของผู้กำกับเส้น

สมมติให้ฉันเป็นผู้กำกับเส้นคนหนึ่ง เมื่อถูกฟุตบอลออกนอกสนาม เนื่องจากเกิดการปะทะกันระหว่างสุภาพและศิริศักดิ์ สุภาพ เป็นผู้ทำลูกฟุตบอลออกจากสนาม ฉันจึงนำลูกฟุตบอลมาวางไว้ตรงตำแหน่งที่ลูกบอลออกจากสนาม เมื่อผู้ฝึกสอนทีมโรงเรียนประจำอำเภอวิ่งมาเปลี่ยนตำแหน่งที่ฉันวางลูกฟุตบอลไว้ ฉันไม่ยอมและนำมันมาวางไว้ที่เดิม และบอกให้ผู้ฝึกสอนคนนั้นออกไปจากสนามเสีย

บทบาทของกองเชียร์ฝ่ายโรงเรียนประจำอำเภอ 3 คน

สมมติให้ฉันเป็นกองเชียร์ฝ่ายโรงเรียนประจำอำเภอ ฉันและเพื่อน ๆ มักจะให้ผู้ตัดสินเสมอ ๆ เมื่อเขาตัดสินให้ทีมของฉันเสียเปรียบ และคอยให้ประหลาดใจผู้ตัดสินทุกครั้งให้ผู้ฝึกสอนให้สัญญา และเมื่อได้รับสัญญาจากผู้ฝึกสอนให้โทษและขว้างปาผู้กำกับเส้น ฉันก็ทำตามทุกครั้ง

บทบาทของ "สุภาพ"

สมมติให้ฉันชื่อสุภาพ ฉันเป็นนักกีฬาทีมโรงเรียนประจำอำเภอ ฉันเห็นศิริศักดิ์เลี้ยงลูกบอลมาเพื่อจะเข้ามายิงประตู ฉันจึงเจตนาสกัดอย่างแรงจนลูกบอลออกนอกสนามไป และศิริศักดิ์ล้มลงเมื่อผู้ตัดสินให้ใบเหลืองเป็นการลงโทษที่เล่นแรง ฉันจึงเถียงผู้ตัดสินว่า ฉันไม่ได้เจตนา และเมื่อทรงชัยเข้ามาช่วยเถียงอีกคนหนึ่ง จึงทำให้ฉันและทรงชัยถูกลงโทษด้วยใบแดงต้องออกจากการแข่งขัน ขณะเดินผ่านหน้าผู้ตัดสิน ฉันและทรงชัยหันมาทักหน้าผู้ตัดสินคนละหมัก จนผู้ตัดสินทรุดลง

บทบาทของ “ศิริศักดิ์”

สมมติให้ฉันชื่อศิริศักดิ์ ฉันเป็นนักกีฬาฟุตบอลของทีมโรงเรียนประจำจังหวัด เมื่อฉันมีโอกาสเลี้ยงลูกจะเข้าไปทำประตู แต่ถูกสุภาพบุรุษฝ่ายตรงข้ามเข้าสกัดอย่างแรง จนฉันล้มลง

บทบาทของผู้ฝึกสอนทีมโรงเรียนประจำอำเภอ

สมมติให้ฉันเป็นผู้ฝึกสอนทีมโรงเรียนประจำอำเภอ เมื่อฉันเห็นว่าผู้ตัดสิน คัดสินให้ฝ่ายของฉันเสียเปรียบ ฉันจะแสดงกริยาไม่พอใจและยุให้คนดูโห่ประหวั่นผู้ตัดสิน และเมื่อลูกฟุตบอลออกข้างสนามและมีตำแหน่งที่ใกล้กับประตูของฉัน ซึ่งทำให้ทีมของฉันเสียเปรียบ ฉันจึงวิ่งเข้าไปเปลี่ยนตำแหน่งให้ห่างไกลจากประตูออกไป ซึ่งเมื่อผู้กำกับเส้นไม่ยอม และเชิญให้ฉันออกไปนอกสนาม ฉันจึงยุคนดูให้โห่ประหวั่นผู้กำกับเส้นอีกคนหนึ่ง

แผนการสอนครั้งที่ 6

เรื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ

เวลา 30 - 50 นาที

ความถี่ครบยอด ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา มีคุณลักษณะ เป็นผู้เล่นและผู้ถูกกีฬาที่ดี ยอมรับและเคารพในการตัดสินของผู้ตัดสิน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทที่ดีในการเล่นและถูกกีฬา
2. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้เล่นและผู้ถูกที่ยอมรับและเคารพในการตัดสินของผู้ตัดสิน
3. นักเรียนบอกลักษณะของการเขี่ยกีฬาที่ดีได้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "กำลังใจ"
2. โต้ะแข่งขันเทเบิลเทนนิส และที่นั่งสำหรับผู้ตัดสิน
3. ไม้ปิงปอง และลูกปิงปอง
4. ก้อนหิน ก้อนน้ำแข็ง

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

- ก. ขั้นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง การถูกกีฬาและการเขี่ยกีฬาที่พบเห็นในจังหวัดของเรา
- ข. ขั้นสอน
 1. เลือกตัวผู้แสดง โดยวิธีหาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง
 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งสังเกตการณ์และสังเกต วิเคราะห์เหตุการณ์
 5. เมื่อผู้แสดงพร้อม จึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคน ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที

6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
 7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 นักเรียนเห็นด้วยกับการเชียร์กีฬาแบบนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 7.2 คนดูและกองเชียร์ควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม
 - 7.3 นักเรียนคิดว่า การเป็นผู้ดูกีฬาที่ตื่นเต้น เป็นผลดีต่อนักกีฬาด้านใดบ้าง
 - 7.4 ให้นักเรียนบอกลักษณะของการเชียร์ที่ดี
 - 7.5 ผู้เล่นที่ดีควรปฏิบัติอย่างไร
 8. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เคยพบเห็นการเชียร์กีฬาทั้งที่ดีและไม่ดี เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน
 9. ครูสรุปการเป็นผู้ดูกีฬาเป็นนั่นเป็นนี่เป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการแข่งขันกีฬา เพราะทำให้นักกีฬาเกิดกำลังใจและขจัดปัญหาการทะเลาะวิวาทได้
- ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ
- ง. การประเมินผล
1. ครูตั้งคำถาม ให้นักเรียนตอบหลังการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับลักษณะของการ เป็นผู้เล่นและผู้ดูที่ดี
 2. ครูสร้างสถานการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้เล่นและผู้ดูกีฬาที่มีทั้งดีและไม่ดี เพื่อให้นักเรียนสำรวจความมั่นใจนักกีฬาในตัวนักเรียนเอง

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง "กำลังใจ"

ในการแข่งขันกีฬานักเรียนประจำปี ทีมเทเบิลเทนนิส ประเภทเดี่ยวของสมคิดได้ผ่านการแข่งขันรอบคัดเลือก และเข้าไปชิงชนะเลิศกับทีมของสมบัติ โดยมี ประพันธ์ เป็นกรรมการผู้ตัดสิน

ในการแข่งขันครั้งนี้ กองเชียร์ของทั้งสองฝ่าย มาเป็นกำลังใจให้กับฝ่ายของตนอย่างคึกคัก ขณะทำการแข่งขัน ถ้าไม่มีฝ่ายใดเสียเปรียบกองเชียร์ทั้งสองก็จะร้องเพลงเชียร์บ้าง ทบมือบ้าง เป็นที่สนุกสนาน แต่ถ้าฝ่ายตนเสียเปรียบ กองเชียร์ก็มักจะแสดงความไม่พอใจ เช่น มีอยู่ครั้งหนึ่ง สมคิดตีลูกปิงปองที่ส่งมาจากฝ่ายของสมบัติ ลูกลอยข้ามตาข่ายออกไปนอกโต๊ะ สมบัติใช้ไม้ปิงปองรับลูกไว้ แทนที่จะบดอภัยให้ลูกออกไปตามปกติ ผู้ตัดสินให้สมคิดเสียแต้ม สมคิดเสียใจบ้าง เพราะในลักษณะนี้แม้เขาจะเป็นฝ่ายทำลูกออก แต่สมบัติใช้ไม้ปิงปองรับลูกไว้ก่อนที่ลูกจะตกถึงพื้นซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกติกา ดังนั้นสมควรจะเป็นฝ่ายได้แต้ม แม้จะตกเป็นฝ่ายเสียคะแนน แต่สมคิดก็ไม่ได้ต่อว่าหรือแสดงสีหน้าไม่พอใจผู้ตัดสินเลย เขายังคงตั้งใจเล่นต่อไป แต่กองเชียร์ฝ่ายสมคิดเริ่มส่งเสียงพึมพำ ผู้ตัดสินยังคงทำหน้าที่ต่อไป และเมื่อใดที่สมคิดทำลูกเสีย กองเชียร์ก็ฮือฮากันอีก เพราะคิดว่าผู้ตัดสินลำเอียง บางคนพูดเสียงดังเพื่อให้ผู้ตัดสินได้ยิน เช่น กรรมการตาบอดหรือเปล่า หรือไม่ก็ตัดสินเป็นหรือเปล่า เป็นต้น ฝ่ายผู้ฝึกสอนของสมคิดก็ได้ยินด้วยคำเหล่านั้น แต่ก็ไม่ได้ห้ามปรามคนดูเหล่านั้น กลับโบกมือให้สัญญาณคนดูให้ประท้วงต่อไป จนกระทั่งการแข่งขันใกล้จะหมดเวลา ผู้ฝึกสอนของสมคิดเห็นว่านักกีฬาของตนคงจะเป็นฝ่ายแพ้แน่นอน จึงขอเวลานอกและเดินเข้าไปยังโต๊ะผู้ตัดสิน และกล่าวหาว่าผู้ตัดสินโกงทีมของตน ผู้ตัดสินจึงบอกผู้ฝึกสอนผู้นั้นว่า ตนทำหน้าที่ดีที่สุดแล้ว เมื่อแพ้ก็ควรจะรู้จักคำว่าแพ้ และบอกให้กลับไปนั่งที่เดิมเสีย แต่ผู้ฝึกสอนคนนั้นก็ไม่ยอมไป มีหน้าซำยังเกินเข้าไปผลักอกผู้ตัดสิน กองเชียร์ของฝ่ายสมบัติซึ่งเป็นฝ่ายได้เปรียบเห็นดังนั้น จึงพากันเดินลงมาและคิดจะช่วยผู้ตัดสิน ส่วนกองเชียร์ของฝ่ายสมคิดเห็นดังนั้นก็ส่งเสียงโห่ พร้อมทั้งขว้างถุงน้ำแข็งและก้อนหินใส่กองเชียร์ฝ่ายสมบัติ ผู้ตัดสินเห็นเหตุการณ์เป็นเช่นนั้น จึงให้สัญญาณยุติการแข่งขัน และประกาศให้คู่แข่งเข้ามาทำการแข่งขันใหม่ในคราวหน้า สมคิดเดินเข้าไปแสดงความเคารพผู้ตัดสินก่อนที่จะเดินออกจากสนามไป และผู้ตัดสินก็พยักหน้ารับการเคารพนั้น

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ “สมมติ”

สมมติให้ฉันชื่อสมมติ เป็นนักกีฬาเทเบิลเทนนิส ที่เข้าชิงชนะเลิศกับสมมติ เพื่อทำการแข่งขัน ฉันตีลูกเทเบิลเทนนิสลอยข้ามตาข่ายออกนอกโต๊ะไป สมมติใช้ไม้รับลูกไว้ ผู้ตัดสินจึงตัดสินให้ฉันเสียแต้ม ฉันไม่ได้คิดว่าผู้ตัดสิน ยังคงตั้งใจเล่นต่อไป และทุกครั้งที่ยังเสียแต้มอีก กองเชียร์จะไม่พอใจ และตะโกนว่าผู้ตัดสิน เมื่อผู้ตัดสินประกาศยุติการแข่งขัน ฉันเก็บเข้าไปแสดงความเคารพผู้ตัดสินก่อนที่จะเดินออกจากสนาม

บทบาทของ “สมมติ”

สมมติให้ฉันชื่อสมมติ เป็นนักกีฬาเทเบิลเทนนิส คู่แข่งขันของสมมติ เมื่อจบครึ่งหนึ่ง สมมติตีลูกปิงปองลอยข้ามตาข่ายออกไปนอกโต๊ะ ฉันใช้ไม้ปิงปองรับลูกปิงปองไว้ ผู้ตัดสิน ตัดสินให้ฉันได้คะแนน เกมที่จะ เป็นฝ่ายเสียคะแนน ซึ่งฉันก็ไม่ได้พูดอะไร ยังคงเล่นต่อไปตามปกติ

บทบาทของผู้ฝึกสอนของสมมติ สมมติให้ฉันเป็นผู้ฝึกสอนของสมมติ เมื่อผู้ตัดสินให้สมมติเสียแต้ม กองเชียร์ฝ่ายของฉันแสดงกริยาไม่พอใจ และตะโกนว่าผู้ตัดสิน ฉันก็มีไม้ตีพาราเมต แต่ก็มีไม้ให้สัญญาณกองเชียร์ประท้วงต่อไป เมื่อเห็นว่าสมมติคงจะเป็นฝ่ายแพ้จริง ๆ ฉันจึงเดินเข้าไปหาผู้ตัดสินที่โต๊ะ และบอกว่า ผู้ตัดสินโกงทีมของฉัน แม้ผู้ตัดสินจะชี้แจงให้ฟังและเชิญให้ฉันออกจากสนาม ฉันก็ไม่ออกไป กลับตรงเข้าไปผลักกอดผู้ตัดสินอีกครั้งหนึ่ง

บทบาทของ “ประพันธ์”

สมมติให้ฉันชื่อประพันธ์ เป็นผู้ตัดสิน นั่งตัดสินอยู่บนโต๊ะของผู้ตัดสินในการแข่งขันเทเบิลเทนนิสครั้งนี้ ฉันตัดสินพลาดไป เมื่อสมบัติใช้ไม้รับลูกปิงปองที่สมคิดตีข้ามตาข่ายลอยออกนอกโต๊ะ โดยให้สมบัติได้แต้ม ฉันทำหน้าที่อย่างดีที่สุด แม้จะได้ยินคำติเยียนจากคนดู ฉันก็ไม่สนใจ เมื่อผู้ฝึกสอนของฝ่ายสมคิดมาบอกว่าถั้ ฉันจึงชี้แจงว่าฉันทำตามหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว ฉันบอกให้ผู้ฝึกสอนคนนั้นกลับออกไป แต่เขาไม่กลับ และยังคงเข้ามาผลักรักฉันอีกครั้งหนึ่ง ฉันไม่ได้ตอบ แต่ให้สัญญาณยุติการแข่งขัน และเมื่อสมคิดเข้ามาแสดงความเคารพฉันพยกหน้ารับการเคารพนับ

บทบาทกองเชียร์ฝ่ายสมคิด 3 คน

สมมติให้ฉันเป็นกองเชียร์ฝ่ายสมคิด เมื่อเห็นสมคิดเสียแต้มครั้งใด ฉันและเพื่อนจะส่งเสียงโห่แสดงความไม่พอใจ และกล่าวคำติเยียนผู้ตัดสิน เช่น ตามบทหรือเปล่า หรือไม่วุฒิธรรมเลย และเมื่อเห็นกองเชียร์ฝ่ายสมบัติจะเข้ามาช่วยผู้ตัดสิน ฉันและเพื่อนโห่และขว้างก้อนหินกับถุงน้ำแข็งใส่กองเชียร์ฝ่ายสมบัติทันที

บทบาทกองเชียร์ฝ่ายสมบัติ 2 คน

สมมติให้ฉันเป็นกองเชียร์ฝ่ายสมบัติ ซึ่งกำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบ ฉันและเพื่อนนั่งอยู่ข้างสนาม เมื่อเห็นผู้ฝึกสอนของสมคิดเข้าไปทำร้ายผู้ตัดสิน จึงเดินออกมาจากที่นั่ง คิดจะเข้าไปช่วยผู้ตัดสิน แต่ก็ถูกกองเชียร์ฝ่ายสมคิดโห่และขว้างถ้วยก้อนหินและถุงน้ำแข็ง

แผนการสอนครั้งที่ 7

เรื่อง การไม่เห็นแก่ตัว

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด การทำงานร่วมกันเป็นทีม ต้องรู้จักให้เกียรติและเป็นมิตรกับผู้อื่น การยอมรับความสามารถของผู้อื่น และไม่เห็นแก่ตัว จะมีผลทำให้ งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นมิตร ให้เกียรติและยอมรับผู้อื่น ในขณะที่ทำงานร่วมกันเป็นทีม
2. นักเรียนยอมรับว่า การเห็นแก่ตัวเป็นสิ่งที่ไม่ดี
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนใจกว้างขวาง

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "เมื่อเขาเก่งกว่าผม"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ ถังน้ำ แก้วน้ำ ขี้ผึ้ง และ ลูกฟุตบอล

การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ

- ก. ขั้นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ งานสำเร็จ มากน้อยเพียงใดนั้น สมาชิกในกลุ่มจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง
- ข. ขั้นสอน
 1. เลือกตัวผู้แสดง โดยวิธีหาผู้อาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดง
 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ ให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดง นั่งเป็นคู่ๆ หักสังเกต และวิเคราะห์เหตุการณ์

5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคน
ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที
6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 การแสดงออกในตอนแรกของเอก สมควรหรือไม่
เพราะเหตุใด
 - 7.2 จากคำพูดของเอกที่กล่าวว่า "ทำไมเห็นคนอื่นดีกว่าผม"
แสดงให้เห็นว่า นิสัยของเอก เป็นเช่นไร
 - 7.3 การแสดงออกในตอนหลังของเอก แสดงให้เห็นว่า
เขาเป็นคนเช่นไร
 - 7.4 หากเอกยังไม่สำนึกตน ผลเสียจะเป็นเช่นไร
8. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองที่เคยพบเห็นคนที่มีนิสัย
เห็นแก่ตัวในขณะที่ทำงานร่วมกับผู้อื่น พร้อมกับบอกผลเสียที่เกิดขึ้น
9. ครูสรุป การเป็นมิตรรู้จักให้เกียรติและยอมรับความสามารถ
ของผู้อื่น เป็นลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬาที่น่าสรรเสริญ เพราะ
นอกจากจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขแล้ว ยังช่วยให้เกิด
ความสำเร็จในการทำงาน

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "เมื่อเขาเก่งกว่าผม"
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายหลังการ
แสดงเรื่อง "เมื่อเขาเก่งกว่าผม"
3. ให้นักเรียนสำรวจตนเองจากสถานการณ์ที่ตั้งขึ้น เช่น ถ้าเรา
ทำอะไรให้ไม่ได้เท่าผู้อื่น เรารู้สึกอย่างไร

ก. อัจฉาผู้ที่ทำได้ดีกว่า

ข. ยอมรับความสามารถของเขาและพยายาม

ปรับปรุงตัวเรา

ฯลฯ

ถ้านักเรียนตอบข้อ ข. ก็แสดงว่านักเรียนเป็นบุคคลที่ยอมรับ
ความสามารถของผู้อื่น ซึ่งถือได้ว่านักเรียนเป็นบุคคลผู้มีน้ำใจ
นักกีฬา ประการหนึ่ง

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง “เมื่อเขาเก่งกว่าผม”

บุญพ เป็นนักกีฬาที่เพิ่งจะเข้าร่วมทีมฟุตบอลของโรงเรียนแห่งหนึ่ง โดยมีครูดำรงเป็นผู้ฝึกสอน และเป็นผู้ชักนำเข้ามา ครูดำรงเคยแนะนำให้เพื่อน ๆ ในทีมรู้จักกับบุญพมาแล้วเมื่อเร็ว ๆ นี้ พร้อมกับเล่าว่า เคยเห็นผีเท้าในการเล่นฟุตบอลของบุญพมาหลายครั้ง จึงได้แนะนำให้มาศึกษาต่อที่โรงเรียนแห่งนี้ และเพื่อที่จะได้บุญพมาเป็นกำลังของทีมต่อไป

เมื่อมีโอกาสแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนขึ้นในวันหนึ่ง ครูดำรงจึงจัดตัวนักกีฬาเป็นตัวจริงลงสนาม บุญพได้ลงเล่นด้วยในตำแหน่งของเอก ซึ่งเป็นนักกีฬาคณะหนึ่งในทีมฟุตบอล เอกจึงตกอยู่ในตำแหน่งตัวสำรอง ซึ่งทำให้เอกเกิดความรู้สึกอิจฉาและไม่ชอบหน้าบุญพเลย ทั้งยังไม่พอใจการจัดตัวผู้เล่นของครูดำรงด้วย เอกต่อว่าครูดำรงว่า ทำไมไม่ถูก ทำไมไม่เห็นคนอื่นดีกว่าตน ทั้ง ๆ ที่ตนเล่นกีฬาในทีมนี้มานานแล้ว ครูดำรงบอกให้เอกนั่งดูไปก่อน เอกแสดงกริยาอีศิก และหันหน้าไปบ่นกับดรงค์ เพื่อนผู้เล่นตัวสำรองอีกคนหนึ่ง ซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ ครูดำรงให้เอกออกไปจัดเตรียมน้ำเย็น ผ้าเย็น มาไว้แจกให้นักกีฬา แต่เอกทำเฉยเสีย ดรงค์จึงลุกขึ้นไปจัดการแทน ครูดำรงนั่งอยู่ใกล้ ๆ เอก เขาเหลือบมองดูเอกหลายครั้ง แต่มิได้พูดอะไร

เอกนั่งดูการเล่นของบุญพ และเพื่อนผู้เล่นคนอื่น ๆ อย่างไม่ค่อยสนใจ แต่มานเข้า เขาก็เริ่มชมบุญพอยู่ในใจ ถ้าเปรียบเทียบกับตัวเขาแล้ว เอกคิดว่า บุญพมีทักษะและชั้นเชิงในการเล่นเหนือตนเองมาก ไม่ว่าจะเป็นความเร็ว หรือความแม่นยำ ในการยิงประตู ดังนั้นผลการแข่งขันในวันนี้ ทีมของเอกจึงได้รับชัยชนะ เอกรู้สึกละอายใจ ที่เคยมีความรู้สึกไม่เป็นมิตรกับบุญพในตอนแรก แต่ขณะนี้เขาเกิดความรู้สึกชื่นชม และยอมรับในความสามารถของบุญพแล้ว เอกหยิบแก้วน้ำยื่นให้บุญพ เมื่อเขาเดินออกมาจากสนาม หลังการแข่งขันสิ้นสุดลง พร้อมกับจับมือบุญพเขย่าเบา ๆ แล้วพูดชมเชยความสามารถของเขา และตั้งใจที่ได้บุญพมาร่วมทีมด้วยใจจริง สุดท้ายเอกนึกถึงครูดำรง เขาจึงเดินเข้าไปหา พร้อมกับยกมือไหว้และกล่าวคำขออภัย ที่แสดงกริยาไม่สุภาพออกไปในตอนแรกนั้น ครูดำรงยิ้ม เพราะเข้าใจความรู้สึกของเอกได้ดี และได้กล่าวอวยพรผู้เล่นทุก ๆ คนในทีมว่า นักกีฬาทุกคนต่างก็มีความต้องการจะได้ลงเล่นเป็นตัวจริงด้วยกันทั้งนั้น แต่เราต้องไม่ลืมว่า คนอื่นที่เขาเก่งกว่าเรานั้นย่อมมีอยู่

แน่ ๆ เราจึงควรจะเป็นผู้เสียสละในบางครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้แก่เขา ต้องยอมรับและให้เกียรติในความสามารถของเขาเมื่อเขามีดีกว่าเรา ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมคือทีมของเรา และในขณะเดียวกันที่เราเองก็ต้องขยันหมั่นฝึกซ้อม แล้วแก้ไขข้อบกพร่องในตัวเรา ซึ่งสักวันหนึ่งเราอาจจะมีความสามารถที่ทัดเทียมหรือเหนือกว่าคนอื่นก็ย่อมจะเป็นไปได้ และก่อนจะจบ ครูตำรวจเอื้อมมือไปโอบไหล่ของเอก และกล่าวชมเชยเอกต่อหน้าเพื่อน ๆ ว่า ครูดีใจที่เอกคิดได้ สิ่งนี้ถือว่าเอกเป็นผู้มีน้ำใจตรงตามและจะเป็นนักกีฬาที่ดีต่อไปได้

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ “ครูดำรงค์”

สมมติให้ฉันชื่อดำรงค์เป็นผู้ฝึกสอนประจำทีม เป็นผู้จัดตัวผู้เล่นลงแข่งขัน ฉันได้จัดให้บุญทูลลงเล่นเป็นตัวจริงและให้เอกเป็นผู้เล่นสำรอง เมื่อถูกเอกต่อว่า ฉันบอกให้เอกนั่งดูไปก่อน และใช้ให้เอกเป็นผู้ไปจัดเตรียมน้ำและผ้าเย็นมาให้บริการเพื่อนที่กำลังเล่นอยู่ในสนาม แต่เมื่อเอกทำนิ่งเฉย ฉันก็ไม่ได้ว่าอะไร ในระหว่างการแข่งขัน ฉันเหลียวมองดูเอกหลายครั้งเพื่อดูพฤติกรรมของเขาเมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลง และเอกรู้สึกรำคาญแล้วเข้ามาขอโทษที่แสดงกริยาไม่สุภาพกับฉัน ฉันยิ้มเพราะเข้าใจความรู้สึกของเขาดี ฉันชี้แจงให้นักกีฬาทุกคนฟังว่า ในบางโอกาสเราต้องรู้จักเสียสละเพื่อให้โอกาสแก่ผู้อื่นได้แสดงความสามารถบ้าง โดยเฉพาะเมื่อรู้ว่าเขาเก่งกว่าเรา เราต้องยอมรับในความสามารถของเขา เป็นการให้เกียรติกันพร้อม ๆ กันเราก็ต้องสำรวจตัวเองว่ามีข้อบกพร่องตรงไหนและพยายามแก้ไข ทักษะฝึกซ้อมอยู่เสมอ สักวันหนึ่งเราอาจมีฝีมือทัดเทียมหรือเหนือกว่าผู้อื่นก็ได้ ในตอนท้ายก่อนแยกจากกันฉันเข้าไปโอบไหล่เอก และกล่าวชมเชยเอกต่อหน้าเพื่อนทุกคนว่า เอกเป็นผู้มีน้ำใจตรงตาม จะเป็นนักกีฬาที่ดีได้ต่อไป

บทบาทของ “เอก”

สมมติให้ฉันเป็นเอก เป็นนักกีฬาตัวสำรอง ในขณะที่บุณฑิมาใหม่ ได้ลงเล่นตัวจริงแทนฉัน ฉันเข้าไปทักว่าครูตำรังว่า ทำไมจึงไม่เอาฉันลงเล่น ทั้ง ๆ ที่ฉันเคยลงเล่นตัวจริงทุกครั้ง ครูเห็นคนอื่นดีกว่าผมใช่ไหม ฉันแสดงกริยาไม่พอใจครูตำรังอย่างเห็นได้ชัด และรู้สึกอึดใจและไม่ชอบหน้าบุณฑิมาเลย เมื่อครูตำรังสั่งให้ฉันนั่งดูไปก่อน ฉันจึงนั่งลงใกล้ ๆ กับณรงค์ ผู้เล่นตัวสำรองอีกคนหนึ่ง พร้อมกับบ่นให้ณรงค์ฟัง ด้วยความไม่พอใจ แม้ครูตำรังจะพาฉันไปเตรียมจัดหาไม้ค้ำ ฝ้ายเย็น มาคอยให้บริการเพื่อนในสนาม ฉันก็ทำเฉยเสีย จนณรงค์ต้องไปจัดการแทน ฉันนั่งดูการแข่งขันในสนามอย่างไม่สนใจ แต่ชอนาน ๆ เข้า ฉันรู้สึกชื่นชมกับความสามารถของบุณฑิมา ที่เล่นได้เร็วและแม่นยำในการทำประตู จนทำให้ทีมของฉันได้รับชัยชนะ ฉันรู้สึกละอายใจและเสียใจที่ได้แสดงกริยาไม่สุภาพออกไปในตอนแรก เมื่อบุณฑิมาเดินออกมาจากสนาม ฉันหยิบแก้วน้ำและฝ้ายเย็นส่งให้ เธอมือไปจับมือบุณฑิมาเขย่าเบา ๆ ยิ้มอย่างเป็นมิตรและพูดชมเชยความสามารถของเขา หลังจากนั้นจึงเดินไปยกมือไหว้และขอภัยครูตำรังอีกครั้งหนึ่ง เมื่อครูตำรังเดินเข้ามาโอบไหล่ แล้วกล่าวคำชมเชยที่ฉันคิดได้ ฉันยิ้มด้วยความภาคภูมิใจ

บทบาทของ "บุญพ"

สมมติให้ฉันชื่อบุญพ นักกีฬาหน้าใหม่ ที่ครูดำรงจัดให้ลงเล่นเป็นตัวจริงแทนเอก ฉันเดินลงสู่สนามพร้อมกับเพื่อนในทีมเพื่อเข้าแข่งขัน

เมื่อสิ้นสุดการแข่งขัน ฉันเดินไปยังที่ที่ครูดำรงนั่งอยู่ เมื่อเอกล้มแกว่น้ำกับผ้าเย็นให้ ฉันกล่าวขอใจ และยื่นมือไปจับมือกับเอกด้วยความเต็มใจ ใบหน้ายิ้มแย้ม กล่าวคำขอใจอีกครั้ง เมื่อเอกพูดชมเชยในความสามารถของฉันจนทำให้ทีมได้ชัยชนะ

บทบาทของ "ณรงค์"

สมมติให้ฉันชื่อณรงค์ เป็นผู้เล่นสำรอง ฉันนั่งเงียบ ๆ อยู่บนเก้าอี้ที่เขาจัดไว้สำหรับผู้เล่นสำรองและผู้ฝึกสอน เมื่อเอกนั่งลงใกล้ ๆ และบ่นไม่พอใจครูดำรงให้ฟัง ฉันก็ฟังอย่างเงียบ ๆ

และเมื่อครูดำรงใช้ให้เอกไปเตรียมน้ำและผ้าเย็น เอกแกล้งทำเฉยเสีย จนฉันต้องไปจัดการแทน เมื่อสิ้นสุดการแข่งขัน ฉันแสดงความยินดีกับเพื่อน ๆ ผู้เล่นทุกคน พร้อมกับบริการน้ำดื่มให้เพื่อน ๆ ด้วย

บทบาทของผู้เล่นฝ่ายบุญพ 3 คน

สมมติให้ฉันเป็นผู้เล่นร่วมทีมเดียวกับบุญพ เมื่อครูดำรงจัดวางตัวผู้เล่นเรียบร้อยแล้ว ฉันจึงเดินเข้าสู่สนามพร้อม ๆ กับบุญพ ซึ่งทีมของฉันได้รับชัยชนะ เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลง ฉันเดินไปยังที่ที่ครูดำรงนั่งอยู่รับน้ำดื่มและผ้าเย็น และยื่นทั้งการอบรมจากครูดำรง

บทบาทของผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม 3 คน

สมมติให้ฉันและเพื่อน ๆ เป็นผู้เล่นตัวจริง เล่นเป็นฝ่าย
ตรงข้ามกับบุคคลที่มองฉันเป็นฝ่ายแพ้ เมื่อสิ้นสุดการ
แข่งขัน ฉันและเพื่อน ๆ เกล็ดออกจากสนามไป

แผนการสอนครั้งที่ 8

เรื่อง การไม่เห็นแก่ตัว

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้มีน้ำใจนักกีฬา เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักช่วยเหลือให้กำลังใจผู้อื่น และมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและเพื่อนร่วมเล่น

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือ ให้กำลังใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้ เป็นผู้เล่นที่มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงความเคารพต่อผู้อื่น เรื่อง “น้ำใจเพื่อน”
2. สนามฟุตบอลจำลอง ใช้สถานที่ในโรงเรียนฯ เอนกประสงค์
3. ลูกฟุตบอล
4. นกหวีด

การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ

1. ขั้นนำ ครูเล่าประสบการณ์ เรื่อง ขวัญการรับสินบนของนักกีฬาที่ไปแข่งขันในต่างประเทศ จากหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนฟังและบอกผลเสียของการกระทำนั้น ๆ
2. ขั้นสอน
 1. เลือกตัวผู้แสดง โดยวิธีหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง
 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งดูและสังเกตการณ์

5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคน ใช้เวลาประมาณ 15 – 20 นาที
6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 นักเรียนคิดว่าอาจตัดสินใจถูกต้องหรือไม่
 - 7.2 นักกีฬาทำตนไม่ซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมเล่นมีใครบ้าง
 - 7.3 สมมติว่านักเรียนเป็นบุคลากรผู้ตัดสิน นักเรียนจะทำการเช่นนี้หรือไม่
 - 7.4 บุคคลที่น่าทึ่งมากที่สุดในเรื่องนี้คือใคร
 - 7.5 ผลของการแข่งขันในครั้งนี้ ทีมของสำนักองพ่ายแพ้เพราะเหตุใด
8. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการเป็นคนเห็นแก่ตัวในขณะแข่งขันกีฬาที่ไม่เหมาะสมปฏิบัติให้เพื่อน ๆ ฟัง
9. ครูสรุป ผลเสียของการเป็นคนเห็นแก่ตัว ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ในหมู่คณะ
- ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ
- ง. การประเมินผล
 1. สังเกตความสนใจและตั้งใจแสดงบทบาทสมมติ
 2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นขณะร่วมกันอภิปราย

หลังการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “น้ำใจเพื่อน” นักเรียนเห็นด้วยกับผลการสรุปลักษณะความไม่เห็นแก่ตัว

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง “น้ำใจเพื่อน”

सानองเป็นกีฬาฟุตบอลที่มีชื่อคนหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ เขาเป็นคนที่มีนิสัยโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ดังนั้นจึงมักจะได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าทีมทุกครั้ง

ในงานกาชาดประจำปีของจังหวัด มีการแข่งขันฟุตบอลชิงเงินรางวัลจำนวนหนึ่ง ครูประวิทย์ ผู้ฝึกสอนประจำทีมจังหวัดนี้ได้เลือกसानองเข้าร่วมทีมด้วย พร้อมกับองอาจ ทีมฟุตบอลของครูประวิทย์ผ่านมาถึงรอบชิงชนะเลิศ โดยได้คู่แข่งเป็นทีมนักธุรกิจ มีหัวหน้าทีมชื่อปริญญา ปริญญาเคยรู้จักกับองอาจมาก่อน เพราะเคยร่วมทีมกันไปแข่งขันต่างจังหวัดหลายครั้ง และในครั้งนี้นักธุรกิจเกรงว่าจะเสียชื่อเสียง ถ้าฝ่ายตนพ่ายแพ้ ก่อนการแข่งขันปริญญาจึงไปตกลงกับองอาจ ให้สละบอล โดยถ้ามีโอกาสยิงประตูก็ให้แก่งัดยิงหลอกเสีย แล้วจะมอบเงินรางวัลให้ครึ่งหนึ่ง ซึ่งองอาจก็รับปาก และยังไม่บอกเพื่อนร่วมทีมบางคนให้ทำความแค้นนี้ด้วย

เมื่อการแข่งขันเริ่มขึ้น ยุทธนาเป็นผู้ตัดสิน การตัดสินในวันนี้ ยุทธนามักจะเข้าข้างทีมนักธุรกิจ เพราะความเกรงใจที่เคยได้รับการช่วยเหลือเรื่องเงินมาก่อน ทำให้ทีมของครูประวิทย์ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ นักกีฬาในทีมเสียขวัญ ไม่มีกำลังใจเล่น เพราะถูกผู้ตัดสินทำโทษบ่อย ๆ แม้จะมีसानองหัวหน้าทีมคอยให้กำลังใจ และแนะนำวิธีการเล่นอยู่เสมอ แต่ก็ไม่ได้ผล เพราะนักกีฬาส่วนหนึ่งรับสินบน การเล่นในทีมจึงเล่นไม่ประสานกัน เมื่อเล่นพลาดบ่อย ๆ ผู้เล่นในทีมก็ต่อว่าและโทษกันเอง ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันขึ้น ในที่สุดก็เป็นฝ่ายแพ้

सानองเสียใจมาก เขาไม่รู้ว่า ทำไมองอาจซึ่งเคยเล่นเป็นคารามาโดยตลอด วันนี้ฟอร์มการเล่นจึงตกลงไปอย่างไม่น่าเชื่อ สานองเข้าไปถามองอาจว่า ทำไมวันนี้จึงเล่นผิดไปจากทุกวัน องอาจตอบแบบไม่มองหน้าसानองว่า ความจริงเขาก็เล่นเต็มความสามารถแล้ว และเมื่อพุดจบองอาจก็รีบเดินหนีไปทันที

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "सानอง"

สมมติให้ฉันชื่อसानอง เป็นนักกีฬาฟุตบอลที่มีนิสัยโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ฉันจึงได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าทีม ในการแข่งขันในงานกาชาดปีนี้ มีครูประวิทย์เป็นผู้ฝึกสอน ประจำทีม ฉันและองอาจเป็นผู้เล่นทีมเดียวกันในขณะแข่งขัน ผู้เล่นในทีมของฉันถูกทำโทษจากผู้ตัดสินบ่อย ๆ เพราะผู้ตัดสิน เข้าข้างทีมนักธุรกิจ ฉันจึงมีหน้าที่พูดให้กำลังใจเพื่อนทุกคน ที่ถูกทำโทษและเล่นผิดพลาด แต่ก็ไม่มีอะไรดีขึ้น ในที่สุดทีม ของฉันก็เป็นฝ่ายแพ้ ฉันสงสัยว่าทำไมฟอร์มการเล่นขององอาจ ในวันนี้จึงตกลงไปมาก ฉันถามเขา แต่เขาก็ตอบว่าเขาเล่น เต็มความสามารถแล้ว และรีบเดินหนีไป

บทบาทของ "องอาจ"

สมมติให้ฉันชื่อองอาจ เป็นนักกีฬาฟุตบอลทีมเดียวกับसानอง ฉันเคยรู้จักปริญา หัวหน้าทีมนักธุรกิจมาก่อน จึงรับปากที่จะ สัมภาษณ์เพื่อรับเงินรางวัลก้อนหนึ่ง พร้อมทั้งบอกให้เพื่อน บางคนในทีมร่วมทำตามแผนครั้งนี้ด้วย ฉันเล่นไม่เต็มที่ จน ทำให้ทีมแพ้ เมื่อसानองเข้ามาถามว่าทำไมฟอร์มการเล่น ของฉันจึงตกลงไปมาก ฉันบอกว่า ความจริงฉันเล่นเต็ม ความสามารถแล้ว และรีบเดินหนีไปโดยไม่ยอมมองหน้า สานอง

บทบาทของ "มุกุทธนา"

สมมติให้ฉันชื่อมุกุทธนา เป็นผู้คัดสินการแข่งขันครั้งนี้ ฉันตัดสินใจเข้าข้างทีมนักธุรกิจ เพราะความที่เกย์รู้จักกันมาก่อน และเกย์ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากเขา ฉันเป็นคนหวัดทำโทษผู้เล่นฝ่ายครูประวิทย์บ่อย ๆ แม้ว่าความผิดนั้นจะเป็นไปโดยไม่เจตนาก็ตาม จนทำให้ผู้เล่นในทีมครูประวิทย์เสียขวัญหมดกำลังใจและเป็นฝ่ายแพ้ไป

บทบาทของ "ปริญญ์"

สมมติให้ฉันชื่อปริญญ์ เป็นหัวหน้าทีมฟุตบอลของนักธุรกิจ ฉันรู้ว่าการแข่งขันครั้งนี้มีเงินรางวัลเป็นเครื่องตอบแทน จึงต้องการที่จะได้รับชัยชนะ ก่อนการแข่งขันฉันจึงได้ไปขอร้องให้องอาจการาคณสาคัญของทีม "ลัมบอล" โดยเล่นให้แพ้ทีมของฉันทัน ซึ่งองอาจและฉันทันเคยเป็นเพื่อนกันมาก่อน องอาจตกลงฉันทันจึงได้รับชัยชนะ และฉันทันเป็นผู้ยิงประตูได้เป็นส่วนใหญ่

บทบาทของผู้เล่นทีมครูประวิทย์ 3 คน

สมมติให้ฉันเป็นผู้เล่นในทีมของครูประวิทย์ คนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รักษาประตู ส่วนอีก 2 คน เป็นผู้เล่นที่ถูกลงโทษและเสียกำลังใจ จึงต่อว่ากันเอง และมีสำนวนคอยให้กำลังใจ

บทบาทของผู้เล่นทีมนักธุรกิจ 4 คน

สมมติให้ฉันเป็นผู้เล่นทีมนักธุรกิจ โดยเป็นผู้รักษาประตูหนึ่งคน อีก 3 คน เป็นผู้เล่นคอยรับและส่งลูกฟุตบอลให้ปริญญ์เป็นผู้ยิงประตู

แผนการสอนครั้งที่ 9

เรื่อง ความรับผิดชอบ

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้มีน้ำใจนักกีฬา มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ฝึกสอน

จุดมุ่งหมาย

1. นักเรียนปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งผู้ฝึกสอน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "จิตสลิเบิน"
2. สนามาสเกตบอลในโรงยิมเนเซียม
3. ลูกบาสเกตบอล

การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ

- ก. ขั้นนำ ครูสนทนากับนักเรียน เรื่องการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ หรือ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมนี้ สังคมจะเจริญก้าวหน้า และมีระเบียบ ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน
- ข. ขั้นสอน
 1. เลือกผู้แสดงโดยวิธีหาผู้อาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดง
 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งดู และสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์
 5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคนใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที

6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
 7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 ในเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าใครเป็นผู้ขาดความรับผิดชอบ
 - 7.2 จากข้อ 7.1 เขาขาดความรับผิดชอบเรื่องใดบ้าง
 - 7.3 ถ้านักกีฬาขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ผลจะเป็นเช่นไร
 - 7.4 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของอนันต์ในตอนจบหรือไม่
 8. ครูให้นักเรียนเล่าเรื่องที่นักเรียนเคยพบคนที่ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำให้เกิดผลเสียอย่างไร
 9. ครูสรุป บุคคลทุกคนต้องมีความรับผิดชอบ จึงจะทำให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ถ้าคนไม่รับผิดชอบจะเกิดผลเสียแก่สังคม เช่น ตำรวจจราจร ถ้าไม่ปฏิบัติหน้าที่จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง
- ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ
- ง. การประเมินผล
1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ ว่านักเรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ดีเพียงใด
 2. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนว่านักเรียนเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งครูเพียงไร
 3. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นขณะร่วมกันอภิปราย นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นด้วยกับพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องที่แสดงเพียงใด

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง “คิลิเมน”

ทีมบาสเกตบอลของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ได้เข้าชิงชนะเลิศกีฬานักเรียนในเขตการศึกษาในปีนี้นักกีฬาที่มีฝีมือดี ๆ หลายคนมาร่วมทีม เช่น อนันต์ ประทัด และนเรศ จึงทำให้ทีมบาสเกตบอลทีมนี้แข็งแกร่งขึ้นมา

อนันต์ เป็นนักกีฬาที่เป็นความหวังของทีม เพราะมีชั้นเชิง และไหวพริบดีแต่มีส่วนที่ไม่ดีของเขาคือความค้อร้อน หงุดหงิด เขามักใจในฝีมือของตนมากเกินไป จนไม่ยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น เขามักจะขาดการฝึกซ้อมเสมอ ๆ เพราะคิดว่าถึงเขาจะไม่ได้ลงฝึกซ้อมร่วมกับเพื่อนในทีม ฝีมือเขาก็ยังเหนือกว่าผู้อื่นมาก เมื่อผู้ฝึกสอนถามถึงสาเหตุที่อนันต์ขาดซ้อม เขาก็ยกเหตุผลอื่น ๆ ขึ้นมาอ้างสุดแต่จะนึกได้ เพื่อให้รอดตัวทุกครั้ง บางครั้งเมื่ออนันต์มาร่วมทีมฝึกซ้อมกับเพื่อน มักจะมีกลิ่นเห่าคิดมาด้วย แม้ผู้ฝึกสอนจะตักเตือน อนันต์ก็ยังคงปฏิบัติเหมือนเดิม

ก่อนการแข่งขันวันหนึ่ง ประทัด และนเรศ เข้ามาพบกับผู้ฝึกสอน และบอกว่ามีคนมาว่าจ้างอนันต์ไม่ให้ลงแข่งขันโดยจะให้เงินจำนวนมากเป็นเครื่องตอบแทน ผู้ฝึกสอนจึงเรียกอนันต์เข้าไปถามว่าเป็นความจริงหรือไม่ อนันต์ปฏิเสธ เมื่อถึงเวลาแข่งขัน ผู้ฝึกสอนจึงจัดตัวอนันต์ลงแข่งขันในนัดนั้นด้วย ซึ่งอนันต์ก็ต้องลงแข่งขัน เพราะเกรงว่าถ้าตนไม่ยอมลงก็จะเป็นพินิจและจากการสังเกตการเฝ้าผู้ฝึกสอนจึงรู้ว่า อนันต์รับสินบนแน่นอน เพราะเขาเล่นอย่างไม่ตั้งใจ และเจตนาทำพลาดบ่อย ๆ ทั้งที่บางครั้งมีโอกาasyิงประตู แต่ก็ปล่อยให้ฝ่ายตรงข้ามแย่งลูกไปได้ผลจึงปรากฏว่า ทีมบาสเกตบอลของอนันต์เป็นฝ่ายแพ้

ผู้ฝึกสอนเรียกนักกีฬาทั้งหมดมาอบรมหลังจากเสร็จสิ้นการแข่งขัน ว่าการเป็นนักกีฬาที่แท้จริงนั้น จะต้องมีคุณสมบัติหลาย ๆ ประการ เป็นต้นว่า ต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนและทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด ต้องซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมทีม ไม่เห็นแก่ตัว ฯลฯ มิฉะนั้นการแข่งขันก็ยากที่จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ สำหรับผลการพ่ายแพ้ในวันนั้นตนทราบดีว่า มีนักกีฬาคณะหนึ่งรับสินบนจากภายนอก ถ้าใครรู้ตัวก็ขอให้เลิกประพฤติตนเช่นนี้ เพราะเป็นการกระทำที่ไม่รู้จักรักศักดิ์ศรีของตนเอง อนันต์รู้สึกตัวว่าผิด จึงลุกขึ้นและกล่าวขอโทษผู้ฝึกสอนและผู้เล่นอื่น ๆ ในทีมและให้สัญญาว่าจะไม่ประพฤติตนเช่นนี้อีก

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "อนันต์"

สมมติให้ฉันชื่ออนันต์ ฉันเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลร่วมทีมเดียวกันกับประทีปและนเรศ ฉันมีนิสัยค้อร้อน และทนงตัวว่ามีฝีมือเหนือกว่าคนอื่น ฉันขาดซ้อมเสมอ เพราะคิดว่าถึงฉันไม่ซ้อม ฉันก็เก่งกว่าคนอื่น เมื่อผู้ฝึกสอนถามว่าทำไมฉันจึงขาดซ้อม ฉันจะหาเหตุผลอื่นมาอ้างแล้วแต่จะนึกได้ เพื่อให้รอดตัวไป บางครั้งฉันมาซ้อมผู้ฝึกสอนได้กลิ่นเหงื่อจากปากฉัน จะเตือนฉันแต่ฉันก็ยังคงปฏิบัติตัวเหมือนเดิม

มีคนมาว่าจ้างไม่ให้ฉันลงแข่งขันเพื่อให้ทีมของฉันแพ้ ฉันตกลง แต่ประทีปและนเรศ รู้ความลับของฉันจึงนำไปบอกกับผู้ฝึกสอน เมื่อผู้ฝึกสอนจะเรียกฉันไปตามแต่ฉันก็ปฏิเสธ ในการแข่งขันผู้ฝึกสอนให้ฉันลงแข่งด้วย ฉันจำใจต้องลงแข่งขัน เพราะเกรงจะมีพินิจ และการแข่งขันครั้งนี้ทีมของฉันแพ้ หลังการแข่งขันผู้ฝึกสอนเรียกนักกีฬาไปอบรม ฉันรู้สึกผิด จึงกล่าวคำขอโทษผู้ฝึกสอนและผู้เล่นคนอื่น ๆ และสัญญาว่าจะไม่ทำเช่นนั้นอีก

บทบาทของ "ประทีป"

สมมติให้ฉันชื่อประทีป เป็นผู้เล่นคนหนึ่งของทีมของอนันต์ เมื่อฉันรู้ว่าว่าอนันต์รับสินบนจากคนภายนอก ฉันและนเรศ ผู้เล่นในทีมเดียวกันจึงชวนกันไปแจ้งข่าวนี้แก่ผู้ฝึกสอน

บทบาทของ "นเรศ"

สมมติให้ฉันชื่อนเรศ เป็นผู้เล่นคนหนึ่งของทีมบาสเกตบอลซึ่งมีอนันต์และประทีปเป็นผู้เล่นในทีมเดียวกันฉันและประทีปทราบข่าวว่าอนันต์รับสินบนจากคนภายนอก จึงชวนกันไปแจ้งข่าวให้ผู้ฝึกสอนทราบ

บทบาทของผู้ฝึกสอน

ผมทำให้ฉันเป็นผู้ฝึกสอนนักกีฬาบาสเกตบอล ซึ่งมีนักกีฬาในทีมคือ อนันต์ ประทัด และนเรศ เป็นนักกีฬาคนสำคัญในทีม เมื่อฉันเห็นอนันต์มาฝึกซ้อม ฉันจึงถามเขาว่าทำไมจึงขาดซ้อมบ่อย ฉันฟังคำแก้ตัวของเขา และเตือนเขาเรื่องการซ้อม และเมื่อประทัด และนเรศมาบอกข่าวเรื่องอนันต์รับสินบนจากคนภายนอก ฉันจึงต้องให้ออนันต์ลงแข่งขันด้วย และเมื่อเห็นการเล่นของเขา ฉันก็รู้ทันทีว่าเขารับสินบนมาจริง ๆ ทีมของฉันจึงแพ้

หลังจากการแข่งขัน ฉันเรียกนักกีฬามาอบรมให้รู้หน้าที่และบทบาทที่แท้จริงของนักกีฬา และพูดเป็นห่วงว่าฉันรู้ดีว่าวันนี้ทั้งฉันและเพราะใครรับสินบนมา จนในที่สุดอนันต์รู้สึกผิด จึงพูดขอโทษฉันและเพื่อน ๆ พร้อมทั้งให้สัญญาว่าจะไม่ทำเช่นนั้นอีก ซึ่งฉันก็พอใจที่เขารู้สึกตัว

6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
 7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปในข้อต่อไปนี้
 - 7.1 ผลของการถ่ายทอดครั้งนี้เกิดขึ้นเพราะเหตุใด
 - 7.2 พงศาวดารมีข้อเสียอย่างไรบ้าง
 - 7.3 นักกีฬาที่ทำหน้าที่ดีที่สุดคือใคร และหน้าที่ที่ดีที่สุดนั้นคืออะไร
 - 7.4 นักเรียนคิดว่าการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทำให้เกิดผลเสียอย่างไร
 8. กรุให้นักเรียนยกตัวอย่าง นักกีฬาที่นักเรียนชอบและบอกว่า นักกีฬานั้นคืออะไร
 9. กรุสรุป ในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะย่อมต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกคนและต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้นอย่างเต็มความสามารถ
- ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ
- ง. การประเมินผล
1. สังเกตจากการให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกันของนักเรียนขณะแสดงบทบาทสมมติ
 2. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง “การวางเดิม” นักเรียนได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เพียงใด
 3. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นขณะร่วมกันอภิปราย นักเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือทำงานกับผู้อื่น และต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุทธหรือไม่ เพียงใด

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง “คาราควณเฒ่า”

พงษ์ปิยะ เป็นนักฟุตบอลทีมนักเรียนไทย ผ่านการแข่งขันในต่างประเทศมาหลายครั้ง ในการแข่งขันทุกครั้งเขาเป็นกัปตันสำคัญที่นำชัยชนะมาสู่ทีมของตน ขณะนี้ชื่อเสียงของเขา กำลังโด่งดังในวงการฟุตบอล เขามักจะได้รับเชิญไปร่วมแข่งขันกับทีมอื่น ๆ อยู่เสมอ เมื่อใดที่เขาได้รับเชิญไปแข่งขัน เขาจะเป็นคนสุดท้ายที่ไปถึงสนามแข่งขัน ทั้งนี้เพื่อสร้างจุดเด่น และให้ทุกคนเห็นความสำคัญของตน

การแข่งขันในวันนี้เป็นการแข่งขันฟุตบอลการกุศล พงษ์ปิยะได้รับเชิญเข้าร่วมทีมด้วย โดยมีอาจารย์เชิดศักดิ์ เป็นผู้ฝึกสอน มันก็พาในทีมเดียวกัน คือ สมเจตน์ นัฐพล และรณภพ และเหตุการณ์ก็เป็นเหมือนเดิม นักกีฬาคนอื่นมาพร้อมแล้วขาดพงษ์ปิยะคนเดียว อาจารย์เชิดศักดิ์ เริ่มหงุดหงิด เมื่อเห็นคู่แข่งลงสนามเรียบร้อยแล้ว รณภพเห็นดังนั้นจึงบอกผู้ฝึกสอนให้จัดผู้เล่นคนอื่นลงไปแทนก่อน แต่อาจารย์เชิดศักดิ์ บอกให้รอต่อไปอีกกระยะหนึ่ง พอได้เห็นพงษ์ปิยะเดินเข้ามา จึงบอกให้พงษ์ปิยะรีบไปเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดแข่งขัน และบอกแผนการเล่นให้ผู้เล่นทุกคนทราบ

สำหรับการแข่งขันในวันนี้ พงษ์ปิยะไม่ได้เล่นตามแผนของผู้ฝึกสอนเลย จึงทำให้การประสานงานในทีมเสียไป เมื่อใดที่พงษ์ปิยะได้รับลูกบอลที่เพื่อนส่งมาให้ เขาจะเลี้ยงลูกบอล และพยายามจะทำประตูเสียเอง เพื่อโชว์ลวดลายในการเล่นแต่ก็ถูกฝ่ายตรงข้ามสกัดกั้นไว้ได้ทุกครั้ง สมเจตน์ และนัฐพล ซึ่งเล่นอยู่ใกล้ ๆ จึงถามว่า ทำไมไม่เล่นตามแผนของผู้ฝึกสอนได้สิ่งไว้ ถ้าขึ้นเล่นอย่างนี้ต่อไป ทีมของเราต้องแพ้แน่ ๆ พงษ์ปิยะกลับตอบว่า ตนจะเชื่อฟังก็เฉพาะผู้ฝึกสอนระดับทีมชาติเท่านั้น สมเจตน์ นัฐพล และรณภพจึงปรึกษากันหาทางแก้ไข เกมการเล่นใหม่ เพื่อแก้สถานการณ์ให้ดีขึ้น แต่ก็ไม่ได้ผล เพราะหมดเวลาการแข่งขัน ผลจึงปรากฏว่า ทีมฟุตบอลของผู้ฝึกสอนเชิดศักดิ์เป็นฝ่ายปราชัยไป

อาจารย์เชิดศักดิ์ บอกนักกีฬาทุกคนว่า ไม่ต้องเสียใจ เมื่อสู้เขาไม่ได้ ก็ต้องยอมรับที่เราแพ้ ทุกคนได้ทำดีที่สุดแล้ว และหันมาขอบคุณ พงษ์ปิยะ ที่ได้มาร่วมทีมในวันนี้ และแผนที่พงษ์ปิยะจะรู้สึกตัวว่าตนเป็นผู้ฝึก กลับโยนความผิดไปให้ผู้อื่น โดยบอกกับอาจารย์เชิดศักดิ์ว่านักกีฬาในทีมของเราวันนี้ยังไม่ดีนัก ความสามารถเฉพาะตัวยังมีน้อย ต้องฝึกซ้อมให้มากกว่านี้ ซึ่งอาจารย์เชิดศักดิ์ก็มีให้พูดอะไร นอกจากพยักหน้ารับฟัง

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "พงษ์พิยะ"

สมมติให้ฉันชื่อพงษ์พิยะ เป็นคารารับเชิญในการแข่งขันครั้งนี้ ฉันไปถึงสนามแข่งขันเป็นคนสุดท้าย เมื่อผู้ฝึกสอนเชิดศักดิ์ บอกให้ฉันไปเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย แล้วฉันจึงมาฟังแผนการเล่นจากผู้ฝึกสอน ร่วมกับสมเจตน์ นัฐพล รณภพ ผู้ร่วมทีม แต่ในการแข่งขันฉันไม่ได้เล่นตามแผน เมื่อฉันได้ลูกบอลจากเพื่อนฉันจะเลี้ยงลูกและพยายามเข้าไปยังประตูเสียเอง แต่ก็ถูกสกัดกั้นจากฝ่ายตรงข้ามไว้ทุกครั้ง เมื่อสมเจตน์ และ นัฐพล ถามว่า ทำไมฉันจึงไม่เล่นตามแผนที่ผู้ฝึกสอนบอก ฉันตอบว่า ฉันจะเฝ้าระวังเฉพาะผู้ฝึกสอนระดับทีมชาติเท่านั้น และเมื่อทีมของฉันแพ้ ฉันโยนความผิดไปให้ผู้เล่นคนอื่น ๆ ว่าเล่นไม่ดี และบอกผู้ฝึกสอนก่อนจากกันว่า นักกีฬาเหล่านี้ ต้องฝึกซ้อมให้มากกว่านี้

บทบาทของ "รณภพ"

สมมติให้ฉันชื่อรณภพ เป็นนักกีฬาฟุตบอลคนหนึ่ง ซึ่งมีเชิดศักดิ์ เป็นผู้ฝึกสอนผู้เล่นในทีมเดียวกัน มีสมเจตน์ นัฐพล และ พงษ์พิยะ ก่อนการแข่งขันขณะที่รณภพอยู่ ฉันบอกให้ผู้ฝึกสอนจัดตัวผู้เล่นอื่นลงแทน แต่ผู้ฝึกสอนบอกให้รณภพก่อน เมื่อพงษ์พิยะมาถึงฉันฟังแผนการเล่นจากผู้ฝึกสอน แล้วจึงลงแข่งขัน เมื่อเห็นพงษ์พิยะเล่นไม่เป็นไปตามแผน ก็เลี้ยงลูกและพยายามยิงประตูเสียเองทุกครั้ง ฉัน นัฐพล และสมเจตน์ ก็พยายามปรึกษากันและหาวิธีแก้ไขการเล่น แต่ไม่ได้ผล ทีมของฉันเป็นฝ่ายแพ้ไป

บทบาทของ “นั้ฐพล”

สมมติให้ฉันื่อนั้ฐพล เป็นนักกีฬาฟุตบอลคนหนึ่งในทีมเกี่ยวกับ รณพ สมเจตน์ และพงษ์วิยะ ในขณะที่แข่งขันฉันส่งลูกให้พงษ์วิยะ แต่เมื่อเห็นเขาชอบเลี้ยงลูกฟุตบอลเพื่อเข้าไปยิงประตูเอง ทุกครั้ง โดยไม่ยอมส่งให้ผู้อื่น ฉันและสมเจตน์ จึงถามด้วยคำถามเดียวกันว่า ทำไมจึงไม่เล่นตามแผนที่ผู้ฝึกสอนบอกไว้ เมื่อได้รับคำตอบฉันและเพื่อน จึงปรึกษากันแก้ไขวิธีการเล่น แต่ก็ไม่ได้ผล ทีมของฉันจึงแพ้

บทบาทของ “สมเจตน์”

สมมติให้ฉันื่อนั้ฐพล เป็นนักกีฬาฟุตบอลคนหนึ่งในทีมเกี่ยวกับ รณพ นั้ฐพล และพงษ์วิยะ ฉันฟังแผนการเล่นจากผู้ฝึกสอน ก่อนและลงสู่สนาม ขณะทำการแข่งขันฉันเห็นพงษ์วิยะไม่เล่นตามแผน เขาเลี้ยงลูกอยู่คนเดียวเพื่อจะเข้าไปทำประตู โดยไม่ยอมส่งให้ใคร ฉันและนั้ฐพล จึงถามว่าทำไมเขาจึงไม่เล่นตามแผนของผู้ฝึกสอน เมื่อได้รับคำตอบฉัน นั้ฐพล และรณพ จึงปรึกษากันหาทางแก้ไขแต่ก็ไม่ได้ผล ทีมของฉันจึงแพ้

บทบาทของ “เชิดศักดิ์”

สมมติให้ฉันื่อนั้ฐพล เป็นผู้ฝึกสอนนักกีฬาฟุตบอล ผู้เล่นในทีมมี รณพ สมเจตน์ นั้ฐพล และพงษ์วิยะ คารารับเชิญ ฉันรอคอยพงษ์วิยะด้วยความกระตือรือร้นที่เขามาช้า ในขณะที่ทุกคนมาพร้อมแล้ว เมื่อรณพบอกให้ฉันจัดผู้เล่นคนอื่นเล่นแทนพงษ์วิยะก่อน ฉันก็บอกว่าให้รออีกสักกระยะหนึ่ง เมื่อพงษ์วิยะเดินเข้ามา ฉันบอกให้เขาไปเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย และเรียกมาฟังแผนการเล่น

หลังจากทีมของฉันแพ้ ฉันขอบคุณพงษ์วิยะที่มาร่วมทีม และบอกผู้เล่นคนอื่นไม่ให้เสียใจเมื่อพงษ์วิยะแนะนำให้ฉันฝึกซ้อมผู้เล่นให้มากกว่านี้ฉันหยักหน้ารับฟัง

บทบาทของผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม 4 คน

สมมติให้ฉันเป็นผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามกับพงษ์ปิยะ รวม 4 คน
เพื่อนคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รักษาประตู ผู้เล่นหนึ่งสามารถ
นำลูกฟุตบอลไปยังประตูฝ่ายตรงข้ามได้ 1 ลูก และผู้เล่น
อีก 2 คน ทำหน้าที่สกัดกั้นการยิงประตูของพงษ์ปิยะ

แผนการเล่นครั้งที่ 11

เรื่อง การควบคุมความประพฤติของตนเองทั้งกาย วาจา ใจ

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิรรมยอก ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬาเป็นทั้งผู้เล่น ผู้ดูกีฬาที่สามารถควบคุมอารมณ์ และความประพฤติของตนเองได้ทั้งกาย วาจา ใจ คือต้องมีความอดทน ออกล้น ไม่โต้ตอบ ในขณะที่กำลังแข่งขัน และดูกีฬา

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ และความประพฤติของตนเองได้นั้น คืออย่างไร
2. ให้นักเรียนบอกผลที่ได้รับจากการสามารถควบคุมอารมณ์ และความประพฤติของตนเองได้ทั้งในฐานะของผู้เล่น และผู้ดูกีฬา
3. ให้นักเรียนสามารถนำลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬานี้ไปปฏิบัติ ได้ในชีวิตประจำวัน

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ขอสนุกด้วยคน"
2. สนามาสเทศบอลในโรงยิมฯ
3. ลูกบาสเกตบอล แก้วน้ำ ถังน้ำดื่ม ก้อนน้ำแข็งและเศษกระดาษ
4. ฝ้านั่ง

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

- ก. ขั้นนำ ครูเล่าประสบการณ์ที่เคยพบเห็นนักกีฬาชกต่อยกันในขณะทำการแข่งขันให้นักเรียนฟัง ซึ่งเป็นผลจากการไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง
- ข. ขั้นสอน
 1. เลือกผู้แสดงโดยวิธีหาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง
 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง

3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งดู และสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์
 5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทของแต่ละคน ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที
 6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
 7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 นักเรียนคิดว่ารหัสลับเป็นผู้ฝึกสอนปฏิบัติตนถูกต้องหรือไม่
 - 7.2 ยศและสาโรจน์ เป็นคนเช่นไร
 - 7.3 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของยศและสาโรจน์หรือไม่
 - 7.4 ในฐานะของผู้ที่นักเรียนคิดว่า ควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม
 - 7.5 จำเป็นหรือไม่ที่ผู้เล่นและผู้ดูและผู้ฝึกสอนต้องควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 8. ครูให้นักเรียนอภิปรายสาเหตุของการทะเลาะวิวาทกันในการแข่งขันกีฬา
 9. ครูสรุป นักเรียนควรจะต้องรู้ว่าการแข่งขันกีฬานั้น ต้องมีการกระทบกระทั่งกันซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้น จำต้องมีความอดทน อดกลั่น และควบคุมอารมณ์ของตนได้
- ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ
- ง. การประเมินผล
1. นักเรียนบอกได้ว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์และความประพฤติของตนเองได้ทั้งกาย วาจา ใจ นั้นคืออะไร

2. นักเรียนบอกผลที่ได้รับจากการสามารถควบคุมอารมณ์และความประพฤติของตนเองได้ ทั้งในฐานะผู้เล่นและผู้ถูกพิพากษาได้
3. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นขณะทำการอภิปราย นักเรียนเห็นด้วยกับการเป็นผู้เล่นและผู้ถูกพิพากษาที่ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์และความประพฤติของตนเอง

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง "ขอสนุกด้วยกัน"

ขณะที่ทุกครั้งที่เวลาในการแข่งขันบาสเกตบอลระหว่างโรงเรียน นักกีฬาทั้งสองฝ่ายเดินเข้าไปค้ำน้ำยั้งที่จัดเตรียมไว้ให้สำหรับนักกีฬาของแต่ละฝ่าย ซึ่งก่อนหน้าจะหมดเวลาครั้งแรก นักกีฬาทั้งสองฝ่าย แข่งขันกันอย่างรวดเร็วและน่าดูมาก เพราะเป็นทีมที่มีฝีมือทัดเทียมกัน เกมการเล่นจึงค่อนข้างรุนแรง มีการกระทบกระแทกกันบ้างตามลักษณะของการแข่งขัน นักกีฬาทีม ก. 2 คน คือ วินัยและวีระพงษ์ ได้รับบาดเจ็บจากการแข่งขัน จนต้องออกไปพักข้างสนาม สร้างความไม่พอใจให้กับรหัสผู้ฝึกสอนทีม ก. และกองเชียร์ทีม ก. เป็นอย่างยิ่ง รหัสเข้าไปต่อว่าผู้ตัดสินว่าตัดสินไม่ทันเกม ทำให้ผู้เล่นของตนบาดเจ็บไปถึง 2 คน ถ้ารู้ตัวว่าไม่มีความสามารถก็ไม่ควรจะมาตัดสิน พอตัดสินอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ช่วยเดินเข้ามาถามว่าเกิดอะไรขึ้น ผู้ฝึกสอนจึงเดินไป นั่งประจำที่

ตลอดเวลาที่หยุดพักการแข่งขัน กองเชียร์ของทีม ก. จะส่งเสียงเชียร์ก่อกวนความรู้สึกของผู้เล่นทีม ข. อยู่ตลอดเวลา บางคนก็เอาเศษกระดาษหรือก้อนน้ำแข็งแอบขว้างใส่ผู้เล่นของทีม ข. แต่นักกีฬาทีม ข. ก็พยายามหลบหลีก และไม่โต้ตอบ ขณะที่กรรมการจับเวลา กกดัญญาให้เริ่มเล่น ยศ และสาโรจน์ นักกีฬาทีม ข. (ที่เคยปะทะกับวินัย และวีระพงษ์ จนฝ่ายหลังได้รับบาดเจ็บ ทั้ง 2 คน) กำลังเดินเอาแก้วน้ำไปเก็บ ยศถูกคนดูฝ่ายทีม ก. สองคนซึ่งกำลังยืนมองคอยหาโอกาสอยู่ก่อนแล้ว เข้ามารุมชกหน้าอย่างแรง พร้อมกับพูดว่า "ล้อเกวียนก็ใช้ไหม" สาโรจน์เห็นเช่นนั้นก็ทำท่าจะโต้ตอบบ้าง แต่ผู้ฝึกสอนหันมาเห็นเข้าพอดี จึงห้ามไว้และบอกให้ผู้ดูคนนั้นกลับไปนั่งที่ สาโรจน์เข้าไปถามยศว่าเจ็บมากหรือเปล่า ยศบอกว่าไม่เป็นไรพอทนได้ สาโรจน์เฝ้ามือไปและหลังยศเบา ๆ และกอดคอยศเดินเข้าสู่สนามแข่งขันต่อไป

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "ระหัด"

สมมติให้ฉันชื่อระหัด เป็นผู้ฝึกสอนบาสเกตบอลทีม ก. เมื่อผู้เล่น 2 คนในทีมได้รับบาดเจ็บ ฉันจึงเดินเข้าไปบอกว่า ผู้ตัดสินว่าเขาตัดสินไม่ทันเกม ทำให้เกิดความรุนแรงขึ้น ถ้ารู้ตัวว่าไม่มีความสามารถก็ไม่ควรทำหน้าที่นี้ เมื่อมีผู้ช่วยผู้ตัดสินเดินเข้ามาขัดจังหวะ ฉันจึงเดินกลับไปที่เดิม

บทบาทของ "วินัย"

สมมติให้ฉันชื่อวินัย นักกีฬาบาสเกตบอลทีม ก. ซึ่งเมื่อมีการปะทะกัน ฉันถูกยัดซึ่งเป็นผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามขณะแย่งลูกบาสเกตบอล จนฉันได้รับบาดเจ็บและต้องออกจากการแข่งขัน

บทบาทของ "วีระพงษ์"

สมมติให้ฉันชื่อวีระพงษ์ นักกีฬาบาสเกตบอลทีม ก. ซึ่งถูกคู่ต่อสู้คือสโมสรโรงกระแทกจนได้รับบาดเจ็บและต้องออกจากการแข่งขัน พร้อม ๆ กับวินัย

บทบาทของ "ยศ"

สมมติให้ฉันชื่อยศ เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลทีม ข. ทีมเดียวกับสโมสร โรง กระแทกฉันกับวินัยเกิดชนกันอย่างแรงจนวินัยได้รับบาดเจ็บ ต้องออกจากการแข่งขัน ขณะที่ได้ยินเสียงสัญญาณให้เริ่มแข่งขันต่อ หลังจากเวลาหยุดพักหมดลง ฉันเดินนำหน้าสโมสรเพื่อเอาแก้วน้ำไปเก็บ แต่ฉันถูกคนดูทีม ก. สองคนซึ่งคอยหาโอกาสจะทำร้ายฉันอยู่ริมชกที่โบหน้าอย่างแรง ฉันยังไม่ทันจะได้ตอบผู้ฝึกสอนของฉันหันมาเห็นพอดี จึงห้ามไว้ และบอกคนดูที่เข้ามาทำร้ายฉันให้กลับออกไปเสีย

บทบาทของ "สาโรจน์"

สมมติให้ฉันเป็นสาโรจน์ เป็นนักกีฬาทีม ข. ในการแข่งขัน และวีระพลวิ่งชนกันในขณะแย่งลูกบาสเกตบอล วีระพลได้รับบาดเจ็บจนต้องออกจากการแข่งขัน และเมื่อได้ยินสัญญาณให้เริ่มแข่งขันต่อไป หลังจากเวลาหยุดพักครึ่งให้หมดลง ฉันเดินตามหลังยก เพื่อเอาแก้วน้ำไปเก็บ ฉันเห็นคนคู่ฝ่ายทีม ก. 2 คนเข้ามาทำร้ายยศ ฉันจึงเข้าไปหวังจะช่วยยกก็ได้ตอบกับคู่ 2 คนนั้น แต่ผู้ฝึกสอนได้ห้ามไว้เสียก่อน ฉันจึงถามยศว่า เขาเจ็บมากไหม เมื่อยศตอบว่าไม่เป็นไร ฉันจึงเอื้อมมือไปตบหลังยศเบา ๆ และกอดคอเขาเดินเข้าสู่สนามเพื่อทำการแข่งขันต่อไป

บทบาทของคู่ 2 คน

สมมติให้ฉันเป็นคนคู่ฝ่ายที่เอาใจช่วยทีม ก. 2 คน ฉันเข้าไปทำร้ายผู้เล่นทีม ข. เพราะไม่พอใจที่ผู้เล่นทีม ข. ที่เล่นแรงจนทำให้ผู้เล่นฝ่ายของตน คือ วินัย และวีระพลบาดเจ็บจนต้องออกจากการแข่งขัน ฉันและเพื่อนอีกคนหนึ่ง จึงเข้าไปยืนอยู่ใกล้ ๆ กับผู้เล่นของทีม ข. ซึ่งกำลังก้มหน้าอยู่เพื่อหาโอกาสทำร้ายยศและสาโรจน์ เป็นการแก้แค้นแทนเพื่อน ขณะที่ยศและสาโรจน์เดินเอาแก้วน้ำมาเก็บ ฉันและเพื่อนจึงเข้าไปขกหน้ายศ ซึ่งเฝ้าหน้าสาโรจน์และตั้งใจจะทำร้ายสาโรจน์ด้วย แต่ผู้ฝึกสอนเข้ามาห้ามไว้ก่อน

บทบาทของกองเชียร์ทีม ก. 2 คน

สมมติให้ฉันเป็นกองเชียร์ทีม ก. ฉันและเพื่อน ๆ 2 คน ไม่พอใจการที่ผู้เล่นฝ่ายของฉันได้รับบาดเจ็บขณะหยุดพักครึ่งเวลาแรก ฉันและเพื่อนจึงส่งเสียงเชียร์ก่อกวนความรู้สึกละเอียดของทีม ข. พร้อมกับขว้างเศษกระดาษและก้อนน้ำแข็งใส่ผู้เล่นทีม ข. อีกด้วย ทั้ง ๆ ที่ผู้เล่นทีม ข. ก็ไม่ได้โต้ตอบ

แผนการสอนครั้งที่ 12

เรื่อง การควบคุมความประพฤติของตนเองทั้งกาย วาจา ใจ

เวลา 30 -- 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้มีน้ำใจนักกีฬา เป็นผู้มีการยาทในการเล่น และดูกีฬา

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนบอกลักษณะมารยาทในการเล่นและดูกีฬาได้
 2. เพื่อให้นักเรียนบอกความสำคัญของการเป็นผู้เล่นและผู้ดูกีฬาที่มีมารยาท
 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬานี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

- สื่อการเรียนรู้
1. เอกสารเรื่องใช้บทบาทสมมติเรื่อง "กรรมของเราแท้ ๆ"
 2. โต๊ะแข่งขันเทเบิลเทนนิสใช้สถานที่ในโรงยิมเนยาสระแสง
 3. ลูกบ๊อง และไม้บ๊อง

การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ

- ก. ขั้นนำ ครูเล่าเรื่องการเขี่ยรักกีฬามีประโยชน์อย่างไร
- ข. ขั้นสอน
 1. เลือกผู้แสดงโดยวิธีหาผู้อาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดง
 2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งดูและสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์
 5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคนใช้เวลาประมาณ 15 -- 20 นาที

6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 นักเรียนคิดว่าก๊วยตวรปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับชื่อว่าเป็นนักกีฬาที่มีฝีมือ
 - 7.2 นักเรียนคิดว่าถ้านักเรียนเป็นชาติชายนักเรียนจะได้ตอบการกระทำของก๊วยหรือไม่
 - 7.3 ถ้าชาติชายไม่ควบคุมอารมณ์จะเกิดเหตุการณ์ต่อไปอย่างไร
 - 7.4 นักเรียนคิดว่า เพื่อนของก๊วยควรปรับปรุงนิสัยของตนในฐานะเป็นผู้ใหญ่อังไร
 - 7.5 นักเรียนเห็นว่าผู้ฝึกสอนสมควรที่จะใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพในการอบรมนักกีฬาหรือไม่
8. ครูให้นักเรียนที่เกยเล่นกีฬา แล้วถูกกระแทกกระแทกขณะอยู่ในเกมการแข่งขัน ออกมาเล่าว่า เขามีความรู้สึกอย่างไร
9. ครูสรุป ทั้งผู้เล่นและผู้ถูกฝึกควรจะมีมารยาทในการเล่นและถูกฝึก คือ อดทนและรู้จักควบคุมอารมณ์ในขณะที่มีเกมการแข่งขัน

ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

ง. ขั้นประเมินผล

1. ใช้การถาม-ตอบให้นักเรียนบอกมารยาทของการเล่นและการถูกฝึก
2. นักเรียนบอกความสำคัญของการเป็นผู้เล่นและผู้ถูกฝึกที่มีมารยาทได้
3. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย นักเรียนเห็นด้วยกับลักษณะความมีน้ำใจนี้ คือ ผู้เล่นและผู้ถูกฝึกต้องเป็นผู้มีมารยาท

เอกสารเรื่องอื่น เรื่อง "กรรมของเราแต่ ๖"

ก้อยเป็นนักเรียนชั้น ม.1/1 เป็นคนมีนิสัยใจร้อน โมโหง่ายเขาเป็นนักกีฬา เทเบิลเทนนิสมือหนึ่งของห้อง วันหนึ่งครูพลศึกษาเรียกให้ก้อยไปสาธิตการแข่งกันเทเบิลเทนนิสให้นักเรียนห้องอื่นๆ ผู้แข่งขันที่ได้รับเลือกให้เป็นคู่สาธิตคู่กับก้อย คือ ชาคีชายซึ่งเป็นนักกีฬา เทเบิลเทนนิสที่มีฝีมือหักเหียวกันเรียนอยู่ชั้น ม.1/2 แต่ชาคีชายเป็นคนใจเย็น สุขุม รอบคอบ ยิ้มง่าย และเป็นที่รักของเพื่อน ๆ ห้องเดียวกัน

ในการสาธิตครั้งนี้มีเพื่อนจากห้องอื่น ๆ มาชมกันมากเพราะผู้สาธิตเป็นดาวรุ่งทั้งคู่ เมื่อการแข่งขันเริ่มขึ้น ครูพลศึกษาคนนั้นเป็นผู้ตัดสิน ก้อยเป็นฝ่ายเสิร์ฟลูกก่อน ชาคีชายรับได้ และตีลูกกลับไปที่ก้อย ก้อยได้จังหวะตีลูกใส่ชาคีชายอย่างแรงจนชาคีชายไม่สามารถจะรับได้ ก้อยยิ้มด้วยความลำพองใจ ชาคีชายได้โอกาสบ้าง จึงตีลูกโต้ตอบไปยังแดนของก้อย ลูกปิงปองกระเด็นไปถูกหน้าก้อยอย่างแรง ก้อยโมโหมากขว้างไม้ตีปิงปองลงบนโต๊ะ เค็มปรีเข้ามาหาชาคีชาย จับคอเสื้อชาคีชายกระซอกและบอกว่าชาคีชายว่าไม่มีมารยาทในการเล่น ชาคีชายอธิบายให้ก้อยฟังว่า มันเป็นเพียงเกมการแข่งขัน ตนไม่มีเจตนาเช่นนั้น พร้อมกับกล่าวขอโทษก้อย กณฐุทีเข้ามาเป็นกำลังให้ก้อย ตะโกนบอกก้อยให้จัดการกับชาคีชาย ก้อยบอกกับชาคีชายว่าเย็นนี้ให้ไปพบกันที่หลังโรงเรียนจะได้รู้ว่าใครเก่งกว่าใคร ชาคีชายยังไม่ได้ตอบรับหรือปฏิเสธ ครูพลศึกษาที่เป็นผู้ตัดสินเห็นเหตุการณ์เป็นเช่นนั้นจึงร้องห้าม และพูดว่าก้อยว่าทำตัวเป็นอันธพาล และให้ยุติการแข่งขัน และบอกให้กณฐุทีแยกย้ายกันกลับห้องเรียนตนเอง

บทบาทรู้แสดง

บทบาทของ "ก้อย"

สมมติให้ฉันชื่อก้อยเป็นนักกีฬาเทเบิลเทนนิสมือหนึ่งของห้อง ม.1/1 ฉันมีนิสัยขี้โมโหใจร้อน เมื่อครูพลศึกษา บอกให้ฉันไปสาธิตการแข่งขันทิงปองให้นักเรียนห้องอื่น ๆ ดูคนที่ได้รับเลือกมาสาธิตอยู่กับฉันชื่อชาติชาย ขณะเริ่มแข่งขันกันเป็นฝ่ายเสิร์ฟก่อน เมื่อชาติชายตีลูกปิงปองกลับมาหาฉันได้จังหวะฉันจึงตีลูกปิงปองกลับไปอย่างแรงจนชาติชายรับไม่ได้ ฉันยิ้มด้วยความภูมิใจ เมื่อการแข่งขันเริ่มต่อไปอีกฉันและชาติชายที่ลูกปิงปองโต้ตอบกันไปมาอย่างน่าดูเมื่อชาติชายตีลูกปิงปองกลับมาอย่างแรง ลูกกระเด็นถูกหน้าฉันฉันขว้างไม้ตีปิงปองลงบนโต๊ะอย่างแรง และเดินเข้าไปจับคอเสื้อชาติชายกระซอกพร้อมบอกว่าเขาไม่มีมารยาทแม้ชาติชายจะชี้แจงว่าไม่ได้เจตนา และขอโทษฉัน ฉันก็ยังไม่หายโมโห มีคนดูซึ่งเป็นเพื่อนของฉัน อะโกนบอกให้ฉันจัดการกับเขา ฉันจึงทำให้เขาไปพบฉันหลังโรงเรียน หลังจากเลิกเรียนแล้ว เพื่อตัดสินว่าใครแพ้ว่ากัน เมื่อครูพลศึกษาเห็นการกระทำของฉันจึงไม่พอใจและกำหนดโทษอย่างแรงและบอกให้ฉันกลับไปยังห้องเรียน ฉันจึงเดินออกไปอย่างหัวเสีย

บทบาทของ “ชาติชาย”

สมมติให้ฉันชื่อชาติชาย เป็นนักกีฬาเทเบิลเทนนิส ที่มีฝีมือหนึ่ง
ของห้อง น.1/2 ซึ่งได้รับเลือกให้เป็นผู้จัดการแข่งขัน
เทเบิลเทนนิสคู่กับก้อย เมื่อเริ่มการแข่งขัน ก้อยเสิร์ฟลูกปิงปอง
มา ฉันรับไว้และให้ลูกปิงปองกลับไปที่ ก้อยเสิร์ฟลูกอย่างแรงจน
ฉันรับไม่ได้ การเล่นเริ่มต่อไป ฉันและก้อยที่ลูกปิงปองโต้กัน
ไปมาได้อย่างน่าดู เมื่อได้จังหวะฉันจึงส่งลูกปิงปองไปหา ก้อย
โดยไม่เจตนา ลูกปิงปองกระเด็นไปถูกใบหน้าที่ก้อยอย่างแรง
ก้อยขว้างไม้ปิงปองลงบนโต๊ะและเดินรี่เข้ามาจับคอเสื้อฉัน
และกระชากอย่างแรง และว่าฉันไม่มีมารยาท ฉันบอกก้อยว่า
ฉันไม่ได้เจตนาและกล่าวขอโทษก้อย แต่ก้อยก็ยังไม่หายโมโห
กลับนัดฉันให้ไปพบหลังโรงเรียนตอนเย็นหลังจากโรงเรียน
เลิกแล้ว เพื่อจัดการกับฉันต่อไป ฉันยังไม่หัดตอบรับหรือ
ปฏิเสธครูพลศึกษาได้เข้ามาห้ามไว้ก่อนและตำหนิก้อยหลายคำ
แล้วจึงบอกให้ฉันกลับไปเข้าชั้นเรียน

บทบาทของครูพลศึกษา

สมมติให้ฉันเป็นครูพลศึกษา ซึ่งบอกให้ก้อยและชาติชายมาสาธิต
การแข่งขันปิงปองให้นักเรียนห้องอื่นๆ เพราะทั้งคู่มีฝีมือ
ใกล้เคียงกัน ฉันทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินด้วย เมื่อเห็นก้อยเข้าไป
ทำร้ายและตีทนายชาติชายหลังจากที่ชาติชายเสิร์ฟลูกปิงปอง
ไปถูกหน้าก้อยแล้วฉันจึงยุติการแข่งขัน และตำหนิการกระทำ
ของก้อยด้วยคำที่รุนแรงหลายคำและบอกให้นักเรียนกลับไป
ยังห้องเรียนของตน

บทบาทของผู้ฝ้ายก่อน 4 คน

สมมติให้ฉันทน์เป็นเป็นคนดู นั่งดูการสาธิตอยู่กับเพื่อน ๆ อีก 3 คน
ฉันทน์เป็นเพื่อนของก้อย จึงเฝ้าใจช่วยก้อยเมื่อเห็นก้อยถูกชาติชาย
ตีถูกบ๊องปองใส่หน้าและขณะที่ก้อยกระชากคอเสื้อชาติชายนั้น
ฉันทะ โจนบอกก้อยให้จัดการกับชาติชายทันที

แผนการสอนครั้งที่ 13

เรื่อง การต่อสู้ด้วยวิถีทางของการกีฬา

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้มีน้ำใจนักกีฬา จะแข่งขันกีฬาด้วยอุดมการณ์ของการกีฬาที่แท้จริง คือได้เข้าร่วมเล่น และแข่งขันกันอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่หวังผลแพ้ชนะ เป็นสำคัญ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนบอกได้ว่าอุดมการณ์ของการกีฬาที่แท้จริงคืออะไร
2. เพื่อให้นักเรียนได้แข่งขันกีฬาอย่างเต็มความสามารถ และยอมรับว่าผลแพ้หรือชนะเป็นเรื่องธรรมดา

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสัมมนาพิเศษเรื่อง "เกินแค่เพื่อน"
2. สำนวนมาสเตอร์บอลในโรงเรียน อเนกประสงค์
3. ลูกบอลเกมบอล

การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ ครูเล่าเรื่องจุดประสงค์ของการแข่งขันกีฬามีหลายประเภทซึ่งแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันแต่กีฬาในระดับโรงเรียนเน้นมุ่งหมายเพื่อให้เข้าร่วมเล่นเท่านั้น ซึ่งไม่หวังผลแพ้ชนะเป็นสำคัญ ห้องการฝึกให้นักกีฬาเป็นผู้สังเกตการณ์ทุกด้าน

ข. ขั้นสอน

1. เลือกผู้แสดงโดยวิธีหาผู้อาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง
3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์โดยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงนั่งดู และสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์

5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทสมมติของตน ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที
6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
7. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของครูประจำชั้นหรือไม่
 - 7.2 นักเรียนคิดว่าการกระทำของมานัส สันต์ หนู และ มงคลนั้นถูกต้องหรือไม่เพราะเหตุใด
 - 7.3 นักเรียนเห็นด้วยกับคำชี้แจงของครูนครหรือไม่
 - 7.4 ถ้าการแข่งขันกีฬาทุกครั้ง เป็นเหมือนครั้งนี้ นักเรียนคิดว่าจะทำให้เกิดผลเสียต่อการกีฬาอย่างไร
8. ครูให้นักเรียนที่เคยเล่นกีฬาออกมาแสดงความรู้เกี่ยวกับกฎกติกาในการเล่นกีฬา
9. ครูสรุป การแข่งขันกีฬา ย่อมมีทั้งผลดีและชนะการเห็น การเข้าร่วมเล่นและเล่นให้เต็มความสามารถของตน
- ค. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ
- ง. การประเมินผล
 1. ใช้การถาม-ตอบ ให้นักเรียนบอกองค์ประกอบของการกีฬาที่แท้จริง
 2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย นักเรียนยอมรับได้ว่า ผลดีหรือชนะเป็นเรื่องธรรมดา และเมื่อแข่งขันกีฬาครั้งใด ต้องเล่นอย่างเต็มความสามารถ

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง “เห็นแก่เพื่อน”

เมื่อฤดูกาลแข่งขันมาสเตอร์เกมบอลระหว่างห้องมาถึง นักกีฬาแต่ละห้องก็พยายามจัดเตรียมทีมของตนเพื่อเข้าร่วมแข่งขัน ครูประจำชั้นแต่ละห้องต่างก็บอกกับนักเรียนในชั้นของตนว่า ถ้าสามารถนำชัยชนะและชื่อเสียงมาสู่ห้องเรียนของตนได้ จะได้รับรางวัลจากครูทุกคน ดังนั้นนักกีฬาแต่ละห้อง จึงพากันฝึกซ้อมกันอย่างแข็งขัน

มานัสและสันติ เป็นนักกีฬาของห้อง ม.1/1 ส่วนทนและมงคลเป็นนักกีฬาของห้อง ม.1/2 ทั้ง 4 คน เป็นเพื่อนสนิทกัน บ้านอยู่ใกล้กัน และเป็นญาติพี่น้องกันด้วย ในการแข่งขันครั้งนี้เป็นรอบคัดเลือก ที่มีโอกาสจะแนบได้มาก ก็จะได้เข้ารอบรองชิงชนะเลิศ และในวันพรุ่งนี้จะเป็นการแข่งขันระหว่างทีมมาสเตอร์เกมบอลห้อง ม.1/1 และ ม.1/2 ดังนั้นมานัส สันติ ทน และมงคล จึงได้ปรึกษาร่วมกันว่า จะมีวิธีใดที่จะทำให้ทีมของตนผ่านเข้าไปถึงรอบรองชนะเลิศได้ ทนบอกว่า ไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแต่ให้ทุกคนเล่นกันตามสบาย ถอยทีถอยอาศัยกันและพยายามทำคะแนนให้เสมอกันไว้ เมื่อได้เข้าไปถึงรอบชิงชนะเลิศเมื่อใดค่อยปรึกษากันใหม่ ซึ่งทุกคนก็เห็นด้วย

เมื่อถึงเวลาแข่งขัน ผลจึงปรากฏว่า ทั้ง 2 ทีมเสมอกัน ซึ่งการแข่งขันครั้งนี้ทำให้ผู้ชมผิดหวังมาก ครูณกรผู้ตัดสิน จึงเรียกนักกีฬาทั้ง 4 คนมาพบ และถามว่า ทำไมทุกคนจึงเล่นไม่เต็มที่เหมือนทุกราวที่ผ่านมา มานัสจึงบอกครูว่า เราเป็นเพื่อนและเป็นญาติพี่น้องกัน สันติบอกว่า ถ้าเล่นเต็มที่ก็เกรงว่าจะเกิดกระทบกระทั่งกันและจะทำให้ผิดใจกัน และอาจจะต้องโกรธกันในภายหลัง มงคลพูดขึ้นบ้างว่า ตนก็รู้ดีว่ามีความผิดที่ทำได้เช่นนี้ แต่เพื่อไม่ให้เสียเพื่อน ก็ต้องตัดใจทำ ครูณกรจึงชี้แจงให้นักกีฬาทั้งหมดเข้าใจว่า การเป็นนักกีฬานั้นแม้จะเป็นเพื่อนรักกันเพียงใด แต่การแข่งขันกีฬา เมื่อได้ลงสนามแล้วทุกคนจะต้องต่อสู้และแข่งขันกันอย่างเต็มความสามารถ สู้กันตามวิธืทางของการกีฬา จะแพ้หรือชนะก็สุดแล้วแต่ความสามารถของทั้งสองฝ่าย ซึ่งนักกีฬาทุกคนจะต้องยอมรับผลการแข่งขันนั้นด้วยความเต็มใจ และหันไปถามนักกีฬาแต่ละคนว่า มีใครยังไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูชี้แจงให้ฟังบ้าง เมื่อเห็นว่าทุกคนเข้าใจดี ครูณกรจึงยิ้มและเดินจากไป

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "มานัส"

สมมติให้ฉันชื่อมานัส เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของห้อง ม.1/1 ฉันและสันติเป็นเพื่อนสนิทกัน และเป็นญาติพี่น้องกัน เราสองคนเป็นตัวแทนของห้อง ซึ่งเข้าแข่งขันเพราะหวังรางวัลจากครูประจำชั้น หวังจะได้รับชัยชนะและชื่อเสียงจากการแข่งขัน ฉันและสันติต้องเข้าแข่งขันในวันพรุ่งนี้กับทีมบาสเกตบอลชั้น ม.1/2 ซึ่งมี หนู และมงคลเป็นนักกีฬาประจำทีมคนสำคัญ ฉัน สันติ หนู และมงคล อยู่บ้านใกล้กัน เป็นเพื่อนและเป็นญาติพี่น้องกัน จึงร่วมปรึกษาหารือกัน และตกลงว่าจะเล่นกันแบบตามสบาย โดยหวังผลเพียงให้เสมอกัน เมื่อถึงวันแข่งขัน ผลก็ปรากฏว่า ทั้ง 2 ทีม เสมอกันจริง ๆ ครูนคร เรียกฉันและเพื่อน ๆ ทั้งสองทีมไปถาม ฉันบอกครูนครว่า เพราะเราเป็นเพื่อนกันและเป็นญาติกัน จึงทำเช่นนี้ ครูนครชี้แจงให้ฉันและเพื่อน ๆ ได้เข้าใจว่า การแข่งขันกีฬานั้น ทุกคนที่ได้เข้าแข่งขันจะแข่งขันกันอย่างเต็มความสามารถ จะไม่เห็นแก่หน้าใคร เพราะเป็นยุทธวิธีของการกีฬา ฉันพยักหน้าแสดงว่าเข้าใจในคำสอนนั้น

บทบาทของ "ฉันทิ"

สมมติให้ฉันทิชื่อฉันทิ เป็นนักกีฬาวิ่งเทรลเกี่ยวกับมานัส ฉันทิเป็นเพื่อนและเป็นญาติกัน คู่แข่งขันของฉันทิซึ่งจะแข่งขันกันในวันพรุ่งนี้ ก็เป็นเพื่อนสนิทและเป็นญาติพี่น้องกันด้วย คือ หนูและมณฑล ซึ่งเป็นตัวแทนนักกีฬาของห้อง ๒.1/2 ฉันทิและเพื่อนทั้ง 4 คน ปกติพากัน खेलเพียงให้ได้เสมอกันไว้ก่อน เพราะไม่อยากเล่นรุนแรง ซึ่งผลก็เป็นเช่นนั้น เมื่อครูนครเรียกพวกเราทั้ง 4 คนไปถาม ฉันทิจึงตอบว่าถ้าเราเล่นกันเต็มที่ก็เกรงว่า เมื่อมีการปะทะกันจะทำให้ใครสักคนบาดเจ็บ ครูนครจึงชี้แจงให้ฉันทิและเพื่อน ๆ ฟัง ถึงวิธีการแข่งขันกีฬาว่าจะต้องลงแข่งขันกันอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่เห็นแก่ความเจ็บเพื่อนหรือพี่น้องกัน แข่งขันกันตามยุทธวิธีของการกีฬา ฉันทิจึงเข้าใจดี

บทบาทของ "หนู"

สมมติให้ฉันทิชื่อหนู เป็นนักกีฬามาสเกตบอลร่วมทีมเดียวกับมณฑล ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทและเป็นญาติพี่น้องกัน ผู้เล่นที่จะแข่งขันกันในวันพรุ่งนี้คือ มานัสกับสันติ ซึ่งทั้งสองคนก็เป็นเพื่อนและญาติกันอีก ฉันทิและเพื่อนทั้ง 4 คนจึงปรึกษากันโดยให้เล่นกันตามสบาย เพื่อให้ทีมของเราเสมอกัน และก็เป็นไปตามที่หวังไว้ คือทีมของเราทั้งสองเสมอกัน เมื่อครูนครเรียกไปถามว่าทำไมจึงเล่นกันไม่เต็มที่ ฉันทิไม่ได้ตอบอะไร และยอมรับฟังคำชี้แจงของครูนครโดยดี

บทบาทของ “ม่งกล”

สมมติให้ฉันชื่อม่งกล เป็นนักกีฬาบาสเกตบอลทีมเดียวกับ พนุพรุ้งนี้ฉันจะลงแข่งขันกับนักกีฬาห้อง ม.1/1 ซึ่งมีผู้เล่นชื่อ มานัส และฉันทิ ซึ่งทั้ง 4 คนเป็นเพื่อนสนิทกันมากและเป็นญาติพี่น้องกัน ฉันและเพื่อน ๆ จึงได้ปรึกษากันที่จะแข่งกันตามสบาย เพื่อให้ทีมของเราเสมอกัน ซึ่งเมื่อผลการแข่งขันเป็นดังนี้ ฉันและเพื่อนจึงถูกครูนครเรียกไปถามว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น ฉันบอกครูนครว่า ฉันรู้ดีว่าทำผิด แต่เพื่อไม่ให้เสียความเป็นเพื่อนกันจึงต้องทำเช่นนี้ เมื่อครูนครชี้แจงความจริงได้ฟัง ฉันจึงเข้าใจว่าการแข่งขันกีฬานั้น นักกีฬาต้องลงแข่งขันกันอย่างเต็มความสามารถ

บทบาทของ “ครูนคร”

สมมติให้ฉันชื่อครูนคร ฉันเป็นครูและเป็นผู้ตัดสินการแข่งขันบาสเกตบอลระหว่างทีมห้อง ม.1/1 และ ม.1/2 ซึ่งมีนักกีฬาของทั้งสองห้องเป็นเพื่อนสนิทและเป็นญาติพี่น้องกัน ฉันเห็นเขาแข่งกันกับแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย ไม่เอาจริง ภายหลังการแข่งขันสิ้นสุดลง ฉันจึงเรียกนักกีฬาทั้ง 4 คนมาพบและถามว่า ทำไมจึงทำเช่นนั้น เมื่อทุกคนอธิบายให้ฉันฟัง ฉันจึงชี้แจงให้นักกีฬาทั้ง 4 คนทราบว่า ในการแข่งขันกีฬานั้นไม่ว่าจะเป็นเพื่อนหรือเป็นใครก็ตาม ถ้าได้ลงแข่งขันแล้วจะต้องเล่นกันอย่างเต็มความสามารถ เล่นกันด้วยยุทธวิธีของการกีฬาที่แท้จริง เมื่อครูนครถามถึงถามนักกีฬาทุกคนว่า ใครไม่เข้าใจเรื่องที่ฉันอธิบายให้ฟังบ้าง เมื่อเห็นว่าทุกคนเข้าใจดีแล้ว ฉันจึงยิ้มและเดินจากไป

แผนการสอนครั้งที่ 14

เรื่อง การต่อสู้ด้วยวิถีทางของการกีฬา

เวลา 30 - 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้มีน้ำใจนักกีฬา จะต้องแข่งขันกันด้วยวิถีทางของการกีฬาที่แท้จริง ไม่คิดเอาชนะด้วยการโกงหรือใช้เล่ห์กล รู้จักรักษาชื่อเสียงและศักดิ์ศรีของตน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเล่นกีฬาด้วยความสามารถของตนเอง ไม่เห็นแก่เงินจ้างหรือรางวัลใด ๆ เป็นเครื่องตอบแทน
2. ให้นักเรียนบอกได้ว่า การเอาชนะกันด้วยการโกงหรือใช้เล่ห์กลนั้น หมายถึง การไม่รักษาชื่อเสียงและศักดิ์ศรีของตน

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสาร เรื่อง ใช้นิทานทสมมติ เรื่อง "ก๊ากาพัน"
2. สำนวนชุดบอลจำลองในโรงยิมเนเซียมเอนกประสงค์
3. ลูกฟุตบอล 4 ลูกหวัด

การสอนโดยการใช้บททสมมติ

- ก. ขั้นนำ ครูเล่าประสบการณ์ที่เคยพบเห็น นักกีฬาที่เห็นแก่เงินจ้างรางวัลมากกว่าศักดิ์ศรีของตน
- ข. ขั้นสอน
 1. เลือกผู้แสดงโดยหาวิชาผู้สาขามิตร เพื่อเตรียมตัวแสดง
 2. แจกเอกสารบททสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง
 3. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. จัดเตรียมผู้สังเกตการณ์ โดยให้นักเรียนที่มิได้แสดงนั่งดู และสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์

5. เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคนใช้เวลาประมาณ 15 – 20 นาที
 6. ให้นักเรียนวิเคราะห์เรื่องที่แสดงไปแล้ว
 7. ครูให้นักเรียนทั้งหมดอภิปรายและสรุปผลในหัวข้อต่อไปนี้
 - 7.1 นักเรียนคิดว่าการเล่นการพนันกันในการแข่งขันกีฬาจะทำให้เกิดผลเสียอย่างไร
 - 7.2 นักเรียนคิดว่าคนที่ไม่รู้จักรักษาชื่อเสียงของตนคือใคร
 - 7.3 จากข้อ 7.2 เพราะเหตุใดเขาจึงทำเช่นนั้น
 - 7.4 ใครที่เห็นแก่เงินจ้างรางวัลและเขาสมควรที่จะทำเช่นนั้นหรือไม่
 - 7.5 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของผู้เล่นที่ประท้วงเกิดมาจากความโกรธหรือไม่ เพราะเหตุใด
 8. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเหตุการณ์ของคนดูที่ खेल เล่นการพนันและนักเรียนคิดว่านักเรียนเห็นด้วยหรือไม่
 9. ครูสรุป ทั้งผู้เล่น ผู้ดู ผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสินควรปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของการแข่งขันกีฬาที่แท้จริง
- ก. ขั้นสรุป เรามักจะพบบุคคลที่เห็นแก่เงินจ้างรางวัลอยู่เสมอในวงการกีฬา ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่เป็นผลดีต่อวงการกีฬาเลย เพราะทำให้การแข่งขันไม่เป็นไปตามยุทธวิธีและอุดมการณ์ของการกีฬาที่แท้จริง
- ง. ขั้นประเมินผล
1. สังเกตจากความสนใจและตั้งใจในการแสดงบทบาทสมมติ
 2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยกับการแข่งขันกีฬาด้วย ความสามารถของตนไม่เห็นแก่เงินจ้างรางวัลและเอาชนะกันด้วยความสามารถของตนเอง รู้จักรักษาชื่อเสียง และฝึกกีฬารองตน

เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง "กีฬาพนัน"

ในงานปีใหม่ทุก ๆ ปี คณะกรรมการจัดงานจัดให้มีการแข่งขันฟุตบอลประชาชนขึ้นอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัดนั้นต่างก็จัดส่งทีมของตนเข้าร่วมการแข่งขัน จุดมุ่งหมายของการแข่งขันครั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความสนุกสนานสวามิภักดิ์ และส่งเสริมให้มีสุขภาพดี มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

แต่การแข่งขันที่ผ่านมาทุกปี คุณหมื่นจะไม่มีโกรธใจและให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายเหล่านั้น ทุกทีมที่เข้าร่วมแข่งขันมุ่งหวังจะเอาชนะกัน เพื่อชื่อเสียงและเงินรางวัลที่จะได้รับในการแข่งขันครั้งนี้ ทั้ง 2 ฝ่ายที่เข้าชิงชนะเลิศ มีการวางแผนเงินเดิมพันกันด้วย

อาตติ เป็นผู้ฝึกสอนของทีมอำเภอนาบุญ เขาได้นักกีฬาฟุตบอลที่มีฝีเท้าดีมาร่วมทีมหลายคน เขาจึงคิดว่าในปีนี้จะต้องชนะเลิศแน่นอน ผลตอบแทนที่เขาจะได้รับจะต้องคุ้มค่าทั้งเงินและชื่อเสียง

จักรกฤษณ์ เป็นผู้ฝึกสอนของทีมอำเภอนาเชือก ในปีนี้ทีมของเขาก็เป็นตัวเก็งที่คาดว่าจะได้รับชัยชนะอย่างแน่นอน การแข่งขันครั้งนี้เขาบ้ำเงินจะวางตัวจำนวนหนึ่งลงเดิมพันไว้ด้วย และคิดว่าต้องชนะอย่างเด็ดขาดจึงจะคุ้มค่า

เมื่อถึงเวลาแข่งขัน ทั้ง 2 ทีมสู้กันอย่างเต็มที่ ทีมนาบุญสามารถยิงประตูได้ก่อน 2 ประตู ทีมนาเชือกยิงแก้คืนมาได้ 1 ประตู อาตติตะโกนบอกผู้เล่นของตนให้เล่นช้าลงเพื่อถ่วงเวลาไว้ เพราะเห็นว่าการกำลังเป็นฝ่ายได้เปรียบและสั่งให้ผู้เล่นลงไปป้องกันการเล่นประตูไว้อย่างแน่นหนา จักรกฤษณ์ไม่ค่อยพอใจนัก เพราะฝ่ายของตนกำลังเสียเปรียบ นักกีฬาในทีมของตนก็กำลังขวัญเสีย ทำให้ทีมอ่อนแอลง เมื่อหมดเวลาแข่งขันครั้งแรก จักรกฤษณ์จึงแอบเข้าไปพบผู้ตัดสิน เพื่อคิดสินบนผู้ตัดสินด้วยเงินจำนวนหนึ่งซึ่งมากพอที่จะทำให้ผู้ตัดสินยอมตกลง

ดังนั้น เมื่อการแข่งขันครั้งหลังเริ่มขึ้น ผู้ตัดสินมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปคือมักจะเข้าข้างทีมนาเชือกเสมอ และทีมนาบุญเสียลูกโทษถึง 2 ลูกที่จุดโทษ นักกีฬาวงอำเภอนาบุญไม่พอใจผู้ตัดสินใจมากจึงพากันประท้วงโดยเดินออกจากสนามไป

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของ "อาถิติ"

สมมติให้ฉันชื่ออาถิติ เป็นผู้ฝึกสอนนักกีฬาฟุตบอลที่มอำเภอนาทุน ฉันหวังว่าการแข่งขันครั้งนี้ฉันต้องชนะ เพราะฉันต้องการทั้ง เงินรางวัลและชื่อเสียง เมื่อทีมของฉันยิงประตูได้ 2 ประตู ฉันจึงสั่งให้ผู้เล่นในทีมเล่นช้าลง เพื่อถ่วงเวลาไว้ และให้นักกีฬาทุกคนออกไปเฝ้ากันการเสียประตู

บทบาทของ "จักรกฤษณ์"

สมมติให้ฉันชื่อจักรกฤษณ์ เป็นผู้ฝึกสอนที่มอำเภอนาเชือก ฉันนำเงินส่วนตัวลงเล่นเคียงกันในการแข่งขันครั้งนี้ เพื่อหวังผลตอบแทนให้คุ้มค่า เมื่อทีมของฉันกำลังเสียเปรียบ เพราะ ยิงประตูฝ่ายตรงข้ามได้เพียงประตูเดียว ฉันกลัวเสีย ในขณะ หักครึ่งเวลาฉันจึงแอบไปติดสินบนผู้ตัดสินด้วยเงินจำนวนหนึ่ง ึ่งมากพอ และเมื่อผู้เฝ้าผู้ตัดสินตกลงฉันก็กลับมานั่งที่เดิม

บทบาทของผู้ตัดสิน

สมมติให้ฉันเป็นผู้ตัดสิน เมื่อหมดครึ่งเวลา จักรกฤษณ์ผู้ฝึกสอน ที่มอำเภอนาเชือกเข้ามาหาฉัน และให้เงินจำนวนหนึ่งเป็นการ ติดสินบน ให้ทีมของเขาชนะ ฉันรับเงินไว้และในครึ่งหลัง ฉันตัดสินเข้าข้างทีมอำเภอนาเชือก และให้ทีมอำเภอนาเชือก ได้ยิงลูกโทษที่จุดโทษ 2 ลูก จึงทำให้ฝ่ายนาเชือกเป็นฝ่าย นำไป 3 ต่อ 2

บทบาทของผู้เล่นทีมนาทูน 4 คน

สมมติให้กันเป็นผู้เล่นทีมอำเภอนาทูน คนหนึ่งทำหน้าที่รักษาประตู
อีก 3 คนเป็นผู้เล่น ครึ่งแรกทีมของกันยิงประตูได้ 2 ประตู
ฝ่ายตรงข้ามยิงได้ 1 ประตู ครึ่งหลังผู้ตัดสินรับสินบนลงโทษทีม
ของกันโดยฝ่ายตรงข้ามได้ยิงลูกโทษ ๓ จุดโทษอีก 2 ประตู
กันและเพื่อนไม่พอใจการตัดสินใจ จึงชวนกันเดินออกจากสนามไป
เพื่อประท้วงผู้ตัดสิน

บทบาทของผู้เล่นทีมนาเชือก 4 คน

สมมติให้กันเป็นผู้เล่นทีมนาเชือก คนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้รักษา
ประตู อีก 3 คนเป็นผู้เล่น ครึ่งแรกฝ่ายตรงข้ามยิงได้ 2 ประตู
นำไปก่อน ทีมของกันยิงได้เพียง 1 ประตู ครึ่งหลังผู้ตัดสิน
รับสินบนจากผู้เชียร์ของกัน และทีมของกันได้ยิงลูกโทษ ๓ จุดโทษ
ได้อีก 2 ประตู ทีมของกันจึงนำอยู่ 3 ต่อ 2 ซึ่งทำให้ผู้เล่น
ฝ่ายตรงข้ามเดินออกจากสนาม ประท้วงการตัดสินของผู้ตัดสิน

แผนการสอนครั้งที่ 15

เรื่อง ปัจจัยอิทธิพล และทดสอบ

เวลา. 30 - 50 นาที

ความคาดหวัง ความมีน้ำใจนักกีฬาประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ การรู้แพ้ รู้ชนะ
รู้ภัย การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ความไม่เห็นแก่ตัว มีความ
รับผิดชอบ การควบคุมอารมณ์และความประพฤติของคนใต้ทั้งทาง
กาย วาจา ใจ และการต่อสู้ด้วยวิถีทางของการกีฬา ผู้มีน้ำใจ
นักกีฬาสามารถดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเป็นสุข ก็สามารถปฏิบัติตน
เป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาในชีวิตประจำวันได้

จุดมุ่งหมาย 1. ให้นักเรียนสามารถเขียนสรุปลักษณะที่สำคัญของความมีน้ำใจ
นักกีฬาได้
2. ให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาในชีวิตประจำวันได้

สื่อการเรียน 1. แผนภูมิสรุปลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬา ทั้ง 6 ด้าน
2. ครูและนักเรียน
3. แบบสอบถามสำหรับให้นักเรียน Posttest

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนทั้งหมด
2. ครูให้นักเรียนแสดงทัศนะของตนเกี่ยวกับการนำลักษณะ
ความมีน้ำใจนักกีฬาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย สิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาท
สมมติ
4. เมื่อสิ้นสุดการตอบคำถาม เรื่องการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อ
ความมีน้ำใจนักกีฬาแล้ว ครูให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม
ความมีน้ำใจนักกีฬา

การประเมินผล

1. ตรวจสอบการเขียนสรุปลักษณะสำคัญของความมีน้ำใจนักกีฬา
2. สังเกตจากการแสดงท่าทีของตนเกี่ยวกับการนำลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬาไปใช้ได้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	อุปกรณ์	ประเมินผล
1	เพื่อให้นักเรียนสรุปได้ว่า บุคคลควรเป็นผู้มีน้ำใจ นักกีฬา	ปฐมนิเทศ		1. สังเกตจากการตอบ คำถาม การแสดง ความคิดเห็น 2. สังเกตจากการสรุป ของนักเรียน
2	เพื่อให้นักเรียนบอก ความหมายและลักษณะ สำคัญของความมีน้ำใจ นักกีฬาได้	1. ความหมาย ของคำว่า มีน้ำใจ- นักกีฬา 2. ลักษณะที่สำคัญ ของความมี น้ำใจนักกีฬา ได้แก่ 2.1 การรู้เท่า รู้และ รู้กับ 2.2 การปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ อย่างเคร่งครัด 2.3 การไม่ เห็นแก่ตัว 2.4 ความ รับผิดชอบ	แผนภูมิ ความหมาย และลักษณะ สำคัญของ ความมี น้ำใจนักกีฬา	1. สังเกตจากความสนใจ ในการตอบคำถาม 2. สังเกตจากการ บอกตัวอย่างและการ สรุปของนักเรียน

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	อุปกรณ์	ประเมินผล
3	1. เพื่อให้นักเรียน ยอมรับสภาพความ เป็นจริงได้ทั้งผู้เห็น และผู้ชนะ 2. เพื่อให้นักเรียน ยอมรับสภาพความ เป็นจริงได้อย่าง กล้าหาญ 3. เพื่อให้นักเรียนเห็น ความสำคัญและคุณค่า ของความเป็นน้ำใจ นักกีฬา	2.5 การควบคุม ความประพฤติของ ตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ 2.6 การต่อสู้ ด้วยวิธีทางของ การกีฬา การรู้แพ้ รู้ชนะ	เอกสารเรื่อง "แพ้แล้วพาล"	1. สังเกตจากความสนใจ ในการฟัง 2. สังเกตจากการซักถาม

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	อุปกรณ์	ประเมินผล
4	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก การให้อภัยซึ่งกันและกัน ในการพลาคลั่งรุนแรง ที่อาจจะเกิดขึ้นในเกม การแข่งขันได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ ที่มีความพร้อมที่จะให้ อภัยผู้อื่นได้เสมอ	การรู้จัก	เอกสารเรื่อง "ผู้ให้อภัย"	1. สังเกตจากการเล่า ประสบการณ์และการ ยกตัวอย่าง 2. สังเกตจากการซักถาม 3. สังเกตจากการสรุป
5	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และยอมรับในความ จำเป็นและความสำคัญ ของกฎกติกาที่สังคม กำหนดขึ้น 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก ให้เกียรติและยอมรับ คำตัดสินของผู้ตัดสิน อย่างเคร่งครัด 3. เพื่อให้นักเรียนเห็น ประโยชน์ของการ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ อย่างบังคับ	การปฏิบัติตาม กฎระเบียบ อย่างบังคับ	เอกสารเรื่อง "กรรมของ ผู้ตัดสิน"	1. สังเกตจากความสนใจ และการยกตัวอย่าง ของนักเรียน 2. สังเกตจากการซักถาม และการสรุป

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	อุปกรณ์	ประเมินผล
6	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้ในเกมการแข่งขัน 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผู้เล่นและผู้ถูกทำเป็น	การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ	เอกสารเรื่อง "กำลังใจ"	สังเกตจากการซักถามและการแสดงความรู้สึกของนักเรียน
7	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักให้เกียรติและยอมรับความสามารถของผู้อื่น 2. เพื่อสร้างเสริมความมั่นใจให้แก่มิตรไมตรีใจคอกว้างขวาง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น 3. เพื่อให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว	การไม่เห็นแก่ตัว	เอกสารเรื่อง "เมื่อเขาเก่งกว่าเรา"	สังเกตจากความสนใจและการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	อุปกรณ์	ประเมินผล
8	1. เพื่อให้นักเรียนแสดง ความเป็นมิตรกับผู้อื่น 2. เพื่อให้นักเรียนมีความ รู้สึกที่จะช่วยเหลือให้ กำลังใจแก่ผู้อื่นด้วย ความจริงใจ 3. เพื่อให้นักเรียนยอมรับ ว่าการเห็นแก่ตัวเป็น สิ่งที่ไม่ดี 4. เพื่อให้นักเรียนมีความ รักใคร่ต่อกันเองและ เพื่อนร่วมชั้น	การไม่เห็นแก่ตัว	เอกสารเรื่อง "น้ำใจเพื่อน"	สังเกตจากการแสดง ความคิดเห็นของ นักเรียน
9	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก บทบาทและหน้าที่ของ ตนเองตามที่ได้รับ มอบหมาย 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก เรื่องฟังและปฏิบัติ ตามคำสั่งของ ผู้ฝึกสอน	ความรับผิดชอบ	เอกสารเรื่อง "ตัดสินใจ"	1. สังเกตจากการซักถาม 2. สังเกตจากการสรุป

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	อุปกรณ์	ประเมินผล
10	1. เพื่อให้นักเรียนเห็น ความสำคัญในการให้ ความร่วมมือกันกับ ผู้อื่น 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก ปฏิบัติตามหน้าที่ อย่างเต็มความ สามารถ	ความรับผิดชอบ	เอกสารเรื่อง "การวางแผน"	1. สังเกตจากความสนใจ 2. สังเกตจากการซักถาม 3. สังเกตจากความเข้าใจ ในการสรุปของนักเรียน
11	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก ควบคุมอารมณ์ของ ตนได้เมื่อเกิดการ กระทบกระทั่งกันขึ้น ในเกมการแข่งขัน 2. เพื่อให้นักเรียนมี ใจที่ยึดมั่น อุดหนุน อดทน ไม่ได้ตอบ และสามารถหลีกเลี่ยง จากการทะเลาะวิวาท กันได้	การควบคุม ความประพฤติ ของตนเองทั้ง ภายใน วาจา ใจ	เอกสารเรื่อง "ขอสนุกด้วยคน"	1. สังเกตจากการ ตอบคำถาม การเล่า ประสบการณ์ และ 2. สังเกตจากการซักถาม 3. สังเกตจากการสรุป

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	อุปกรณ์	ประเมินผล
12	1. เพื่อให้นักเรียนทราบ ข้อเสียของการไม่ ควบคุมอารมณ์ 2. เพื่อให้นักเรียนมี มารยาทในการเล่นและ ดูกีฬา 3. เพื่อให้นักเรียนเห็น ความสำคัญของการ เป็นผู้เล่นและผู้ดูกีฬา ที่มีมารยาท	การควบคุมความ ประพฤติของตนเอง ทั้งกาย วาจา ใจ	เอกสารเรื่อง "กรรมของเรา แก้ ๗"	1. สังเกตจากคำตอบและ การซักถาม 2. สังเกตจากการสรุป
13	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ถึงคุณค่าของการ แข่งขันกีฬาที่แท้จริง ไม่ได้มุ่งหวังเอาชนะ แต่เพียงอย่างเดียว 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ว่าเมื่อลงมือทำการ แข่งขันแล้ว เมื่อใด จะต้องแข่งขันอย่าง เต็มความสามารถ ของแต่ละบุคคล	การต่อสู้ด้วยวิถีทาง ของการกีฬา	เอกสารเรื่อง "เห็นแก่เพื่อน"	สังเกตจากความสนใจ และการสรุปที่มีเหตุผล ของนักเรียน

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	อุปกรณ์	ประเมินผล
14	1. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักรักษาชื่อเสียงและรักศักดิ์ศรีของตน ไม่เห็นแก่ค่าจ้างใด ๆ	การต่อสู้ด้วยวิถีทางของการกีฬา	เอกสารเรื่อง "กีฬาพนัน"	1. สังเกตจากคำตอบและการซักถามของนักเรียน 2. สังเกตจากการสรุป
15	1. ให้นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาของความมีน้ำใจนักกีฬาได้ 2. ทำการทดสอบ (Post-test)	ปัจจัยมีเหตุและทดสอบ	แผนภูมิแสดงลักษณะที่สำคัญของความมีน้ำใจนักกีฬา	สังเกตจากความสนใจและการตอบคำถาม การแสดงทัศนคติของนักเรียนและการเขียนสรุปลักษณะสำคัญของความมีน้ำใจนักกีฬา

หมายเหตุ แต่ละกิจกรรมใช้เวลา 50 นาที

แผนการสอนแบบปกติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา

แผนการสอนครั้งที่ 1

เรื่อง การปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

ความถี่รวมย่อ

ความมีน้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เป็นลักษณะนิสัยที่ฝึกได้ และสามารถถ่ายทอดนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน อันจะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความสุข

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนสรุปได้ว่า บุคคลควรเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา
2. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์ของความมีน้ำใจนักกีฬาที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สื่อการเรียน

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูแนะนำตัวเอง
2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบดังนี้
 - 2.1 นักเรียนเคยไปดูการแข่งขันกีฬาที่ไหนบ้าง
 - 2.2 นักเรียนเคยดูอย่างที่เคยเล่นกีฬา
 - 2.3 นักเรียนเคยดูอย่างที่ไม่ชอบเล่นกีฬา เพราะเหตุใด
 - 2.4 นักเรียนเคยเห็นการทะเลาะวิวาทกันในสนามแข่งขันหรือไม่ ถ้าเคยเห็นนักเรียนคิดว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นเพราะสาเหตุใด
 - 2.5 ครูเล่าประสบการณ์ในการดูกีฬาให้นักเรียนฟัง และกล่าวถึงประโยชน์ของความมีน้ำใจนักกีฬา

3. ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายและสรุป บุคคลควรเป็นผู้มี
น้ำใจนักกีฬา เพราะจะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น
2. สังเกตจากการสรุปและบอกประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในวิถี
ประจำวันได้

แผนการสอนแบบปกติ เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา

แผนการสอนครั้งที่ 2

เรื่อง ความหมายและลักษณะที่สำคัญของความมีน้ำใจนักกีฬา

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ความมีน้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรมที่แสดงถึงความรู้รักใน เรื่องของการรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถอย การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของการเล่นกีฬา การไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมความประพฤติของตนเองได้ทั้งกาย วาจา ใจ และการต่อสู้ด้วยวิธีทางของการกีฬา

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายและลักษณะที่สำคัญของความมีน้ำใจนักกีฬาได้

สื่อการเรียน 1. แผนภูมิแสดงความหมายและลักษณะสำคัญของความมีน้ำใจนักกีฬา

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูให้นักเรียนบอกความหมายและลักษณะที่สำคัญของผู้มีน้ำใจนักกีฬา ตามที่นักเรียนเข้าใจ
2. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของน้ำใจนักกีฬา
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะสำคัญของความมีน้ำใจนักกีฬา
5. ครูสรุปโดยใช้แผนภูมิประกอบ เพื่อให้ นักเรียนมีความคิดรวบยอดที่ตรงกัน

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การยกตัวอย่าง และการสรุป นักเรียน
สามารถบอกความหมายและลักษณะที่สำคัญของความถี่ใจนักกีฬาได้

แผนการสอนครั้งที่ 3

เรื่อง การรู้แพ้ รู้ชนะ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา จะรู้แพ้รู้ชนะ ยอมรับผลการเล่นด้วยความเต็มใจ ไม่เฆาะเขี้ยวผู้แพ้ และยอมรับความสามารถผู้ชนะ ไม่หาข้อแกลเร รู้คุณค่าของความมีน้ำใจนักกีฬา

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนยอมรับสภาพความเป็นจริงได้ตั้งเื่อเป็นผู้ชนะและผู้แพ้โดยถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา
 2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับผลการเล่นด้วยความกล้าหาญและเต็มใจ
 3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของความมีน้ำใจนักกีฬา

สื่อการสอน เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง “แพ้แล้วพาล”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูเล่าเรื่อง “แพ้แล้วพาล” ให้นักเรียนทุกคนฟัง
2. เมื่อครูเล่าจบแล้ว เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนซักถามในสิ่งที่นักเรียนสงสัย และครูตอบคำถาม
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะของความมีน้ำใจนักกีฬาที่ได้จากการบรรยาย เรื่อง “แพ้แล้วพาล” ไปทั่วข้อการรู้แพ้และรู้ชนะนั้นเป็นอย่างไร และชี้ให้เห็นคุณค่าของความมีน้ำใจนักกีฬา

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการฟัง
2. สังเกตจากการซักถาม และสรุป
3. สังเกตความรู้สึกละเอียดของนักเรียน นักเรียนยอมรับสภาพความเป็นจริงของผู้แพ้และผู้ชนะได้มากขึ้นเพียงใด

แผนการสอนครั้งที่ 4

เรื่อง การรู้จัก

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกันในการพลาตหลังที่เกิดขึ้นในระหว่างการแข่งขันกีฬา และพร้อมที่จะให้อภัยผู้อื่นได้เสมอ

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกันในการพลาตหลังที่เกิดขึ้นในเกมการแข่งขันได้ ด้วยคำพูดและสีหน้า
2. ให้นักเรียนพร้อมที่จะให้อภัยผู้อื่นได้เสมอ

สื่อการเรียน เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง “ผู้แพ้”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างหรือเล่าประสบการณ์ที่เคยพบเห็นบุคคลที่มีน้ำใจนักกีฬาในลักษณะ การรู้จักให้อภัยผู้อื่น
2. ครูให้นักเรียนตั้งใจฟัง และครูเล่าเรื่อง “ผู้แพ้” ให้นักเรียนฟัง
3. ครูให้นักเรียนซักถามเมื่ออ่านเรื่องจบแล้ว และตอบคำถามนักเรียน
4. ครูให้นักเรียนสรุปจากเรื่องผู้แพ้ ลักษณะของคนที่มีน้ำใจนักกีฬา เมื่อเกิดการพลาตหลังในขณะที่เล่นกีฬา เขาจะแสดงกริยาอย่างไร

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถาม
2. สังเกตจากการสรุป นักเรียนสามารถบอกลักษณะของการให้อภัยกัน เมื่อเกิดการพลาตหลังในขณะที่เล่นกีฬาได้โดยการใช้อำนาจและสีหน้า

แผนการสอนครั้งที่ 5

เรื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎระเบียบและกติกาของการเล่น ยอมรับและเคารพในการตัดสินของผู้ตัดสิน เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับนั้น ๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจ เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดขึ้น
2. เพื่อให้ นักเรียน ยอมรับและเคารพในการตัดสินของผู้ตัดสิน

สื่อการเรียน เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "กรรมของผู้ตัดสิน"

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูเล่าให้นักเรียนฟังถึงความจำเป็นที่จะยอมรับในกฎและระเบียบของสังคม เช่นเดียวกับการกีฬา
2. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลที่มีหน้าที่รักษากฎและระเบียบของสังคม
3. ครูเล่าเรื่อง "กรรมของผู้ตัดสิน" ให้นักเรียนฟัง
4. ครูให้นักเรียนฝึกถามข้อสงสัยที่มีต่อเนื้อเรื่อง
5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องศึกษากฎกติกาให้เข้าใจ และปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ และการยกตัวอย่างของนักเรียน
2. สังเกตจากการซักถาม และสรุปนักเรียนสามารถบอกความ
สำคัญ และประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎกติกาได้

แผนการสอนครั้งที่ 6

เรื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้ มีคุณลักษณะ
เป็นทั้งผู้เล่น และผู้ถูกฟาว์ดี ยอมรับและเคารพในการตัดสินของผู้ตัดสิน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเป็นทั้งผู้เล่นและผู้ถูกฟาว์ดีที่ปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้และเคารพในการตัดสินของผู้ตัดสิน
2. เพื่อให้นักเรียนบอกลักษณะของผู้เล่น ผู้ถูกฟาว์ดีได้

สื่อการเรียนรู้ เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "กำลังใจ"

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูเล่าเรื่อง "กำลังใจ" ให้นักเรียนฟัง
2. ครูให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยที่มีต่อเนื้อเรื่อง "กำลังใจ"
3. ครูให้นักเรียนที่เคยเล่นกีฬาอธิบายถึงความรู้สึกของผู้เล่นที่มีต่อการดูและเชียร์กีฬา
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป คนที่มีน้ำใจนักกีฬา มีคุณลักษณะเป็นทั้งผู้เล่นและผู้ถูกฟาว์ดี คือมีมารยาทในการเล่นและการดูกีฬา ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ และยอมรับในคำตัดสินของผู้ตัดสินเสมอ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามการแสดงความรู้สึกของนักเรียน
2. สังเกตจากนักเรียนบอกลักษณะของผู้เล่นและผู้ถูกฟาว์ดีได้

แผนการสอนครั้งที่ 7

เรื่อง การไม่เห็นแก่ตัว

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด การทำงานร่วมกันเป็นทีม คนที่มีน้ำใจนักกีฬาต้องรู้จักให้เกียรติและยอมรับความสามารถของผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว เป็นผู้มีใจกว้างขวาง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว จึงจะทำให้งานนั้นสำเร็จไปด้วยดี

- จุดมุ่งหมาย
1. นักเรียนสามารถบอกลักษณะคนที่น้ำใจนักกีฬา จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นให้ประสบผลสำเร็จได้ ต้องปฏิบัติตนอย่างไร
 2. เพื่อให้ นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

สื่อการเรียน เอกสารเรื่องสั้น เรื่อง “เมื่อเขาเก่งกว่าผม”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูและนักเรียนสนทนากัน เรื่องการเป็นคนเห็นแก่ตัว
2. ครูเล่าเรื่อง “เมื่อเขาเก่งกว่าผม” ให้นักเรียนฟัง
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และตอบข้อสงสัยที่มีต่อเรื่องที่อ่านให้ฟัง
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป การไม่เห็นแก่ตัวมีผลคืออย่างไร

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการสนทนากับ นักเรียนแสดงถวายคิดเห็น โดยมองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว แสดงถึงการยอมรับว่าการเห็นแก่ตัว เป็นสิ่งไม่ดี

2. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน
3. สังเกตจากนักเรียนที่สามารถบอกลักษณะของคนที่มีน้ำใจนักกีฬา และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นให้ประสบผลสำเร็จได้ถูกต้อง

แผนการสอนครั้งที่ 8

เรื่อง การไม่เห็นแก่ตัว

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้มีน้ำใจนักกีฬา เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว เป็นมิตรกับผู้อื่น รู้จักช่วยเหลือให้กำลังใจผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น และยอมรับว่าการเห็นแก่ตัวเป็นสิ่งไม่ดี

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นมิตรกับผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือให้กำลังใจผู้อื่นได้
3. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนให้เป็นผู้เล่นที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นเล่นคนอื่น ๆ
4. เพื่อให้นักเรียนยอมรับว่าการเห็นแก่ตัวเป็นสิ่งที่ไม่ดี

สื่อการเรียนรู้ เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "น้ำใจเพื่อน"

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูถามนักเรียนเรื่องการเลือกคบเพื่อนควรเลือกเพื่อนที่มีลักษณะอย่างไร
2. ครูเล่าเรื่อง "น้ำใจเพื่อน" ให้นักเรียนฟัง
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และตอบข้อสงสัย
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป การไม่เห็นแก่ตัว มีลักษณะอย่างไร และทำให้บุคคลมีคุณค่าและเป็นที่ต้องการของสังคม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในการเลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ถือเป็นมิตรกับผู้อื่นช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นคนซื่อสัตย์
2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่า การเห็นแก่ตัวเป็นสิ่งไม่ดีอย่างไร

แผนการสอนครั้งที่ 9

เรื่อง ความรับผิดชอบ

เวลา 50 นาที

ความคาดหวัง ผู้มีน้ำใจนักกีฬา มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ฝึกสอน

จุดมุ่งหมาย 1. ให้นักเรียนปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. ให้นักเรียนยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ฝึกสอน

สื่อการเรียน เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ติดลิมนอน"

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องบทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล
ที่พึงมีต่อครอบครัว สังคม หรือหมู่คณะ
2. ครูเล่าเรื่อง "ติดลิมนอน" ให้นักเรียนฟัง
3. ครูให้นักเรียนซักถาม และตอบคำถาม
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป บุคคลต้องรู้จักบทบาทและหน้าที่
ของตน และปฏิบัติตามให้ดีที่สุด นักกีฬาต้องปฏิบัติตามบทบาท
และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เชื่อฟัง ยอมรับ และปฏิบัติตาม
คำสั่งของผู้ฝึกสอน จึงจะถือว่าเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา ในลักษณะ
ของความเป็นผู้มีความรับผิดชอบ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการ phenomena ซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุป นักเรียนมีความเข้าใจและสรุปลักษณะ
ความรับผิดชอบของนักกีฬาได้ถูกต้อง

แผนการสอนครั้งที่ 10

เรื่อง ความรับผิดชอบ

เวลา 50 นาที

ความคาดหวัง ผู้มีน้ำใจนักกีฬา สามารถให้ความร่วมมือทำงานกับผู้อื่นได้ และปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนสามารถให้ความร่วมมือและทำงานกับผู้อื่นได้
 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
 3. เพื่อให้นักเรียนบอกความสำคัญของการให้ความร่วมมือทำงานกับผู้อื่นได้

สื่อการเรียนรู้ เอกสารเรื่องต้นเรื่อง "คาราตเวเตะ"

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูเล่าเรื่อง "คาราตเวเตะ" ให้นักเรียนฟัง
2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ชัยชนะจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของแต่ละบุคคล การรู้จักให้ความร่วมมือกับผู้อื่น และเชื่อฟังคำสั่งของผู้ฝึกสอน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและการซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากนักเรียนสามารถบอกความสำคัญของการให้ความร่วมมือทำงานกับผู้อื่นได้

3. สังเกตจากการสรุป นักเรียนมีความเข้าใจและสรุปลักษณะ
ความมีน้ำใจนักกีฬา ในเรื่องของการรับผิดชอบต่อหน้าที่
แต่ละบุคคลพึงกระทำ

แผนการสอนครั้งที่ 11

เรื่อง การควบคุมความประพฤติของตนเองทั้งกาย วาจา ใจ
เวลา 50 นาที

ความคาดหวัง ผู้มีน้ำใจนักกีฬา เป็นทั้งผู้เล่น ผู้ถูกกีฬาที่สามารถควบคุมอารมณ์ และ
 ความประพฤติของตนได้ทั้งกาย วาจา ใจ คือต้องมีความอดทน
 อดกลั่น ไม่ได้ตอบในขณะที่กำลังแข่งขันและถูกกีฬา

จุดมุ่งหมาย

1. ให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ และ
 ความประพฤติของตนเองได้ในขณะแข่งขันและถูกกีฬานั้น คือ
 อย่างไร
2. ให้นักเรียนบอกผลที่ได้รับจากการสามารถควบคุมอารมณ์ และ
 ความประพฤติของตนเองทั้งในฐานะผู้เล่นและผู้ถูกกีฬาได้

สื่อการเรียนรู้ เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง "ขอสนุกด้วยคน"

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูถามนักเรียนว่าเคยเห็นนักกีฬาชกต่อยหรือทะเลาะวิวาทกัน
 ในสนามแข่งขันหรือไม่
2. ให้นักเรียนคนที่เคยมีประสบการณ์ออกมาเล่าให้เพื่อนฟัง
3. ครูเล่าเรื่อง "ขอสนุกด้วยคน" ให้นักเรียนฟัง
4. ครูให้นักเรียนซักถาม
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ
 ความมีน้ำใจนักกีฬา คือ ความสามารถที่จะควบคุมอารมณ์ และ
 ความประพฤติของตนเอง ให้เป็นผู้มีน้ำใจหนักแน่น อดทน
 อดกลั่นได้ โดยถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่ต้องเกิดขึ้นในการ
 แข่งขัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม การเล่าประสบการณ์ของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุป นักเรียนสามารถบอกได้ว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ และความประพฤติดังต่อไปนี้ วาจา ใจ ในขณะที่แข่งขันและถูกฟ้าฝนคืออะไร และบอกผลที่ได้รับจากการสามารถควบคุมอารมณ์และความประพฤติดังต่อไปนี้ วาจา ใจ ได้ถูกต้อง

แผนการสอนครั้งที่ 12

เรื่อง การควบคุมความประพฤติของตนเองทั้งกาย วาจา ใจ

เวลา 50 นาที

ความถี่รวมย่อ ผู้มีน้ำใจนักกีฬา เป็นผู้มีการยาทในการเล่นและดูกีฬา ควบคุมความประพฤติของตนเองได้ทั้งกาย วาจา ใจ เห็นความสำคัญและสามารถนำคุณลักษณะนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกลักษณะมารยาทในการเล่นและดูกีฬาได้
 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬานี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
 3. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกความสำคัญของการเป็นผู้เล่นและผู้ดูกีฬาที่มีมารยาท

สื่อการเรียนรู้ เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง “กรรมของเราแท้ ๆ”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการทะเลาะวิวาทหรือยกพวกตีกันระหว่างนักกีฬาหรือนักกีฬากับคนดูตามที่นักเรียนได้เห็นมา
2. ครูถามนักเรียนว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุมาจากอะไร
3. ครูเล่าเรื่อง “กรรมของเราแท้ ๆ” ให้นักเรียนฟัง
4. ครูให้นักเรียนซักถาม
5. ครูและนักเรียนสรุปลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬาในฐานะผู้ดูและผู้เล่นกีฬาว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร

การประเมินผล

1. สังเกตจากการยกตัวอย่าง การซักถาม และการตอบคำถาม
2. สังเกตจากการสรุป นักเรียนบอกลักษณะมารยาทในการเล่น และดูก็ได้ และบอกความสำคัญของการเป็นผู้เล่นและผู้ดู กีฬาที่มีมารยาทได้ถูกต้อง

แผนการสอนครั้งที่ 13

เรื่อง การต่อสู้ด้วยวิถีทางของการกีฬา

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้มีน้ำใจนักกีฬา จะแข่งขันกีฬาด้วยอุดมการณ์ของการกีฬาที่แท้จริง คือเน้นการได้เข้าร่วมเล่นและแข่งขันอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่หวังผลแพ้ชนะ เป็นสำคัญ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และบอกได้ว่าอุดมการณ์ของการกีฬาที่แท้จริงคืออะไร
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและได้แข่งขันกีฬาอย่างเต็มความสามารถ และยอมรับผลแพ้หรือชนะ เป็นเรื่องธรรมดา

สื่อการเรียนรู้ เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง “เห็นแก่เพื่อน”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูสนทนากับนักเรียน เรื่องประโยชน์ของการมีเพื่อน
2. ครูเล่าเรื่อง “เห็นแก่เพื่อน” ให้นักเรียนฟัง
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
4. หลังจากตอบข้อซักถามแล้ว ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป
ความมีน้ำใจนักกีฬา ในลักษณะของการต่อสู้ด้วยวิถีทางของ
การกีฬา การแข่งขันที่ต้องแข่งขันกันอย่างเต็มความสามารถ
และเน้นการเข้าร่วมแข่งขัน ไม่เน้นผลแพ้ชนะ

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในขณะเล่นหน้าและคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุป นักเรียนสามารถสรุปและบอกอุดมการณ์ของการกีฬาได้

แผนการสอนครั้งที่ 14

เรื่อง การต่อสู้ด้วยวิถีทางของการกีฬา

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ผู้มีน้ำใจนักกีฬา จะแข่งขันกีฬาด้วยวิถีทางของการกีฬาที่แท้จริง ไม่เคอะเขินง้อกันด้วยการโกง หรือใช้เล่ห์กล และรู้จักรักษาชื่อเสียง และศักดิ์ศรีของตน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเล่นกีฬาด้วยความสามารถของตนเอง ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัลใด ๆ เป็นเครื่องตอบแทน
2. ให้นักเรียนบอกได้ว่า การเคอะเขินง้อกันด้วยการโกงหรือใช้เล่ห์กล หมายถึงการไม่รักษาชื่อเสียงและศักดิ์ศรีของตน

สื่อการเรียนรู้ เอกสารเรื่องสั้นเรื่อง “กีฬาพนัน”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูถามนักเรียนว่า เคยสังเกตบ้างไหมกีฬาประเภทใดที่ตนเองชอบเล่นการพนัน
2. นักเรียนเคยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นหรือไม่
3. ครูบอกให้นักเรียนตั้งใจฟังเรื่องที่ครูจะเล่าให้ฟัง
4. ครูเล่าเรื่อง “กีฬาพนัน” ให้นักเรียนฟัง
5. ครูให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และตอบคำถามนักเรียน
6. ครูให้นักเรียนสรุปจุดหมายที่แท้จริงของการแข่งขันกีฬา

การประเมินผล

1. สังเกตจากคำตอบและการซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการสรุป นักเรียนเข้าใจและเห็นด้วยกับการแข่งขันกีฬาด้วยความสามารถของตน และการรักษาชื่อเสียง และศักดิ์ศรีของตน

แผนการสอนครั้งที่ 15

เรื่อง ปัจจัยนิเทศและทดสอบ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด ความมีน้ำใจนักกีฬาประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือการรู้แพ้ รู้ชนะ
รู้ภัย การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ การไม่เห็นแก่ตัว มี
ความรับผิดชอบ การควบคุมความประพฤติของตนเองทั้งกาย วาจา ใจ
และการต่อสู้ด้วยวิถีทางของการกีฬา ผู้มีน้ำใจนักกีฬาสามารถ
ดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเป็นสุข

จุดมุ่งหมาย 1. ให้นักเรียนสามารถเขียนสรุปลักษณะที่สำคัญของความมีน้ำใจ
นักกีฬาได้
2. ให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาในชีวิตประจำวัน
ได้อย่างเป็นสุข

สื่อการเรียนรู้ แผนภูมิสรุปลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬาทั้ง 6 ด้าน

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูตั้งคำถามนักเรียนดังต่อไปนี้
 - 1.1 ลักษณะของความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาต้องประกอบด้วย
อะไรบ้าง
 - 1.2 นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องความมีน้ำใจนักกีฬา
ไปใช้ได้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร
2. ครูให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงทัศนคติของตนเกี่ยวกับ
ความมีน้ำใจนักกีฬาของนักกีฬาในปัจจุบัน
3. ทดสอบโดยใช้แบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา

การประเมินผล

1. สังเกตจากคำตอบและความสนใจของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงทักษะของตนเกี่ยวกับความมั่นใจนักกีฬา
3. ตรวจสอบการเขียนสรุปลักษณะสำคัญของความมั่นใจนักกีฬา

ภาคผนวก ข.

รายละเอียดของการดำเนินการทดลอง

แบบสอบถามความพึงพอใจนักกีฬา

และ

คุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจนักกีฬา

รายละเอียดของการดำเนินการทดลอง

1. ให้นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม และได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหัวหน้าหมวดแนะแนวให้ใช้เวลาในช่วงโมงกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความมั่นใจนักกีฬาสำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแนะนำตัวและบอกวัตถุประสงค์ในการขอความร่วมมือกับนักเรียนให้ตอบแบบสอบถามครั้งนี้

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 391 คน มาเรียงลำดับจากน้อยไปหามากและคัดเลือกเอาเฉพาะเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาเป็นประชากรจำนวน 98 คน และสุ่มอย่างง่ายเพื่อแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน แล้วดำเนินการสอนด้วยตนเองตามโปรแกรมการสอนทั้งสองแบบคือ สอนโดยใช้บทบาทสมมติและแบบปกติ ใช้เวลาหลังเลิกเรียนแล้วเป็นเวลา 8 สัปดาห์ จึงทำการทดสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำคะแนน **Pretest-Posttest** มาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

3. การดำเนินการทดสอบ ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบเองโดยให้นักเรียนแต่ละชั้นนั่งสอบตามเลขที่ในสมุดประจำชั้น ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบรหัสประจำตัวของนักเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ถูกต้อง แต่ไม่ต้องเขียนชื่อของตนลงในแบบสอบถามและเน้นให้นักเรียนเข้าใจว่าการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่ผลเสียใด ๆ ต่อตัวนักเรียนเลย หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงอ่านคำชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามให้นักเรียนทุกคนได้เข้าใจและดำเนินการสอบต่อไป

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามความมั่นใจนักกีฬา

1. แบบสอบถามความมั่นใจนักกีฬามีทั้งหมด 35 ข้อ
2. แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่อธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการแข่งขันกีฬาให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้แล้วพิจารณาตามความรู้สึกที่เป็นจริงของท่านว่า ท่านรู้สึกอย่างไรกับการกระทำของผู้เล่น ผู้ฝึกสอน และผู้ดู ในสถานการณ์นั้น ๆ
3. เมื่อตัดสินใจได้ว่า คำตอบใดตรงกับความรู้สึกของท่าน ขอให้ท่านขีดคำตอบโดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ให้ตรงกับข้อความนั้น
4. โปรดตอบทุกข้อ ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบ โปรดขีดคำว่าคำตอบเดิม แล้วขีดคำตอบใหม่ให้ชัดเจน

แบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา

ข้อที่	สถานการณ์	เห็นด้วย อย่างมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก
1	ผู้เล่นคนหนึ่งคิดว่าตนเป็นคาราตาคีฬา ของทีมจึงไม่สนใจที่จะมาร่วมฝึกซ้อม กับเพื่อนร่วมทีม				
2	ในระหว่างการแข่งขันฟุตบอล แม้ จะรู้ว่าทีมของตนไม่สามารถเอาชนะ คู่ต่อสู้ได้ แต่ผู้เล่นก็พยายามเล่นจน สุดความสามารถ				
3	นักฟุตบอลคนหนึ่งที่นั่งอยู่ข้างสนาม ส่งเสียงแสดงความไม่พอใจใน การตัดสินอยู่เป็นประจำ แต่ผู้ฝึกสอน ของนักฟุตบอลคนนั้น ก็ไม่ได้ห้ามปราม				
4	ขณะที่แข่งขันฟุตบอล ผู้เล่นคนหนึ่ง เล่นผิดพลาด ทำให้ฝ่ายตรงข้ามได้ เปรียบ ผู้เล่นคนอื่น ๆ ในทีมตะโกน ตำหนิผู้เล่นคนนั้น				
5	ในระหว่างการแข่งขันบาสเกตบอล ทีมที่กำลังมีคะแนนนำอยู่แล้ว พยายาม เล่นช้า ๆ เพื่อถ่วงเวลา				

ข้อที่	สถานการณ์	เห็นด้วย อย่างมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก
6	ขณะที่มีการขอเวลานอกในการ แข่งขันมาตเกตบอล ผู้รักษาเวลา นอกไม่ได้หยุดนาฬิกาจับเวลาการ แข่งขัน ผู้ฝึกสอนของทีมที่มีคะแนน น้อยกว่าจึงวิ่งเข้าไปที่โต๊ะกรรมการ และต่อกรรมการจับเวลา				
7	ระหว่างหยุดพักการแข่งขัน เทเบิลเทนนิส ผู้เล่นของทีมที่กำลัง จะแพ้ ต่างก็ปรึกษากันหาวิธีที่จะ เอาชนะฝ่ายตรงข้ามให้ได้				
8	หลังจากมีการตัดสินว่า ผู้เล่น ฟุตบอลคนหนึ่งกระทำฟาวล์ ผู้ฝึกสอน เห็นว่าฟาวล์นั้นเป็นไปโดยไม่ เจตนา จึงวิ่งเข้าไปประท้วงในสนาม แม้ผู้ตัดสินจะเชิญให้ออกจากสนาม แต่ ผู้ฝึกสอนนั้นก็ไม่ยอมออกจากสนาม				
9	ในการแข่งขันฟุตบอล ทีมนาย ก. ถูกลงโทษ เพราะเล่นรุนแรง ผู้ฝึกสอนของทีมนาย ก. วิ่งเข้าไป ต่อผู้ตัดสินในสนาม				

ข้อที่	สถานการณ์	เห็นด้วย อย่างมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก
10	ในระหว่างการแข่งขันฟุตบอล ผู้เล่นฝ่ายที่มีคะแนนน้อยเห็นว่า การตัดสินของกรรมการไม่ยุติธรรม จึงพากันประท้วงโดยเดินออกจาก สนามไป				
11	ระหว่างแข่งขันบาสเกตบอล กองเชียร์ของทีมนาย ก. ที่นั่งอยู่ ชั้นบน ได้ถ่มน้ำลายใส่ผู้ฝึกสอนและ ผู้เล่นของทีมนาย ข.				
12	ภายหลังการแข่งขันบาสเกตบอล ระหว่างทีมที่มีฝีมือทัดเทียมกัน ผู้ฝึกสอนทีมแพ้ก็ตำหนักกีฬาในทีม ของตนเองที่ไม่สามารถเอาชนะ คู่ต่อสู้ได้				
13	ผู้ฝึกสอนบาสเกตบอลเดินเข้าไป ในสนามหลังจากเสร็จสิ้นการ แข่งขัน แล้วตะโกนใส่ผู้ตัดสินว่า “เพราะคุณที่เคี่ยวทีมผมถึงแพ้ ผม ไม่เคยเห็นการตัดสินที่โหดร้าย เหมือนวันนี้เลย”				

ข้อที่	สถานการณ์	เห็นด้วย อย่างมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก
14	ผู้ตัดสินเป่านกหวีดหยุดการแข่งขัน เพราะผู้เล่นมาสเกตบอลทำผิด กติกาในการเล่นลูก ผู้เล่นคนนั้น จึงขว้างลูกมาสเกตบอลลงพื้น อย่างแรง				
15	ในการแข่งขันเทเบิลเทนนิส ประเภทคู่ ผู้เล่นในทีมมีเรื่อง โกรธเคืองกันเป็นการส่วนตัว ขณะทำการแข่งขันทั้งคู่จึงเล่น อย่างไม่เต็มความสามารถ จน ทำให้ทีมของตนเองแพ้ไปในที่สุด				
16	ผู้ฝึกสอนหญิงบ่งทำหน้าที่เป็น ผู้ตัดสินในนัดสำคัญนัดหนึ่ง และ พยายามตัดสินเข้าข้างทีมของตน				
17	หลังจากผู้เล่นเทเบิลเทนนิสถูก ตัดสินให้แพ้ในเกมที่หนึ่ง ผู้ฝึกสอน ของฝ่ายแพ้ได้เข้าไปที่โต๊ะผู้ตัดสิน และผลักผู้ตัดสินล้มลง				

ข้อที่	สถานการณ์	เห็นด้วย อย่างมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก
18	ในระหว่างการแข่งขันกีฬา ผู้เล่นคนหนึ่งเผลอเป็นนักกีฬาหน้าใหม่ เล่นพลาดบ่อยครั้ง เพื่อนร่วมทีมจึงพูดให้กำลังใจและพยายามแนะนำอยู่ตลอดเวลา จนทำให้ผู้เล่นหน้าใหม่คนนั้นมีความมั่นใจยิ่งขึ้น				
19	ก่อนการแข่งขันบาสเกตบอล ผู้เล่นคนหนึ่งบอกว่าผู้ฝึกสอนที่จัดให้ตนเป็นผู้เล่นสำรอง และผู้เล่นคนนั้นได้ขอลาออกจากทีม				
20	หลังจากผู้เล่นเทเบิลเทนนิสถูกให้ออกจากการแข่งขัน ผู้เล่นคนนั้นเดินไปหาผู้ตัดสินและพูดกับผู้ตัดสินว่า "แล้วเรายังได้เห็นตีกัน"				
21	หลังจากผู้เล่นเทเบิลเทนนิสแพ้ในเกมที่ 1 กองเชียร์ของฝ่ายแพ้จึงขว้างก้อนหินลงไปในสนาม				
22	หลังการแข่งขันฟุตบอล หัวหน้าทีมที่ชนะ เข้าไปขอจับมือกับหัวหน้าทีมที่แพ้				

ข้อที่	สถานการณ์	เห็นด้วย อย่างมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก
23	ผู้ดูแลการพนันในการแข่งขัน ต่างก็ส่งเสียงเชียร์ฝ่ายของตน และยั่วยุให้เล่นแรง ๆ แต่ผู้เล่น ก็ยังคงเล่นต่อไปเหมือนเดิม				
24	ผู้เล่นมาส์เกตบอลกล่าวขอโทษ ที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามบาดเจ็บ				
25	ในระหว่างหยุดพักแข่งขันฟุตบอล ผู้ฝึกสอนของทีมที่มีคะแนนน้อยกว่า เข้าไปขอร้องผู้ฝึกสอนของทีมที่ กำลังมีคะแนนนำให้ยอมแพ้ทีมของ ตนสักครั้งหนึ่งเพื่อเห็นแก่ชื่อเสียง ของตน				
26	หลังการแข่งขันเทนนิสสิ้นสุดลง ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายเดินเข้าไปทำ ความเคารพผู้ตัดสิน				
27	ผู้เล่นสำรองทีมมาส์เกตบอลตะโกน และทำเสียงเอะอะเพื่อรบกวน ผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามที่กำลังจะยิง ลูกโทษลูกสำคัญ				
28	ก่อนการแข่งขันมาส์เกตบอล ผู้เล่น คนหนึ่งรับสินบนจากฝ่ายตรงข้าม แล้วเล่นไม่เต็มความสามารถจน ทำให้ทีมของตนแพ้				

ข้อที่	สถานการณ์	เห็นด้วย อย่างมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก
29	ผู้ดูฝ่ายที่กำลังได้เปรียบส่งเสียง หัวเราะและกระหึ่มเท้าด้วย ความดีใจ ทำให้ฝ่ายตรงข้าม มองด้วยความไม่พอใจ				
30	หลังการแข่งขันบาสเกตบอลสิ้นสุด ลง ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายเดินเข้ามา จับมือกันด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม				
31	ในระหว่างการแข่งขันฟุตบอล ผู้เล่นของทีมที่มีคะแนนน้อยกว่า พยายามเล่นหลอกล่อ และหา เรื่องชกต่อยกับทีมที่มีคะแนนนำ				
32	ขณะที่กำลังมีการแข่งขันฟุตบอล ผู้ฝึกสอนฟุตบอลทีมหนึ่งได้ลุกจาก ที่นั่ง แล้ววิ่งไป เปลี่ยนตำแหน่ง ของลูกบอลที่ออกจากสนามแทน ตำแหน่งที่ผู้กำกับเส้นวางไว้				
33	ผู้ฝึกสอนบาสเกตบอลเห็นว่าทีม ของตนกำลังมีคะแนนน้อยกว่าอยู่เล็กน้อย จึงบอกผู้เล่นให้ใช้ความพยายาม ให้มากขึ้นอีก				

ข้อที่	สถานการณ์	เห็นด้วย อย่างมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างมาก
34	ในการแข่งขันฟุตบอลมีการ ยิงลูกโทษ ณ จุดโทษ เพื่อตัดสิน หาผู้ชนะเลิศ ผู้เล่นคนหนึ่งยิง ประตูพลาด ทำให้ทีมของตนแพ้ ผู้เตะคนนั้นเสียใจ และลงโทษ ตัวเองโดยไม่ยอมกินอาหาร				
35	ผู้เล่นฟุตบอลคนหนึ่งถูกลงโทษให้ ออกจากการแข่งขันเพราะเจตนา ทำแฮนด์บอลหลายครั้ง ผู้เตะ คนนั้นจึงเปลี่ยนเสื้อที่มีหมายเลข อื่นกับเพื่อนและผู้ฝึกสอนก็ให้ ผู้เล่นคนนั้นลงเล่นอีก				

คุณภาพของแบบสอบถามความถี่น้ำใจนักกีฬาเป็นรายข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก t	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก t	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก t
1	4.27	13	3.77	25	5.69
2	1.69	14	4.64	26	2.77
3	3.45	15	7.10	27	2.75
4	2.69	16	7.70	28	4.03
5	2.61	17	3.25	29	4.83
6	2.33	18	9.89	30	2.87
7	4.23	19	8.63	31	8.21
8	3.25	20	2.29	32	3.12
9	13.43	21	5.44	33	6.05
10	6.05	22	3.08	34	3.92
11	14.14	23	4.22	35	4.57
12	5.16	24	3.02		

คุณภาพของแบบสอบถามความถี่น้ำใจนักกีฬาทั้งฉบับ

R	N	$\bar{x}$	s^2	r_{tt}
35	30	114.4	131.0784	.88

คุณภาพของแบบสอบถามความมีน้ำใจนักกีฬา

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	s^2	t
กลุ่มสูง	15	125.2	39.0285	6.4432**
กลุ่มต่ำ	15	109.9333	45.2095	

แสดงจำนวนข้อของแบบสอบถามที่วัดความมีน้ำใจนักกีฬาแต่ละด้าน

ลักษณะความมีน้ำใจนักกีฬา	ข้อที่
1. การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย	2, 12, 13, 17, 20, 22, 25, 29, 31, 34
2. การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ	3, 8, 9, 21, 32, 35
3. การไม่เห็นแก่ตัว	4, 16, 18, 19, 27, 28
4. ความรับผิดชอบ	1, 7, 15, 33
5. การควบคุมความประพฤติของตนเอง ทั้งกาย วาจา ใจ	6, 11, 14, 23, 24, 26, 30
6. การต่อสู้ด้วยวิถีทางของการกีฬา	5, 10

ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

ของ

นิลบล เพ็ญขวัญดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2529

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬา
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน
โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2529 ซึ่งมีความ
มีน้ำใจนักกีฬาค่ำ

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความมีน้ำใจนักกีฬาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความมีน้ำใจนักกีฬาสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนกลุ่มควบคุมมีความมีน้ำใจนักกีฬาสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF ROLE PLAYING ON SPORTSMANSHIP OF MATHAYOM SUKSA I
STUDENTS OF SARAKHAM PHITTHAYAKHOM SCHOOL
IN CHANGWAT MAHA SARAKHAM

AN ABSTRACT

BY

NILUBOL PHUAKKHUANDEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
October 1986

The purpose of this experimental research was to study the effect of role playing on sportsmanship. The subjects were the 30 Mathayom Suksa I of Sarakham Phitthayakhom in Changwat Maha Sarakham in the academic year 1986. They were sportsmanship at the low level.

The results were as follows :

The sportsmanship of the experimental group was significantly higher than that of the control group at .01 level. The sportsmanship of the experimental group was significantly higher than before the experiment at .01 level. The sportsmanship of the control group was significantly higher at .01 level.